

LAAPAALI KUPANJ WEI LUKU NMAAWA TŌ Kutubutu

Takəlaya kanε ka tŷ Luku ta ke Yuta tŷ, Kələeki tŷ kέ, ı təmlε ntέ lokotulo təmlε. Luku caakaya sı ı hólŷ sı Yesu kέ yəlaa təna waasulŷ ılena ı keesi Yesu lŷlŷ nyəma ke pə kpaγav Yosεefŷ tŷ haləna Atam. Mpi tŷ, yəlaa təna cəsŷ kεlε.

Yesu ta kέ Yuta nyəma tike nyəŷ, ı səla yəlaa tənaya, kasayampiya na kunyəntŷnaa. ı kəmayə sı ı pεekəyi mpa pa lepa tŷ na ı waasi-wε (19:10).

Isəna pa faya Luku takəlaya tŷ:

Yesu lŷlŷyŷ na ı pəcaatŷ, titite 1–2

Yesu təmlε tayanŷyŷ, titite 3–4

Yesu təmlε ke Kalilee, titite 5–9

Yesu pote ke Yosalem, titite 10:1–19:27

Yesu təmlε ke Yosalem, titite 19:28–21:1-38

Yesu səm na ı fem, titite 22–24

Mpi pə tŷ Luku ŷmaa takəlaya kanε tŷ

¹ Ma yulŷ Teufili, yəlaa paγalε mayasaa sı pά keesi mpi pə lapa tά hekŷ taa tŷγŷ takəlaya taa. ² Isu mpa pa nana pa ıse ke pə kancaalaya na pά pəsı Isŷ Təm təmlε nyəma tŷ. ³ Ma mayamaya ma təma yasŷyŷ ke pə kpaγav təm ntı tŷ kancaalaya tŷ, na ma nawa pə tampana təna. Pə tŷ kέ pə lapa-m teu sı má keesi-ŷ təm ntı tŷ təna təcŷŷ ma yulŷ kupanŷ. ⁴ Sı ń cəkəna pə təna mpi pa seγesa-ŷ tŷ pə tampana ke teu.

Isətaa tillu sı paa lŷlŷ Isŷ lŷm səlv Yoħaanu

⁵ Yuta wulau səsə Heləti waatu taa, kətulv nəγəlv ı ka wε Apiya kətəlaa looŋa taa, pə yaa-ı sı Sakalı. ı alv ka ké kətulv Aləŋ ləlvγv tv, pa yaa ílé sı İlisapəti. ⁶ Pa naale ını pa tənte ka kεesa İso ké. Pócsə pa təŋaya Tacaa kvsəsutv na ı kvheelitu tənaya teitei. ⁷ İlisapəti ka ké kaaləlaya, ıle pa feina pəyaya. Pəyele pa naale ını pa puwa.

⁸ M̄p̄óγú kuyaku nakvli pə tala Sakalı looŋa təmle waatu, ılena í polo na í təŋna kətəvγv təmle lapv ke İso təsele taa. ⁹ M̄p̄óγú pa tə tete ısu kətəlaa lakı tə, ılena p̄ə kra Sakalı sı í svv na í wə tulaalvnaa ke hatoo kətaya təlate tə. ¹⁰ Na yəlaa samaa təna wε awalı na p̄á təŋna İso sələmγv ke tulaalv wərv waatu. ¹¹ Tənaya Tacaa ıətəa tillu nəγəlv ı lu Sakalı tə na í səŋ tulaalv kətaya təwəte ntəγəŋ tə. ¹² Waatu wei Sakalı nawa ıətəa tillu ılena səγəntv kra-ı na ı lanje cε. ¹³ Ama ıətəa tillu heela-ı sı: Sakalı taa nyá, İso mv nyá sələmγv. Nyá alv İlisapəti ká ləlv-ŋ apaləpəyaya, na n ká ha-keγe hətε sı Yohaanı. ¹⁴ Nyá lanje ká heena-ke pə tu fei, na pəyalε lanja ká hvləməna ka ləlvγv. ¹⁵ Pə taya pəlv, kaa la səsə ke Tacaa ısentaa. Ka kaa təŋ səlvmaya yaa konyənyəəm kəkəkəm napəli. Feesuyv Nanjtv təŋ ká wεε ka taa ké səsəm ke hatoo ka too lotu taa. ¹⁶ Kaa məŋna İseγeli nyəma pəyalε ke pa Caa İso kın. ¹⁷ Kaa yoosi ka təmle ke İso ısentaa na Feesuyv Nanjtv təŋ. Ka ləmayasəle na ka təŋ ká wεε ısu İlii. Kaa krenti caanaa na pa piya. Kaa la na kaanutvnaa təŋ tampana. Kaa la m̄p̄óγú sı ká tayanı Tacaa ke yəlaa kvpampama mpa pa m̄vna ı təmle lapv tə.

¹⁸ Tənaya Sakalı cə ıətəa tillu sı: Nyá təm tənε tə wε mγv nte? Pə taya pəlv, ma wεv ıəntə tə, ma

puwaga. Pécó ma alu mayamaga ná puwa.

¹⁹ Ḿpógú isótaa tillu cə-i si: Māga Kapiyee ké, Iso cəlxə ma wee. Ini i tilina-m si má yəgətəna-η na má heeli-η təm kúpantv təne. ²⁰ Mpi pə təə n ta tona ma təm nti tu te na t́ la tampana ke tə waatv tə pə təə n ká la kamumuka. Nyá nəgə kaa kuli, haləna wule nte ma təm təne tu la isu ma yəgətəyυ tə.

²¹ Waatv inı tə na yəlaa we awalı ké na pá taηa Sakalı na piti ké mpi pə təə i taηa səsəm ke hatoo pə taa təna tə. ²² Waatv wei i luwa tə i ta pəsi na í yəgətəna-we. Ilena pele pá cekəna si i ná pəlxəyυ pə taa təna. Ḿpógú i yəgətəna-we na niη, na i nəgə sula mpv.

²³ Sakalı təmle kuyeeη tema Iso təseele səsəəle taa, ilena í kpe. ²⁴ Pə lapa wee naale, ilena i alu Iisapeti la teu. Ḿpógú i ηməla isətənaa kakpası na í tə si: ²⁵ Taca a ləsxəyυ ma feele tənəye pənentege yəlaa taa tə, kúpantv ke i lapa-m səsəm.

Iso tillu si paa lvi Yesu

²⁶ Pə kəma na Iisapeti isətənaa la naatoso, ilena Iso tili isətaa tillu Kapiyee ke Kalilee ıcatə nte pa yaa si Nasaleti tə tə taa ké peelo nəgəlv i kiη. ²⁷ Peelo inəyi Tafiiti ləlxəyυ taa tv Yosēfv ka mvsaa, na pá yaa-i si Malı. ²⁸ Isətaa tillu pola i kiη na í təmı-i si: Ma see-η. Taca we nyá waalı ké, i hula-η peele pə tu fei.

²⁹ Ḿpógú Malı lanle cəpəna isətaa tillu təm ntəyi səsəm, na í mayası seetv nti tə huwee ke i taa i ta cekəna. ³⁰ Ḿpógú isətaa tillu təma-i si: Malı taa nyá, kúpantv ke Iso caana-η. ³¹ Nyəni, n ká la teu, n ká lvi apaləpu na n yaa-i si Yesu. ³² I ká la səsə na paa yaa-i si isətaa Iso Səsə Pəyalv. Taca Iso ká cele-i i ləηce

Tafiiti kawulaya. ³³ I ká la Yakəpu piitim nyéma wulau səsə ke tam təə, i kawulaya kaa su tənaya.

³⁴ Μρύγύ Mali pəssa isətaa tillu si: Isənayale pu la mpu na má ta nyənta apalu?

³⁵ Uena isətaa tillu cə Mali si: Feesuyu Nanjtu ká tiina nyá təə, na isətaa Isə Səsə ká lana i toma ke nyá kin. Pə təə ké pəyaya ŋka n ká luli tə paa yaa-ke si yulu nanjtu na Isə Pəyalu. ³⁶ Nyəni, nyá luluyv tu Uisapeti wei pa yaakaya kaalulaya tə, i haya apalupəyaya həyə na i kpatəlaya, halu i isətnaa naatosə kələ. ³⁷ Pə taya pulu, Isə tá kpisi pulupu se.

³⁸ Μρύγύ Mali təma si: Ma tu ké Tacaa təmle tu ké. Isə í mu nyá nəyə. Uena isətaa tillu yele-i na í tee.

Mali puki Uisapeti ke wiiluyu

³⁹ Wεε anu a taa ké Mali kulaa na í ləyə i təyi Yuta icate natəli tə taa ké pónj taa. ⁴⁰ I talaa uena í suu Sakali təyaya na í see Uisapeti. ⁴¹ Waatu wei Uisapeti nu Mali seetu ke kpakpaa tə, mρύγύ i taa pəyaya yəkāa na Feesuyu Nanjtu tonj tii i təə. ⁴² Na í yəyətəna nəyə səsaya si: Isə koola-ŋ kupantu ke alaa taa, na i koola pəyaya ŋka n ka luli təyə kupantu tətə. ⁴³ Halu ma taka ma təə kele wei i ka luli ma Caa tə i kəma cəəu na? ⁴⁴ Ma nu nyá seetu na ma taa pəyaya yəkəna lanjulumle ke kpakpaa. ⁴⁵ Ama n nu lelenj yoo. Pə taya pulu, n tēma nyá taa na təm nti Tacaa heela-ŋ si i ká la-ŋ tə.

Mali yoo yontu

⁴⁶ Μρύγύ Mali təma si:

Ma sama Isə ké hatoo ma lotu taa ké i kəluvu təə.

⁴⁷ Ma lanje huləməna ma waasulu Isə pə tu fei.

⁴⁸ Pə taya pulu,

ι nawa ι t̄əmle t̄v konȳənt̄v m̄á.

Saŋa waali ȳəlaa t̄əna k̄á yaa-m si lelen̄ nīlv.

49 P̄ə taɣa p̄əlv, Toma t̄əna t̄v lapa-m

k̄v̄pant̄v s̄əs̄ənt̄v ke s̄əs̄əm.

Ama ι h̄əte k̄é s̄əs̄əle k̄é.

50 I wiiki m̄pa pa n̄yaŋna-ι

na p̄á see-ι t̄ə pa p̄ət̄ət̄əle ke paa pepe wule.

51 I h̄ula ι toma ke s̄əs̄əm.

I yasa m̄pa pa lotu taa w̄e ɪs̄əcau h̄uw̄eε t̄ə.

52 I k̄usa awulaa s̄əs̄aa ke pa kumlee t̄ə,

na í t̄əɣ̄n̄i-w̄e.

I k̄usa konȳənt̄vnaa nȳəŋ.

53 I haɣasa nȳəɣ̄ət̄vnaa ke t̄əɣ̄n̄aya k̄v̄paŋka.

I t̄əɣ̄na t̄əŋt̄vnaa ke niŋ naan̄wa.

54 I s̄eena ι ifalaa ɪs̄eɣ̄eli nȳəma t̄ə.

I lapa n̄ti ι ka su ta l̄əŋc̄ena s̄i ι k̄á la t̄ə.

55 ɪsu ι ka heeluyu ta caanaa Ap̄əlaham

na ι piitim nȳəma ke tam t̄ə t̄ə.

56 Mali caɣa ɪlisap̄eti kin̄ ɪsu ɪs̄ət̄vnaa tooso, ɪlena í k̄pe.

ɪs̄ə l̄vm s̄əlv Yohaani l̄vl̄yv

57 P̄ə k̄əma na p̄ə tala ɪlisap̄eti l̄vl̄yv, ɪlena í l̄vl̄i ap̄al̄v̄p̄əɣ̄aya. 58 M̄p̄úɣ̄ú ι c̄əlv nȳəma na ι l̄vl̄yv

nȳəma nīwa si Taca lapa-ι k̄v̄pant̄v ke s̄əs̄əm. ɪlena pa na-ι p̄á k̄p̄enti na pa laŋa h̄eε s̄əs̄əm. 59 P̄əɣ̄aya

k̄v̄ȳeŋ lapa p̄əlef̄ei naan̄wa ɪlena p̄á k̄ə-k̄eɣ̄e p̄əlv̄yv, na p̄á t̄əŋ si pa h̄aa-k̄eɣ̄e ka caa h̄əte si Sakali.

60 T̄ənaɣa ka too ȳəɣ̄ət̄aa si: Aai, Yohaani ke paa yaa-ke.

61 M̄p̄úɣ̄ú p̄ele pa t̄əma si: Nȳá l̄vl̄yv taa aweɣ̄e paa yaawa h̄əte n̄t̄é?

62 Tənaɣa pa yəɣətəna ka caa na niŋ si pa naa nte ɪ luyu wɛɛ si pɑ yaa-ke tɔ. 63 M̄pɔgɔ ɪ hɪlaa si pɑ kɔna-ɪ kpaata. Pa kɔnaa, ɪlena ɪ ŋmaa si ka hətɛ ntɛ Yohaani. ɪlena pɔ la pa tənaya piti. 64 Tənaya Sakali nsəmle hɛta kpaakraa na ɪ suv yəɣətaya, na ɪ saŋ Iso na nəɣɔ sɔsɔɣa. 65 M̄pɔgɔ sɔɣɔntu kra pa cɔlɔ nyɛma tənə, na Yuta pɔɔŋ taa nyɛma tənə lakaya tɔ faaci. 66 Pa tənə mpa pa nuwa tɔm tənɛ tɔ pa maɣasa-təɣi pa taa na pɑ tɔŋ si: Pepeɣe pəyaya kanɛ kaa tɛ na kɑ la?

Pə taya pɔlv, Tacaɔ ka wɛ ka waali kɛ teu kɛ.

Sakali nɑ cele nyəntu na ɪ keesəyi-təɣi yontu taa

67 M̄pɔgɔ Feesuyu Nanɲtu tɔŋ kuləna Sakali ke sɔsɔm, na ɪ nɑ tɔmnɔa na ɪ suv tɔ yəɣətuyɔ si:

68 Tɔ sa Tacaɔ Iseyeli Iso.

ɪ paasəna ɪ yɔlaa ke nɔɔnɔ.

ɪ hɛta-tuyɔ tɑ yomle.

69 ɪ ləsa-tuyɔ waasɔlv wei ɪ wɛna toma tɔɣɔ ɪ tɔmlɛ tu Tafiti lɔlvuyɔ taa.

70 Mpu ɪnəɣi ɪ ka lapa na ɪ kuyəɣətutu tɛlɛsɛlaa kɔpama kraali.

71 Halɪ ɪ su ɪ nəɣɔ si ɪ kɑ ya-tuyɔ

ta kolontunaa na mpa pa luyɔ fɛi-tu tɔ pa niŋ taa.

72 Na ɪ wii ta caanaa caanaa pətɔtɔlɛ,

na ɪ tɔɔsi nɔɔsi pɛɛlvuyɔ kɔpam mpi

ɪ na-wɛ paa pɛɛlaa na tampana tɔ.

73 ɪ ka tu yəɣətəna tuunav ke m̄pɔgɔ tɑ caanaa caanaa caa sɔsɔ Apələham kin kɛ,

74 si ɪ kɑ ya-tuyɔ ta kolontunaa niŋ taa,

na tɔ paasəna ɪ luyɔ nyəntu na sɔɣɔntu fɛi.

75 Na tɔ wɛɛ tənənɲ kɛ ɪ ɪsɛntaa.

ɪsəɣatv kaa wɛɛ haləna ta sɔm.

76 Pəyaya nyá, paa yaa nyá si isətaa
Isə Səso kuyəətətu teləsulə.

Pə taɣa pulə, n ká tɛɛ ta Səso kɛ nəɣə
na n taɣani i mpaan.

77 N ká heeli i yəlaa kɛ isəna paa la
na pa isayatu taɣani na pə ya pa nyəəŋ tə.

78 Ta Isə kə yulə pətəətəle tɔ,
na i hólóyí suulu.

Ilim luki tanan na pə tewa səsəm kɛ isəna tə,
m̀p̀ỳg̀ỳ i ka kəna tá nyuyɔ yarɔ.

79 Pu luna isətaa na pə waasi mpa pa wɛ
səkpetuyɔ tɛɛ na pá nukɪ səm səŋ tə.

Pu la na tə nyi alaafəya mpaav.

80 Pəyaya tənna piw na ká nyəŋ layatu na ká caya
nyutu taa. Haləna kuyan̄ku ka lu lseyeli nyəma taa kə
patəma tə.

2

Yesu Kilisiti lɔlvɔv *(Matiyee 1:18-25)*

¹ Waatu inɪ i taa kə Wulav səsə Akusi kpaalaa si
paa kala i tetu tənna taa yəlaa. ² Kɔkəlvɔv kancaalaya
nyəŋku kɔnɛ ku lapa Sili i kɔfənɛɛ Kiliniyusi pəəle taa.

³ M̀p̀ỳg̀ỳ paa wei i pola i icatɛ taa si pá kala-i.

⁴ Pə təə kə Yosɛfv luna Nasaletɪ icatɛ kɛ Kalilee na
i polo Yuta kɛ wulav Tafiiti icatɛ Pətəlehɛm taa, ⁵ si
pá kala í na i amɔsaya ahonto Mali. Pə taɣa pulə, i kə
Tafiiti lɔlvɔv taa tɔ. ⁶ M̀p̀ỳg̀ỳ waatu wei pa wɛ tənna tə,
Mali lɔlvɔv tala. ⁷ Ilena í lɔli i kancaalaya pəyaya kɛ
apalɔpəyaya. Na í husɪ-kɛɣɛ wontu kutəɣəv tətɔle taa
na í takɪ-kɛɣɛ saalasi. Pə taɣa pulə, təcaɣale taa tala-
wɛɣɛ mɔvlaa təsɔle.

Isɔtaa tillu pola tiikilaa kin

⁸ Tiikilaa narəli paa we ɪcate ńté tə tawa taa na pá fenjɪ pa kaləkəŋ ke ahoo ahoo. ⁹ Tənaɣa Tacaa isɔtaa tillu kɔma pa kin na Tacaa teeli na pa tɔɔ isu kəkɔ sɔsɔŋka nyaləmələ. Ḿpúyú sɔɣontu kra-weyɛ sɔsɔm. ¹⁰ Ama isɔtaa tillu tɔma-we si: Sɔɣontu í taa kra-me. Pə taya pɔlv, ma kɔmɔɣa si ma heeliyi-meyɛ tɔm kɔpantv nti yɔlaa tɔna laŋa ká heena teu tɔ. ¹¹ Tɔm ntəɣələ si, pa lɔla-meyɛ waasɔlv ke saŋa ahoo aneyɛ Tafiti ɪcate taa wei ɪ ḱé Tacaa Kilisiti tɔ. ¹² ɪ naa isəna í ká nyəna-ɪ tɔ. ɪ ká maɣana pa husa ahɔlvɔm nɔɣɔlv ke wontu kɔtəɣɔv tətɔle taa na pá taka-ɪ saalasi.

¹³ Ḿpúyú isɔtaa tillaa samaa tuutuuma sɔɔsa isɔtaa tillu ɪɪ ɪ tɔɔ ḱé kraakraa na pá saŋ Iso na yontu si:

¹⁴ Iso kele teeli tv təkpara ke hatoo isɔtaa te.

Ate yɔlaa mpa ɪ sɔɔlaa tɔ pa laŋa í hɔlvɔmɪ.

Tiikilaa puki Petəlehɛm

¹⁵ Waatv wei isɔtaa tillaa yela tiikilaa na pá məli isɔtaa tɔ tiikilaa mpe pa tɔma pa tɔma si: Tə kɔlv na tə polo Petəlehɛm tɔna, na tə ná mpi pə lapa na Tacaa heeliyi-tɔyɔ pə tɔm tɔ.

¹⁶ Ḿpúyú tiikilaa ləɣɔ pa tɪ na pá maɣana Malɪ na Yosɛfv na pá husa ahɔlvɔm ɪnəɣɪ wontu kɔtəɣɔv tətɔle taa. ¹⁷ Tiikilaa tɛma-keɣɛ nav, ɪlena pá keesi nti isɔtaa tillu ka tɛma-weyɛ heeluyɔ ke ahɔlvɔm ɪɪ ɪ tɔm tɔ. ¹⁸ Ḿpúyú piti kra pa tɔna mpa pa nu tiikilaa tɔm nti tɔ. ¹⁹ Ḿpúyú Malɪ təkə tɔm nti tə tənaya ɪ taa na í maɣasəɣɪ tə hɔwɛɛ. ²⁰ Tiikilaa mpe pa məlaya kpente ɪlena, pá pɔyɔləɣɪ Iso sɔsɔontv na pá saŋɪ-ɪ pə tɔna mpi pa nuwa na mpi pa nawa tɔ pə tɔɔ. Pə

taya pulu, pə təna pə lapa teitei ké isu isətaa tillu ka keesuyu-we tə.

Yesu hətə hav

²¹ Pəyaya ηke ka kuyeyη kəma na pə tala pələfei naanowa si pa pələyi-ke tə, pa ha-keye hətə nte isətaa tillu ka heela-we na pəcə ka too kraya ka həyə tə si Yesu.

Pa kraana Yesu ké Iso təsele səsəle

²² Mprəyó waatu wei pə tapa si Yosəfu na Mali pá kəti pa ti tayanuyu təw isu paa keesuyu Moisi kusəsutu taa tə, pa pona pəyaya ke Yosalem si pa hólí-keye Taca. ²³ Pə taya pulu, paa ηmaa mprəyó Taca kusəsutu taa ké si: Paa apalu pəyaya kancaalaya nyəηka ηka Taca tənna-ke. ²⁴ Na pa polaa si pa laki kətaya na ihokasi naale yaa alukukunaa naale isu paa keesuyu Taca kusəsutu taa tə.

²⁵ Apalu nəyolu i ka we Yosalem na pá yaa-i si Simiyəη. Apalu inu i təyaya tampana, na i isəle seena Iso təmle, na i tanaa si í na wei i ká kəw na í waasi Isəyeli nyəma tə. Na Feesuyu Nanηtu we i waali.

²⁶ Feesuyu Nanηtu inu i ka hóləna-i si i ká ná Taca tillu Mesii na pəcə í si. ²⁷ Mprəyó Feesuyu Nanηtu lapa na í polo Iso təsele taa ké waatu wei ahuləm caa na i too pa pona-i si pa laki i təw ké mpi paa suwa tə.

²⁸ Mprəyó i mu-i i niη taa na í see Iso si:

²⁹ Pənentə Taca, nti n ka yəyətə tə n lapa-ti.

Ue yele nyá təmle tū má na má tēna lanηhuləmle.

³⁰ Ma nana ma isəpəle ke waasulo

³¹ wei n tayana yəlaa tənna isəntaa tə.

³² Fətəla wei piitimnaa ká nana tə.

Inəyəle Isəyeli nyəma teeli.

Simiyəh nawa cele nyəntu na i kpaali-ti

³³ Μρύγυ piti kpa ka caa na ka too na nti unu i yəgəta ka təw kə mpu tə. ³⁴ Μρύγυ Simiyəh koola-wəge kupantu na i tə ka too Mali si: Pəyaya kanə ka nyəntə nté si ká hu payale na ká kusɪ payale ke Iseyeli taa. Yəlaa payale ká kpeesəna mpi i ká hólí-wə tə. ³⁵ Pui kuli pa payale taa təmnaa təw təkēele. Lanwakəlle səsəwle ká tui toto nyaya púyú isu layate ke pa səpa-η.

Isə kuyəgətutu teləsulu alonyəh Ana

³⁶ Isə kuyəgətutu teləsulu alonyəh nəgəw i ka wə təna tətə. Asee ləwəy taa tu Fanweli pəelə Ana. I kpatəla teu təkun̄kun̄ku. I saav i paalə tə, pusi naatosompəgəlaya ke pa caya uləna ílé i si. ³⁷ Na unu i caya mpu haləna pusi nunaasa na liyiti. Ue Isə təsēele taa kə i ka wə tam na i laki Isə təmle ke ilim na aho. Paa Isə sələmuy i sələməyi, paa nəhəkutu i həkəyi. ³⁸ Simiyəh pa təhna mρύγυ lapu təgə unu i kəma na í suw Isə kə sam, na i yəgətəgəna pa təna mpa pa tənna si Isə í waasi Yosalem təgə Yesu təm.

Pa mələyi kpenle ke Nasaleti

³⁹ Waatu wei pa tēma pə təna mpi pa kēesa Taca kəsəsutu taa təgə lapu tə, Yosēfu na Mali pa mələ pa tē Nasaleti ke Kalilee. ⁴⁰ Mpu tə na pəyaya təhna piw na ka tənuy təkəyi na ká təhna layatu nyəm ke teu na Isə wə ka waali.

Yesu kə Isə təsēele taa

⁴¹ Paa pənaya ŋka Yesu nyəma pukaya Yosalem ke Tēu acima təgəw kə. ⁴² Yesu ləwəy pənaya naanəwa na naale nyəhka taa pa pola acima tətə isu pa tu pukuyu tə. ⁴³ Acima wēe kəma na a tē uləna i nyəma

tu mpaav na pá kpen. Ama Yesu ná saala Yosalem, na ɪ nyóma ta nyi mpu. ⁴⁴ Pɛle pa hɔwa si ntanyi ɪ we tɔntaa lelaa taa, haləna pá tɔ ilim na pə tɛm ɪlena pá sɔv-ɪ pɛkɔv ke pa lɔlɔv nyóma na pa asəmaa kin. ⁴⁵ Pa ta na-ɪ, ɪlena pá tayani Yosalem ke mɔlɔv si pa pɛkɔv-ɪ. ⁴⁶ Pə lapa kuyeyɛ tooso ɪlena pá na-ɪ ɪsɔ təsɛle taa na ɪ caɣa Yuta nyóma sɛyɛsɔlaa sɔsaa kin na ɪ nukɪ pa sɛyɛsɔv na ɪ pɔɔsɔv-weyɛ tɔmnaa. ⁴⁷ Na ɪ nyəm na nti ɪ cɔkɔɣa-we tɔ tə lapa pa təna mpa pa nukɔɣa tɔɣɔ piti ké sɔsəm. ⁴⁸ Waatu wei ɪ nyóma na-ɪ tɔ sɔɣɔntɔ kpa-we. ɪlena ɪ too tɔmɪ-ɪ si: Ma pəyɔɣa, n lapa-tɔv mpu suwe? Nyəni, má na nyá caa tə pɛka-ɲ na laɲwakəlle sɔsɔle ké.

⁴⁹ Ḿpóyó Yesu cɔwa si: Pɛpɛ tɔɔ ké mə pɛkɔɣa-m? ɪ ta nyi taa si pə weɛ ké si má weɛ ma Caa təyɔɣa taa?

⁵⁰ Ama pɛle pa ta cɛkəna nti ɪ yɔɣɔta mpu tɔ. ⁵¹ Tənaɣa ɪ tɔɲa-we na pá məli Nasalɛti, na ɪ nukəna-weyɛ pə təna pə taa. Ama ɪ too tɔka tɔm tənɛ unɪ tə tənaya ɪ taa. ⁵² Yesu tɔɲna puw na ɪ layatɔ nyəm tɔɲna sɔsɔv, na ɪsɔ na yəlaa pa laɲa tɔɲna-ɪ hɛɛnɔv ke tam.

3

ɪsɔ lvm sɔlv Yohaani waasv

(Matiyee 3:1-12; Maləki 1:1-8; Yohaani 1:19-28)

¹ Waatu wei wulav sɔsɔ Tipɛɛ kawulɔɣa pusi lapa naanɔwa na kakpasɪ tɔ, Pəɲsi Pilati ná ké Yuta kvfənɛɛ, na Helɔti náá ké Kalilee wulav, na ɪlɛ ɪ neu Filipu náá tɔki kawulɔɣa ke ɪtulee na Tɔlakoniti pə tetv taa, na Lisaniya náá ké Apileni wulav. ² ɪlena Ana na Kayifi pɛle pa ké kɔtəlaa sɔsaa tɔɣɔ ɪsɔ tɔm kɔma Sakali pəyalv Yohaani taa ké wulɔɣa tetv taa. ³ Na ɪ cɔɔ Yaatanɪ tɛtɛkəle təna na ɪ heeliyi yəlaa si

πά λαγασί τάντε, να πά σά-ωεγε Ισά λυμ να Ισά हुसि पा
 isayatu.

⁴ Uena pá lá isu paa ημααυ Ισά κυγῶγῶτῶτῶ teləsulu
 Isayii takəlaya taa tə si:

Nəχəlu yəγῶtəγəna nəχə səsəγa ke
 wolaya tetu taa si, í tayani Tacaa mpaau,
 í hee-i mpasi na si siyisi.

⁵ Paa suuli kvtaalomij təna.

Paa γῶσι póŋ na pulasi təna.

Paa siyisi təkeeleena. Paa kuli ppe təna.

⁶ Na yulopiya təna ká ná isəna Ισά waasəyi-tu tə.

⁷ Yohaani yəγῶtəγa samaa wei ι κῶηαγa ι κῶη si í sə-
 wəγε Ισά λυμ tə si: Akala piya me, awe kpaala-me na
 í seeki Ισά páána nna a κῶη tə? ⁸ I la mpa pa yela
 isayatu tə pa kulapəle. Ue í taa teləsəyi ləlu si mə caa
 kele Apəlaham. Ma heeliyi-me si ye təle tə tə ilə, Ισά
 pəsəyi na í la na ppe ane á pəsi Apəlaham piya. ⁹ Pa
 tema laale tygu ke tui si pa huγu-i na ι tēe ké te. Tygu
 ηku ku lələyi ppe kupana tə, paa hu-ku na pá tu kəkə.

¹⁰ Tənaγa samaa pəssa Yohaani si: Ye mpv nti na
 ntiyi tu la?

¹¹ Yohaani cə-we si: Ye wei ι wəna tokonaa ke
 naale í pasa wei ι feina tə. Na ye wei ι wəna kvtəγəu
 ilé í la mpv tətə.

¹² Μπόγύ pə kpeηna lampuu mulaa na pá kəu ι κῶη
 si í sə-wəγε Ισά λυμ, να πά pəssi-i si: Tacaa, nti na ntiyi
 tu la?

¹³ Yohaani cə-we si: I taa mu na pá tēe isəna paa
 suwa tə.

¹⁴ Yooola ná pəssa-i tətə si: Na tá se, nti na ntiyi táa
 la? Μπόγύ Yohaani cə pele si: I taa muyuli nəχəlu.
 Pécó í taa tu nəχəluγu təm. Mə laηa í heena mə
 kvfeluyu.

¹⁵ Yəlaa tɛɛlayaa teu si puɔɔ ká la, haləna pá kəə pá suu maɣasuyu ke pa taa si, yaa Yohaani kele Mesii inɪ.

¹⁶ Ulena Yohaani heeli pa təna si: Ma ilɛ, lɔm ke ma səə-mɛ. Ama nəɣɔɔ wɛɛ ɪ kəŋ, ílé ɪ kəla-m. Halɪ ma ta tala má wəɣɔsi ɪ nəɔhɛɛ taa ntəŋkpaɔa maɣamaya. Feesuyu Naŋŋtu na kəkə ke ílé ɪ ká sə-mɛ. ¹⁷ ɪ təkə ɪ kɔfaluyu ke ɪ niŋ taa. ɪ ká fala pə təna təɣaɣaya na í suu pee ke kprú taa. Ama ɪ ká tu ləɔtu ke kəkə ŋka kaa tɛŋ tə ka taa.

¹⁸ Sɛɣesəŋ waani waani ke ńpɔ́yú ɪ kaakayana samaa na í heeliyina-wɛɣɛ Laapaɔɔ Kupaŋ.

¹⁹ Yohaani ka kaləna wulav Heləti ke timpɪ ɪ kpaɣa ɪ taɔɔɔ alɔ Helətiyatɪ tə, na ɪsəyatɔ təna nti ɪ ka lapa tə tə tə. ²⁰ ńpɔ́yú ɪ lela ɪsəyatɔ lentɪ tətə, ɪ kpa Yohaani na í təkɪ-ɪ saləka.

*Yesu Isə lɔm səu
(Matiyee 3:13-17; Maləki 1:9-11)*

²¹ Yohaani təŋna yəlaa tənaya Isə lɔm səu, ulena Yesu náá polo tətə na pá sə-ɪ. ²² Waatu wei Yesu təŋna sələmuɣu tə, ɪsətənuɣu tulaa na Feesuyu Naŋŋtu tii ɪ tə, na pá naaki-ɪ ɪsu alukuku. Na pá nu nəɣɔɔ nəɣə ke ɪsətəa si: Nyayale ma luɣu tɛɛ Pəyaya, ma laŋlɛ heɛna-ŋ səsəm.

*Yesu lɔluyɔ looŋa nyáma
(Matiyee 1:1-17)*

²³ Yesu caɔluyɔ ɪ təmlɛ ke waatu wei ké mpɔ tə, ɪ puɔɔ wɛ ɪsu hiu na naanɔwa, na yəlaa nyənaya-ɪ ɪsu Yosɛɛfɔ pəyaya. Yosɛɛfɔ ná ké Heli pəyaya, ²⁴ na Heli ké Matatɪ pəyaya, na Matatɪ ké Lefii pəyaya, na Lefii ké Meleci pəyaya, na Meleci ké Yannayi pəyaya, na Yannayi ké Yosɛɛfɔ pəyaya, ²⁵ na Yosɛɛfɔ ké Matatiyasi pəyaya, na Matatiyasi ké Aməəsi pəyaya,

na Aməəsi ké Nahum pəyaga, na Nahum ké Isali pəyaga, na Isali ké Nakayi pəyaga, ²⁶ na Nakayi ké Maati pəyaga, na Maati ké Matatiyası pəyaga, na Matatiyası ké Semeyiŋ pəyaga, na Semeyiŋ ké Yoseci pəyaga, na Yoseci ké Yota pəyaga, ²⁷ na Yota ké Yowanəŋ pəyaga, na Yowanəŋ ké Lesa pəyaga, na Lesa ké Solopareeli pəyaga, na Solopareeli ké Salatiyee pəyaga, na Salatiyee ké Neli pəyaga, ²⁸ na Neli ké Meleci pəyaga, na Meleci ké Atii pəyaga, na Atii ké Kosam pəyaga, na Kosam ké Ulimatam pəyaga, na Ulimatam ké Eeli pəyaga, ²⁹ na Eeli ké Yosuwee pəyaga, na Yosuwee ké Iliyesee pəyaga, na Iliyesee ké Yolim pəyaga, na Yolim ké Matati pəyaga, na Matati ké Lefii pəyaga, ³⁰ na Lefii ké Simiyəŋ pəyaga, na Simiyəŋ ké Yuta pəyaga, na Yuta ké Yosεεfu pəyaga, na Yosεεfu ké Yonam pəyaga, na Yonam ké Iiyakim pəyaga, ³¹ na Iiyakim ké Meleya pəyaga, na Meleya ké Menna pəyaga, na Menna ké Matata pəyaga, na Matata ké Natanəŋ pəyaga, na Natanəŋ ké Tafiiti pəyaga, ³² na Tafiiti ké Sese pəyaga, na Sese ké Opeti pəyaga, na Opeti ké Powaası pəyaga, na Powaası ké Sala pəyaga, na Sala ké Naasəŋ pəyaga, ³³ na Naasəŋ ké Aminatarı pəyaga, na Aminatarı ké Atamiŋ pəyaga, na Atamiŋ ké Alini pəyaga, na Alini ké Isələm pəyaga, na Isələm ké Falesı pəyaga, na Falesı ké Yuta pəyaga, ³⁴ na Yuta ké Yakərv pəyaga, na Yakərv ké Isaaka pəyaga, na Isaaka ké Apələham pəyaga, na Apələham ké Tala pəyaga, na Tala ké Nasoo pəyaga, ³⁵ na Nasoo ké Seluci pəyaga, na Seluci ké Lakao pəyaga, na Lakao ké Faləki pəyaga, na Faləki ké İpree pəyaga, na İpree ké Sala pəyaga, ³⁶ na Sala ké Kayinam pəyaga, na Kayinam ké Alafasati

pəyaga, na Alafasati ké Sem pəyaga, na Sem ké Nowee pəyaga, na Nowee ké Lameki pəyaga, ³⁷ na Lameki ké Matusala pəyaga, na Matusala ké Henəki pəyaga, na Henəki ké Yaleti pəyaga, na Yaleti ké Maleleyee pəyaga, na Maleleyee ké Kayinanə pəyaga, ³⁸ na Kayinanə ké Inəsi pəyaga, na Inəsi ké Seti pəyaga, na Seti ké Atam pəyaga, na Atam ké Isə pəyaga.

4

Satanı mayasəyi Yesu

(Matiyee 4:1-11; Maləki 1:12-13)

¹ Yesu luna Yaatanı na Isə Feesuyu Nanətu ton təw ı kiŋ ke səsəm. Məpəyú Feesuyu Nanətu tēna-ı wulaya tetu taa. ² İlena İləğəw mayası-ı wee nule. İ ta təğə puləw kuyeyəŋ inı ı taa. Pə yoosa wee nule İlena nyəğəsi kra-ı. ³ Tənağa İləğəw təma-ı sı: Ye n ké Isə Pəyaga, yəğətı na pələ tənə tə pəsi təğənaya.

⁴ Ama Yesu cə-ı sı: Pa ηmaawa Isə Təm taa sı, pə tağa təğənaya tike ke yulə ka hikina weesuyu.

⁵ Məpəyú İləğəw pona-ı timpi pə kulaa tə, na í kpenı antulinya kawulası tənağa təm kuləm na í hulı-ı.

⁶ İlena í təmi-ı sı: Maa ha-η pə tonə na pə teeli təna. Pə tağa pulə, ma niŋ taa ké pa tu pə təna, na má nəkaa ma ha wei ma səllaa tə. ⁷ İle ye n ka hənta-m atə, n ká kraya pə təna.

⁸ Ama Yesu cə-ı sı: Pa ηmaawa Isə Təm taa sı, n ká səe nyá Caa Isə, na ı tike ı təmlə ke n ká la.

⁹ Məpəyú İləğəw pona-ı Yosalem na í kraası-ı Isə təsele comcom nəğə taa, na í təmi-ı sı: Ye n ké Isə Pəyaga ηmaa atə. ¹⁰ Pə tağa pulə, pa ηmaawa Isə Təm taa sı, ı ká heeli ı isətəa tillaa ke nyá təm sı pá

paasəna-ŋ teu. ¹¹ Póćó lentí wεε tətə sí: Paa teeli-ŋ pa niŋ taa ké teu təkpa sí pə taa kəə na pəle natəli tē CO-ŋ.

¹² Ama Yesu cə-ɪ sí: Pa ŋmaawa Iso Təm taa sí, n kaa maɣasi nyá Caa Iso sí ŋ ná ɪ waali.

¹³ Waatu wei Ułəɣu tɛma-ɪ maɣasuyu ke pə tənaya mpv, ɪlena í tɛe na í taŋa wule kufate.

*Yesu caaləyi ɪ təmle ke Kalilee
(Matiyee 4:12-17; Maləki 1:14-15)*

¹⁴ Pəle pə waali ɪle Yesu məla Kalilee na Feesuyu Nanŋtu toŋ haɣa-ɪ, na ɪ təm yekəyi həɣələɣu ŋku ku təna ku taa. ¹⁵ ɪ seɣesaya Yuta nyəma təkotilena taa na yəlaa təna puɣulaya-ɪ.

*Nasaletɪ nyəma kisa Yesu
(Matiyee 13:53-58; Maləki 6:1-6)*

¹⁶ Ḿpóyó Yesu pola Nasaletɪ timpi ɪ puwa tə, na í suv Yuta nyəma təkotile taa ké kuyaku kuhɛɛsuyu wule, ɪsu ɪ tu laki tam tə. Ḿpóyó ɪ kulaa sí ɪ kaləyi Iso Təm. ¹⁷ ɪlena pá cɛle-ɪ Iso kuyəɣətutu teləsulu ɪsayii takəlaya. Ḿpóyó ɪ hɛta timpi pa ŋmaawa sí:

¹⁸ Taca Feesuyu wε ma kin, na ɪ ləsa-m sí má heeli Laapaali Kupaŋ ke konyəntuna. Na ɪ tila-m sí má heeli saləkəntuna ke pa hɛtuyu təm. Na yuluma ke pa ɪse kuluyu təm. Sí má waasi mpa pa muyuliyi tə.

¹⁹ Sí má heeli-wɛɣe pənaya ŋka Taca ká waasi ɪ yəlaa tə ka kəntɛ təm.

²⁰ Yesu tɛma ɪlena í kpili-ke na í cɛla paasənlɔ na í caya. Ḿpóyó Yuta nyəma təkotile taa nyəma təna pama ɪse ke ɪ tə. ²¹ Tənaya ɪ suv-wɛɣe yəɣətuyu sí:

Təm nti paa ημααwa na í tu nu-təyi nəənəə tə, sanja nté tə lapa.

²² Μρύγύ pa təna pa tisa teu na pá sami-ι. Na ι κυγəγətətu təna lapa-wεγε lelen, halι pá la-wεγε piti na pá tə si: Isu Yosεεfu pəyalə?

²³ Tənaγa Yesu təma-wε si: Tampana təə, í ká te na í tuku-m ituule si: Fetu, fe nyá ti. Halι í ká γəγəti-m si má la ma ιcate taa cəneye mpi pə lapa Kapənahum na í nu tə.

²⁴ Μρύγύ Yesu tasa-wε si: Tampana ke ma heeliyi-me yoo, paa nyənəyi Isə κυγəγətətu teləsulə nəγəlyu puləyυ ι mayamaya ι ιcate taa. ²⁵ Ntəη ι nyəmá si alaa leelaa ka wε payale ke lseyeli taa ké waatu wei wəlaya lapa pusi tooso na isətunaa naatoso ke Ilii waatu taa tə. Halι nyəγəsi səsəηsi lu tetu təna. ²⁶ Paa na mpυ Isə tá tili Ilii ke pa taa nəγəlv kin. Ama alə leelu nəγəlv wei ι ka wε Sitəη tetu taa ké Salepəta tə, ι kin ke ι tila-ι. ²⁷ Na Isə κυγəγətətu teləsulə Ilisee waatu taa tənuyυ təə asilima kətəη nyəma ka wε səsəm tətəγə lseyeli. Paa na mpυ pa ta waasi pa taa nəγəlyu ι kətəη. Ama Silii tu Naamanη tike ke pa waasaa.

²⁸ Waatu wei Yuta təkotile taa nyəma nu ι təm nti tə, pə hanja-wεγε səsəm. ²⁹ Μρύγύ pa kulaa na pá həmi-ι na pá luna ιcate waali, na pa kpaana-ι hatoo puyυ ηku kv təə pa ιcate wεε tə kv nyuyυ taa, timpι pə lapa tokuyυ tə, si pa tusiyi-ι. ³⁰ Iləna Yesu fayana pa həkυ taa na í tεε ι nyəηkv.

*Iləγəhilu nəγəlv ι təm
(Maləki 1:21-28)*

³¹ Μρύγύ Yesu pola Kapənahum, Kalilee tetu taa ιcate natəli, na í sεγəsi-wεγε kyakυ kvhεεsyu wule.

³² Μρύγύ ι sεγəsiyυ cεpa pa lanja ke teu. Pə tayə pulə,

ι σεγεςα-βεγε να τον, ι τα νυά. ³³ Πə pamna apalv nəγəlv ka ve Yuta nyéma təkotile taa na í hii iləγəv isayav nəγəlv. Μρύγυ apalv ini ι koo səsəm si: ³⁴ Ee Nasaleti Yesu, n caa-βεγε tá kin? Ta wakəlvγv ke n kəma? Ma nyəma-η teu, n ké Iso yulv nanηtv wei ι tilaa tə.

³⁵ Tənaγa Yesu kaləna-ι si: Hei nyá, su na í se apalv ini ι waali.

Μρύγυ iləγəv pəta-ι samaa hekv taa na í yelev na í se. Ama ι ta lapι-ι pulv. ³⁶ Μρύγυ pə lapa yəlaa ke səγəntv na pá təη təma si: Hm, təm təne. I γəγətəγəna aləγaa na apalv tv na toma, na í təγənəγι-βε.

³⁷ Μρύγυ ι hətə yaa tetv təna taa.

*Yesu waasa kvəntvnaa payale
(Matiyee 8:14-17; Maləki 1:29-34)*

³⁸ Yesu luna Yuta nyéma təkotile taa ilena í polo Siməη təyaya. Watv svvkaγa Siməη γəsə ke səsəm, ilena pá wiina Yesu si í waasi-ι. ³⁹ Μρύγυ Yesu luηa ι təə na í kaləna watv, na tə ya ι təə. Tənaγa alv kula kpaκpaα na í caləsi-βε.

⁴⁰ Ilim tv kpaκpaα, ilena pa təna mpa paa wena kvəntvnaa ke waani waani tə pá kəna-βε. Μρύγυ ι təna ι niη ke paa wei ι təə na pá hiki alaafəya.

⁴¹ Aləγaa maγamaγa ná se yəlaa payale waali na pá kooki si: N ké Iso Pəyalv ké. Ama ι kaləna-βε, ι ta tisi si pá γəγəti: Pə taγa pulv, pa nyəmá si ι ké Mesii.

*Yesu lakι waasv ke Yuta tetv taa
(Maləki 1:35-39)*

⁴² Waatv wei tev fema tə, Yesu luwa na í polo timpi yəlaa fei tə. Μρύγυ yəlaa samaa pəeka-ι, haləna pá tala ι cəlv. Pa luyv lapa si pá təkι-ι, pá taa yelev na í

тее. ⁴³ Ama Yesu cə-wε si: Aai, pə wεε ké si má heeli acalee lenna ke Iso Kawulaya Laapaali Kupaŋ. Pə taya pulv, pə mayamaya pə təw ké Iso tila-m.

⁴⁴ Tənaŋa Yesu тееwa na í lakı waasv ke Yuta tetv taa pa təkotilenaa taa.

5

Yesu kpa ı kancaalaya ifalaa

(Matiyee 4:18-22; Maləki 1:16-20)

¹ Kuyakv nakvli yəlaa nyəkayaa Yesu ké Iso Təm nuw təw, na í səŋa Kenesaletı lum nəŋə. ² Mıpúyú ı nawa kpuləŋ naale səŋa kvtəŋ təw, na tiina kpalaa lu ı taa na pá polo pa puluŋ cətvəy. ³ İlena í kpa ı taa leŋkv taa, na kpulvəy vku ku ké Siməŋ nyəŋkv. Mıpúyú ı sələma-ı si í hatələna-ı-kvəy kvtəŋ ke pəcə. İlena í caya kv taa na í svv ı seŋesvəy taa.

⁴ Waatv wei ı təma-wεŋe seŋesvəy tə ı heela Siməŋ si: Tuusi na nı polo lumaŋ taa na í tv mə puluŋ na í puu tiina.

⁵ Siməŋ cə-ı si: Tacaə, tə təma wıw ke yem ké tvv na kv fem, tə ta puu pulv. Paa na mpv n təma si má tv tə, maə tv.

⁶ Pa tv mpv İlena pá puu tiina ke səsəm pə tu feı, halı pa puluŋ caakaya cəlvəy. ⁷ Mıpúyú pa hata pa taapalaa mpa paa wε kpulvəy leŋkv taa təŋə nıŋ si pá kəw pá səna-wε. Pəle pa kəma İlena pá ləsi tiina na pá suuli kpuləŋ ıvı ı naale, haləna pə ŋmilisiyi-wε. ⁸ Siməŋ Piyee nawa mpv, İlena ı luŋ Yesu ke akula ke kpaakraa na í tə si: Tacaə, taa kpətəna-m, ma ké isayav mayamaya ké.

⁹ Pə taya pulv təw, tiina nna pa kpa mpv tə, a təwv ka lapa í na mpa paa wεε təŋə səŋəntv ke səsəm.

¹⁰ Haləna pə la mpv tətəyɔ ɪ taapalaa Sepetee pəyalaa Saaki na Yohaani. Tənaɣa Yesu heela Siməŋ si: Taa nyá pənentɛ yəlaa ke n ká puu.

¹¹ Pa ləsa kpuləŋ ke ləm taa, ɪlena pá yelee pə təna təpai na pá hu ɪ waali.

*Yesu waasa tənvyv təɔ asilima kutəŋ tv
(Matiyee 8:1-4; Maləki 1:40-45)*

¹² Yesu ka we ɪcate natəli tə taa, na yulv wei tənvyv təɔ asilima kutəŋ waasa ɪ təna tə ɪ ka we təna. ɪ na Yesu ɪlena í polo na í həntɪ-ɪ atɛ na í wiina-ɪ təkpeɛ si: Taca, ye n ka tisaya n taa waasi-m?

¹³ Ḿpúyú Yesu kusa ɪ niŋ na í tokəna-ɪ na í təmɪ-ɪ si: Teu ma tisaa, alaafəya í la. Ḿpúyú ɪ kutəŋ tɛma kpakpaa. ¹⁴ ɪlena Yesu kpaali-ɪ si: Taa heeli nəɣəlv. Ama tɛɛ kpakpaa na kətulv na-ŋ, ɪlena n̄ yiɣisi ɪsu Moisi ka keesvyv tə, na pá la yəlaa ke aseeta.

¹⁵ Paa na mpv tə, ɪ hətɛ təŋna yaav na pə puki, na samaa kotiyi ɪ kinj ke səsəm səsəm si pa nukɪ ɪ seɣesvyv, na í waasəyi-wɛɣɛ pa kutəməŋ. ¹⁶ Ama ɪnɪ ɪ pukaya waatv waatv ke timpi timpi yəlaa fɛi tə, na ɪ sələməyi ɪsə.

*Yesu waasa kutəŋ kutvvlvyv tv
(Matiyee 9:1-8; Maləki 2:1-12)*

¹⁷ Kvyaku nakvli Yesu seɣesaya. Pə pamna Falisanaa na ɪsə Təm seɣesəlaa mpa pa luna Kalilee na Yuta pa acalɛɛ təna taa na Yosalem tə paa we təna na pa caɣaa. Na Taca toma ka we Yesu kinj na ɪ laki na kutəntvnaa hikiyi alaafəya. ¹⁸ Ḿpúyú yəlaa səɣəla kutəŋ kutvvlvyv tv nəɣəlv na kpatəle, na pá pɛəkəyi si pá tana-ɪ Yesu kinj ke kutuluyv taa na pá su-ɪ ɪ ɪsentaa.

¹⁹ Ama yəlaa samaa təɔ pa ta na timpi təɔ paa svsəna-ɪ

tə. Ilena pá kpaana-ı ləputu təə na pá wesi-ti, na pá tisi í na ı kpatəle ke samaa heku ke Yesu ısentaa. ²⁰ Waatu wei Yesu ná pa naani tə ı təma si: Ma taapalu, nyá ısayatu husaa.

²¹ Tənya İso Təm seyesəlaa na Falisanaa pa suu miituyu si: Aweyele ine inı na í kpakəyi ı ti na í keesəyəna İso? Awe pəsəyi na í husı ısayatu, ye pə taya İso paasi?

²² Ama Yesu ná cekəna pa hūwee, ılena í pəəsi-we si: Pepe təə ké í huuki m̄p̄yú mə taa? ²³ Nti tə yəgətuyu kələna təlev? Nyá ısayatu husaa, yaa küli na ń tə? ²⁴ Təu, maa huli-me si Yulu Pəyaya má, ma pəsəyi na má husı ısayatu ke ate cəne.

Tənya ı təma kütəntu si: Küli na ń kpaaya nyá kpatəle na ń kpe. ²⁵ Tənya ı küla kpaakraa ke pa təna pa ısentaa, na í kpaaya kpatəle nte tə təə paa husa-ı tə na í saŋ İso na í kpeŋ. ²⁶ M̄p̄yú pə lapa pa tənya piti ké səsəm na pá saŋ İso. Halı pə ıa-weye səgəntu na pá caŋ pá yəgəti si: Ama puwe, saŋa ke tá na kəkələ təm.

Yesu yaaki Lefii

(Matiyee 9:9-13; Maləki 2:13-17)

²⁷ M̄p̄yú Yesu luwa na í mayana lampuu mulu nəgəlu wei pa yaa si Lefii tə, na í caya ı lampuu təmüle. Ilena í təmi-ı si: Küli na ń təŋi-m.

²⁸ M̄p̄yú Lefii külaa na í yeke pə təna na í hu ı waalı.

²⁹ M̄p̄yú Lefii lapa-ı muulle ke teu ke ı təyaya taa, na pá na lampuu moola payale na yəlaa lelaa pá caya təgəu. ³⁰ M̄p̄yú Falisanaa na peke pa İso Təm seyesəlaa pa kəma na pá pəəsi ı ıfalaa ke ımiitav si:

Pepe tɔ́ kɛ́ mɛ́ na lampuu mɔ́laa na asayaa í krenta tɔ́tɔ́yɔ́le na tɛ́nyɔ́le?

³¹ Ama Yesu cɔ́-we si: Pɛ́ taya alaafɔ́ya nyɔ́ma nyulɔ́xɛ́na fɛ́taa, ama kutɛ́ntɔ́naa kɛ́. ³² Ma kɛ́mɔ́ya si ma heeliyi asayaa si pɛ́ laɔ́yasi, pɛ́ taya kɔ́pama.

*Yesu keesayi nɔ́hɔ́kɔ́tv tɔ́m
(Matiyee 9:14-17; Malɛ́ki 2:18-22)*

³³ Ḿpɔ́yɔ́ yɛ́laa narɛ́li pa tɔ́ma Yesu si: Yohaani ifalaa na Falisanaa nyɔ́ma pa hɔ́kɛ́yi nɔ́ɔ́si ke tam na pa sɛ́lɛ́mɛ́yi pɛ́ waatɔ́naa, na nyá nyɔ́ma náá tɔ́ki na pɛ́ nyɔ́aki yem.

³⁴ Ilena í cɔ́-we si: I ká pɛ́si na í la na akpɔ́yalɔ́ taapalaa hɔ́kɔ́ nɔ́yɔ́ na í na-we pɛ́ wɛɛ́? Aai. ³⁵ Ama pu kɔ́ pɛ́ keesi kɔ́yakɔ́ nakɔ́li, ilena pɛ́ lɛ́si-i pa hekɔ́, ile waatu inɛ́yi paa hɔ́kɔ́ nɔ́yɔ́.

³⁶ Ḿpɔ́yɔ́ i tasa-wɛ́yɛ́ ituule ke tukuyu tɔ́tɔ́ si: Paa cɛ́lɛ́yi puuyɔ́ kɔ́faluyɔ́ tɔ́ na pɛ́ tɔ́ kɔ́pɛ́nyuyɔ́. Pɛ́ lapa mpɔ́, pa wakɛ́la kɔ́faluyɔ́. Pɛ́yɛ́le saaliya kaa mɔ́na kɔ́pɛ́nyuyɔ́. ³⁷ Nɔ́yɔ́lɔ́ kaa suu sɔ́lɔ́m kɔ́fam ke sɔ́lɔ́m hulɔ́yɔ́ kɔ́pɛ́yɔ́ taa, tɔ́fɔ́ sɔ́lɔ́m kɔ́fam yasɛ́yi hulɔ́yɔ́ kɔ́pɛ́yɔ́ inɛ́yi na pɛ́ ti na hulɔ́yɔ́ wakɛ́li yem. ³⁸ Ama hulɔ́yɔ́ kɔ́fanɔ́ taa kɛ́ pa suuki sɔ́lɔ́m kɔ́fam. ³⁹ Yɔ́lɔ́ wei i tɛ́ma sɔ́lɔ́m kɔ́pɛ́rum ke nyɔ́ɔ́u tɔ́, i luɔ́yɔ́ u laki apila. Pɛ́ taya pulɔ́, kɔ́pɛ́rum ke yɛ́laa sanɔ́.

6

*Yesu kɛ́le kɔ́yakɔ́ kɔ́hɛ́esuyɔ́ tv
(Matiyee 12:1-8; Malɛ́ki 2:23-28)*

¹ Ḿpɔ́yɔ́ Yesu na i ifalaa pa fayana tɔ́yɔ́naya pee taale natɛ́li tɛ́ taa kɛ́ kɔ́yakɔ́ kɔ́hɛ́esuyɔ́ kɔ́li ku wule. Tɛ́naya i ifalaa suu tɔ́yɔ́naya pee nyɔ́nka ke pɛ́luyɔ́,

na pá nuɣutiɣi pa nin taa na pá saləɣi. ² Ḿpúgú Falisanaa napəli pa pəsa-we si: Pepe təw ḱé í laki mpi pə fɛi lapu kɛ kuyaku kuhɛɛsuyu wule tə?

³ Tənaɣa Yesu cə-we si: Ye mpɔ í ta kala mpi Tafiti lapa waatu wei nyəɣəsi pu í na mpa paa we i cəw tə?

⁴ Isəna i sɔw Isə təyaya taa na í kpaɣa potopotonaa mpa paa su Isə tə na í təɣə na í ha i taapalaa tə. Pəyele pə fɛi si nəɣəw í təɣə-weɣe yem na pə ta ḱé kətəlaa.

⁵ Ḿpúgú Yesu tasa-weɣe heeluyu tətə si: Yulu Pəyaya maɣale kuyaku kuhɛɛsuyu səsə tətə.

Nkpaləkpekaya tu

(Matiyee 12:9-14; Maləki 3:1-6)

⁶ Ḿpúgú Yesu sɔw Yuta nyəma təkotile taa ḱé kuyaku kuhɛɛsuyu kuli ku wule na í seɣesəɣi. Pə pamna apalu nəɣəw i we təna na i nkpalaya ntəɣəɣ nyəɣka kpekaa. ⁷ Na Isə Təm seɣesəlaa na Falisanaa caɣaa na pá keɣna-i teu, si pa naa si i ḱa waasi yulu kɛ kuyaku kuhɛɛsuyu wule yaa isəna. Pa laki mpuyule si pá hiki nti paa waanna-i tə. ⁸ Ama i cəkəna pa huwɛɛ, ilena í tə nkpaləkpekaya tu unɪ si: Kuli na ń səɣ heku taa cəne.

Ilena nkpaləkpekaya tu unɪ i kuli na í polo í səɣ təna.

⁹ Na Yesu tə-we si: Ma pəsəɣi-me si tá mpaau taa, kɔpantu kɛ pə muna pá la kuyaku kuhɛɛsuyu wule yaa isayatu? Paa waasi yaa paa ku?

¹⁰ Tənaɣa Yesu nyəna pa təna pa isentaa, na í tə apalu unɪ si: Təw, loosi nyá nin.

Ḿpúgú nkpaləkpekaya tu unɪ i lapa mpɔ, ilena i nin hetɪ. ¹¹ Ḿpúgú pááná kra-weɣe səsəm, na pá maɣasəɣi isəna pá la Yesu tə.

*Tillaa sɔsaa naanɔwa na naale kpav
(Matiyee 10:1-4; Malaki 3:13-19)*

¹² Waatv inɩ ɩ taa kɛ Yesu kpa pɔyɔ taa kɛ Isɔ sɛlɛmɔyɔ, na ɩ sɛlɛmɩ n̄pɔyɔ tɛv na kv fem. ¹³ Pɛ kɔma pɛ fe ɩɛna, ɩ yaa ɩ ifalaa na ɩ lɛsɩ pa taa kɛ yɛlaa naanɔwa na naale, na ɩ ha-wɛyɛ hɛtɛ sɩ tillaa. ¹⁴ Mpe inɩ pa hɛla ntɔ. Simɔŋ wei ɩ cuɔusaa sɩ Piyɛɛ tɔ, na ɩlɛ ɩ neu Antɛli, na Saaki na Yohaani, na Filipv, na Paatelemii, ¹⁵ na Matiyee, na Tomaa, na Alɛfe pɛyalɔ Saaki, na Simɔŋ wei pa cuɔusaa sɩ Selotɩ tɔ, ¹⁶ na Saaki pɛyalɔ Yutaasi, na Yutaasi Isɛkaleeu wei ɩ lapa Yesu kɛ kɔlɔmɔtɔ tɔ.

*Yesu seɛsɛyi samaa na ɩ waaki kvɛntɔnaa
(Matiyee 4:23-25)*

¹⁷ Yesu na ɩ ifalaa pa tiikayana pɔyɔ tɔɔ, ɩɛna ɩ sɛŋ timpɩ taa pɔyɔ fɛɩ ipilisav na pɛ walaa tɔ. Tɛna inɛyɩ ɩ ifalaa payalɛ na Yuta tɛna samaa na Yosalem nyɛma na Tiii na Sitɔŋ lom nɔɔ nyɛma pa tɛna paa timsaa. ¹⁸ Paa kɔmaya sɩ pa nukɩ ɩ seɛsɛyɔ, na ɩ waasi-wɛyɛ pa kvɛntɔmɔŋ tɔtɔ. Na ɩ waasa mpa pɛɛ alɔyaa tɔkaya wahala tɔ tɔtɔ. ¹⁹ Samaa inɩ ɩ tɛna ɩ lɔkaya kɛ sɩ ɩ tokiyina-ɩ. Pɛ taya pɔlv, toma naali a ka wɛ ɩ kin na pa nukɩ a taŋ, na a waasɛyi pa tɛnaya pa kvɛntɔmɔŋ.

*Kvpantv na ɩsayatv
(Matiyee 5:1-12)*

²⁰ M̄pɔyɔ Yesu kɔsa ɩsɛ na ɩ nyɛnɩ ɩ ifalaa na ɩ tɔ sɩ: Mpa mɛ ɩ kɛ kvɛntɔnaa tɔ, ɩ nu leleŋ kɛ. Mɛ tɛnna Isɔ Kawulaya. ²¹ Mɛ mpa nyɔɔsɩ wɛna kayana tɔ, ɩ nu leleŋ kɛ. Mɩ tɛna na ɩ haya teu.

Με μπα ί wiiki kayana tə,
 ί nu lelenj ké.
 Ι κά τε na ί wonj teu.

²² Paa yəlaa taa huuna-me, yaa pa təχəna-me, yaa pa tuv-me, yaa pa ku mə nyəəη ke Yulu Pəyaya má ma təə, ί nu lelenj ké. ²³ Waatu inu mə lanja ί hee səsəm na ί paa teu. Pə taya pulv, mə kasəyaya ká təə səsəm ke isətaa ké. Mpu inu pə mayamaya ke pa caanaa ka lapa Iso kuyəχətutu teləsəlaa.

²⁴ Tonjuna me mə təm we waiyo ké,
 ί tema mə lelenj təχəv tə se.

²⁵ Hayalaa me mə təm ná we waiyo ké mpu inəχi.
 Ι κά ná nyəχəsi ke teu tə se.

Μπα με mə wonjiyi kayana tə,
 mə təm we waiyo ké mpyóyó.

Ι τηj ί caya ləyaya na isəlvəm pə taa ké.

²⁶ Yəlaa təna ί kəma na pá san-me, mə təm ká la waiyo ké. Mpu inu pə mayamaya ke mpe pa caanaa ka lapa Iso kuyəχətutu teləsəlaa pəpətuna.

Səli nyá kolontu
(Matiyee 5:38-48; 7:12)

²⁷ Mpyóyó Yesu təma si: Ma heeliyi mpa me ί nuki ma təm tə si: Ι səli mə kolontuna, na ί lá mpa paa caa-me təχə kəpantu. ²⁸ Ι kooli kəpantu ke mpa pa kooliyi-meχe mpusi tə. Ι sələməna mə isayalataa ke Iso. ²⁹ Wei ί mapa nyá ləkpaγasaya, keesi-ι ləηka. Nəχəlv ί ləeka nyá kpai, cele-ι nyá capa tətə. ³⁰ Wei ί sələma-η, taa pəmi-ι, wei ί ləeka nyá kəwenam, taa pəəsi-ι pə təm. ³¹ Mpi mə caa si yəlaa ί la-me tə, mu la pələχe-wi tətə.

³² Ye mpa pa sələχi-me tə pa tike ké mə sələχi, ilə pepeχe ί tēwa tətə? Asayaa mayamaya ná sələχi

mpa pa sɔla-we tɔ pa tike tɔtɔɔ. ³³ Ye mpa pa laki-meɣe kɔpantɔ tɔ pa tike ke í ká tɔhɔɣi na í laki, ɔle pepeɣele í tɛɛwa? Ḿpɔ́yó asayaa maɣamaɣa ná laki tɔtɔ mɛɛ. ³⁴ Ye mpa í tɛelɔɣi si paa te na pá feli-me tɔɔ ɔ tɔhɔɣi na í kántɔɣi, ɔle pepeɣele mɔ tɛɛwa? Asayaa maɣamaɣa ná tɛelɔɣi si paa te na pá feli pele tɔɔ pa kántɔɣi pa tɔma mɛɛ. ³⁵ Aai, í sɔlɔɣi mɔ kolontunaa na í laki-weɣe kɔpantɔ. I kántɔɣi, í taa telɔsi feluyɔ tɔm ke lɔlɔ. Pu yele na mɔ kasɔyaya tɔɔ sɔsɔm, na í ká pɔsi isɔtaa Isɔ Sɔsɔ pɔyalaa. Paa fɔɔfeinaa na asayaa, ílé ɔ laki kɔpantɔ ké. ³⁶ I laki tɔmaya kɔpantɔ ke teu isɔ mɔ Caa laki-meɣe kɔpantɔ tɔ.

*Tɔma footuyɔ fɛi teu
(Matiyee 7:1-5)*

³⁷ I taa footi lelɔaa, pɔ taa kɔɔ na Isɔ footi-me. I taa tu lelɔaa ke tasəkəle, pɔ taa kɔɔ na Isɔ tu-meɣe tasəkəle. I hólí tɔmaya suulu ke timpri í pɔntɔɣɔna tɔma tɔ, na Isɔ ká hólí-meɣe suulu. ³⁸ I haaki na Isɔ ká haaki-me. Pɔ taya pɔlɔ, Isɔ ká maɣasi ké na pɔ su na pɔ watɔ na í ciyiti na í nyɔki na í pɔli-me. Maɣasɔlaya ŋka mɔ maɣasɔɣɔna lelɔaa tɔ, ŋkeɣe Isɔ ná kɔŋ na í maɣasɔna-me tɔtɔ.

³⁹ Ḿpɔ́yó Yesu tasa-weɣe lentɔ si: Ntɔŋ í nyɔmá teu si yɔlɔm kaa pɔsi na í hɔ ɔ lelu, tɔfɔ pa naale paa hoti ṕɔ́yó taa ké. ⁴⁰ Tɔmlɛ kpelemɔlɔ ta kɔli ɔ hullɔ. Ama kpelemɔlɔ í kɔma na í nyi tɔkpɔsɔkpɔsi, í na ɔ hullɔ pa pɔsa kɔlɔm ké.

⁴¹ Isɔnaya pɔ lapa na í naaki nyuliim wei ɔ we nyá tɔɔntɔle isɔpɔle taa tɔ, na í kaa na kpátúyó ŋku kɔ we nyá maɣamaɣa nyá nyɔnte taa tɔ? ⁴² Isɔnayaɔle nyá pɔsɔɣi na í tɔ si: Apan nyá sɔŋ tɔkpi na má lɔsi nyá isɔle taa nyuliim, na kpátúyó we nyá nyɔnte taa?

Cesəlv nyá, læsi kpátóyó ηku ku we nyá maγamaγa nyá isəpəle taa tɔ, ɪlena pécó η ná teu təcειει na η læsi nyá tɔγəntəle isəle taa nyuliim inɪ.

*Pa nyəη tɔyɔ na kv pile ké
(Matiyee 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ Tɔyɔ kvpaηkv u lɔləyi kvai pile se, pécó kvai tɔyɔ naa lɔləyi pile kvpante tətɔ. ⁴⁴ Pa nyəηna paa tɔyɔ ηku na kv pile cəlɔyɔ. Yɔlv kaa kooli tɔyɔ ηku pa yaa si fiki tɔ kv pee ke səsɔv tɔv se, pécó paa kooliyi tɔyɔ ηku pa yaa si læsɛη tɔ kv pee ke kəlɛη tɔv tətɔ. ⁴⁵ Yɔlvpaη kvpantv lukəna tuu i lotu taa kvpantv kiη ké. ɪlena isayav inɪ i isayavv luna tuu i lotu taa isayavv kiη. Pə taγa pɔlv, isəna yɔlv lotu taa tɔvwa tɔ m̀p̀yóy i yəγətayə h́léláyí.

*Layavv na kvmeleη pa kutuluη ηmav
(Matiyee 7:24-27)*

⁴⁶ M̀p̀yóy Yesu tɔma si: ɪ yaa-m Tacaα Tacaα suwe na u təηəyi ma kvγəγətɔv? ⁴⁷ Maa h́lí-meyε yɔlv í kəma ma kiη na í nu ma təm na í təη-ti pɔntv we isəna tɔ. ⁴⁸ ɪ nəγəsəna ké isu yɔlv caakvɔv kutuluyv ηmav na í huli na í tala atε kvkpaηvɔv na pécó í su kite təγɔ. Pəγɔ kəma na ká su ɪlena lvm wati, haləna pə hola ma-kv. Paa na mpv pə ta ciyiti-kvɔv kv ηmatv teu tɔv. ⁴⁹ Ama wei i nukɪ ma təm na u təηəyi-ti tɔ, ílé i we ké isu wei i ηma kutuluyv ke atεyε yem tɔ, kite kvpante fεi. Lvm hola mapa-kv, ɪlena kv ti kvakpaa na kv la asaala səsɔ ke yem.

7

*Yesu waasa Lom yoolu yom
(Matiyee 8:5-13)*

¹ Yesu kōma na í te yēlaa ke faaci lapu, ɔlena í mēli Karēnahum. ² Lom yoolu sōsō nōyōlō ka wēna yom na í luyu sūu-ɔ sōsōm. Yom inōyɔ pē wukaya na í caaki sēm. ³ I nu Yesu taŋ, ɔlena í tili Yuta nyūyū nyōma napēli sɔ pā wiina-ɔ na í kōō í waasi ɔ yom inɔ. ⁴ Pēle pa tala Yesu kin, ɔlena pā wiina-ɔ tēkpeɛ sɔ: Apalu inɔ ɔ nōyōsēna n̄ waasi-ɔ. ⁵ Pē taŋa pōlō, ɔ sōla ta piitim ke sōsōm, halɔ ɔ ŋma-tuyū tēkotile.

⁶ Tēnaya Yesu tēŋa-wē. I kōma í kpētēna tēyaya, ɔle yoolu inɔ ɔ tila ɔ taapalaa nté sɔ: Taca, taa kō nyā tēyɔ yem, ma ta tala sɔ n̄ sūu ma tēyaya. ⁷ Halɔ mpū inōyɔ ma hūwa sɔ ma ta tala má kōō ma māyamaŋa ke nyā kin. Pē tōō ɔle, yōyōtɔ kuyōyōtɔ ke tōm kolum na ma yom hiki alaafāya. ⁸ Pē taŋa pōlō, ma ɔsēntō ma see ma sōsaa ké. Pēcó ma wēna ma sēkpema na pēle pa laki ma luyū nyēntɔ. Na má heela pa taa wei sɔ í polo cēne, ɔ puki ké. Na má heela wei sɔ í kōō, ɔlé ɔ kōō tōtō. Pēcó ye ma heela ma yom sɔ í la pēne, ɔ laki ké.

⁹ Yesu nu mpū, ɔlena í sa yoolu sōsō inɔ, na í pēsēna samaa wei ɔ tēyaya-ɔ tō ɔ tōō na í tō sɔ: Pēpōtɔ fēi leleŋ, paa ɔseyeli taa māyamaŋa ma ta nata yōlō na í tēma ɔ taa na ɔsō ké ɔsēntō.

¹⁰ Yoolu inɔ ɔ tillaa kōma na pā mēli tēyaya, ɔle pa māyana yom inōyōlē na ɔ alaafāya tēmammam.

Yesu feesa alv leelu pəyalv

¹¹ Pēle pē waali Yesu pola ɔcatē nte pa yaa sɔ Nayin tō tō taa ké kpakpaa, na ɔ ifalaa na samaa pəyalē ke ɔ waali. ¹² Yesu kōma ɔsu ɔ sūuki ɔcatē, ɔle alv leelu nōyōlō ɔ pəyaya səpəyalē na pā pukina-keŋe pim, na ɔcatē nyōma samaa tēŋ leelu inɔ ɔ waali. Nke inɔ ka

tike ke leelu inu i ka lula. ¹³ Taa na-i, lena i tom lapi-i pətətəle, na í tōm-i si: Taa wii.

¹⁴ M̀p̀ỳg̀ Yesu polaa na í təkı sətı kpatəle, lena səğəllaa náá səj, na Yesu tō si: Ifepu nyá ma caa si n̄ kuli.

¹⁵ Tənağə sətı inu i kulaa na í sũ yəğətəğə, na Yesu cəle-i i too. ¹⁶ M̀p̀ỳg̀ səğəntı kpa pa təna na pá sañ İso na pá təj si: İso kuyəğətı teləsũlũ səsə lu ta heku taa. Na pá tasa tətə si: Pwə, İso kəma si i tən i yəlaa.

¹⁷ M̀p̀ỳg̀ mpi Yesu lapa mpı tō pə tōm ya Yuta tətı təna, na pə cəb tətınaa təna taa.

*Lum səlv Yohaani tila Yesu kin si i naa
(Matiyee 11:2-19)*

¹⁸ M̀p̀ỳg̀ Yohaani ifalaa heela-i tōm nti tō təna. İlena í yaa pa taa naale, ¹⁹ na í tili-wəğə Yesu kin si pá pəsı-i si inəğəle wei i tōm paa tōma si i ká kə tō, yaa nəğəlv wəe i kəj, tə təj ıle? ²⁰ Pəle pa tala Yesu cəb, lena pá tō si: İso Lum səlv Yohaani kəsəna-tı si tə pəsı-ıj si: Nyəğəle wei i tōm paa tōma si i ká kə tō, yaa nəğəlv wəe i kəj, tə təj ıle?

²¹ Pə pamna waatı inu i taa Yesu waasəğə yəlaa pəğəle ke pa kutəmən, na í laki na acamaa hikiyi alaafəya, na í looki aləğə, na í kuliyi yuluma pəğəle ıse. ²² İlena í tō-wə si: İ polo na í heeli Yohaani ke mpi í nawa na nti í nuwa tō si: Yuluma naaki, kaakalası təj, tənuyı tō asilima kutəj nyəma naaki nyuyı, na ntamaa ná nukı, na sətəa ná fej. Pəcó konyəntınaa ná təğə Laapaalı Kupañ ke nuw. ²³ Wei i naani kaa lu ma tō tō, pıntı nu leleñ ké.

²⁴ Yohaani tillaa mpə pəle pa kəma na pá kpe, lena Yesu sũ samaa ke Yohaani inu i tōm ke pəsuyı si: Pepeğə í ka pola wuləğə tətı taa ké nav ye? Heelim

makı na pə ciyitiyi səsəncanη ηka tə? ²⁵ Ue pepe nau ke ι polaa? Yaa yulu wei ι suu kacəka wontu tə? Təu, mpa pele pa suuki kacəka wontu na pá we lelen taa tə, awulaa tēsi taa ké pele pa wεε. ²⁶ Ue pepe mayamaya ke ι ka tu pola nau? Yaa Isə kyəyətutu teləsulu nəyəl? Tampam, Isə kyəyətutu teləsulu ké, halı ma heeliyi-me si ι tu kəla mpu. ²⁷ I təm ke pa tu ηmaawa Isə Təm taa si:

Nyənı ma tillu ntə,

ma teləsəyi nyá nəyə təə si

ı tayanı nyá mpaav na ń kəη.

²⁸ Tampana ke ma heeliyi-me yoo, tuu tə pa ta luləta nəyəl na pəntu tēe Yohaani fa. Ue paa na mpu tə, ye mpa pa tisa na Isə təyə pa təə ké kawulaya, pa taa səkpelu mayamaya tēε-ı.

²⁹ Pa təna mpa pa nu təm nti tə pa ha Isə ké tampana, halı pə kpeηna lampuu mɔlaa mayamaya. Pə taya pulb, paa tēma tisuyu si Yohaani í sə-wεyε Isə lum. ³⁰ Ama Falisanaa na Isə Təm seyesəlaa ná kisa təmle nte Isə ka huwa si ι ká la-we tə, pa ta tisi si Yohaani í sə-wεyε Isə lum.

³¹ Ḿpúyú Yesu tasaa si: Pepeyele má keesəna kufalan yəlaa pane? Isu pepe cav kele pa nəyəsənaa tə? ³² Pa nəyəsəna ké isu piya cakuyu kataya taa na si təη tēma si: Anı tə hula həsi í ta paa. Pécó tə wii ləyaya wula, í tá wii. ³³ Pə taya pulb, lum səlɔ Yohaani kəma tə, u təkı təyənaya, pécó u nyəkı solum. Uena mu təη si ıləyəhilu ke-ı ké. ³⁴ Yulu Pəyaya má, ma məlaa na má kəə na má təkı na má nyəkı, ılena í tayənəyi maya yəyətuyə tətə si ma ké hilitu na solumyəlɔ. Aaiyee si lampuu mɔlaa na asayaa pa

ceu ké. ³⁵ Ama Iso ləməyasεε tewaya, halı pə naaki m̄p̄yú mpa pa təhəyi-yε tə pa kin.

Yesu s̄v̄ Siməh̄ təyaya taa

³⁶ Kuyaku nakuli Falisa nəχəlv̄ ı yaa Yesu ké təχəv̄. Ulena Yesu s̄v̄ ı tε na í caya na í təh̄na təχəv̄. ³⁷ Apalaa təna alv̄ nəχəlv̄ ı ka wε ıcate n̄té tə taa. M̄p̄yú alv̄ inı ı nuwa s̄ı Yesu caya təχəv̄ ke Falisa təyaya taa, ulena í kəna tulaalv̄ kupaŋ nəχəlv̄ na akpaləpiya. ³⁸ Na í luŋ Yesu nəəhεε tεε na ı waalı təv̄ na í wiiki. M̄p̄yú ı taana Yesu nəəhεε ke isəlv̄m, ulena í husı-yε na í nyəəsi, na í wayalı-yε na í sayalı-yεyε tulaalv̄. ³⁹ Falisa wei inı ı yaa-ı təχəv̄ ke mpv̄ tə ı na mpv̄. Ulena í məlı ı taa s̄ı: Ye apalv̄ inε ı ka ké Iso kuyəχət̄v̄ teləsulv̄ ı ka nyəmə alv̄ wei inı ı tokiyina-ı isəntə tə ı cakəle na ı yaasi wε isəna tə. ı ka nyəma-ı s̄ı ı fεi teu. ⁴⁰ M̄p̄yulε Yesu təma-ı s̄ı: Siməh̄ maa heeli-ŋ təm natəl̄. Tənayalε Siməh̄ cəwa s̄ı: Tacaayəχət̄ı.

⁴¹ Ulena í tə s̄ı: Liyitee kəntulv̄ nəχəlv̄ ı ka wenna kəma nyəma ke naalε, lεlv̄ fεləyi-ı liyitee nyəχət̄v̄ nasələ nuuwa (500), na lεlv̄ ke nyəχət̄v̄ nulε na naanūwa. ⁴² Pa ta hiki s̄ı pá fεlı-ı, ulena í cε pa naalε inı. Təv̄, pa taa awe laŋle ká kələna-ı heεnav̄?

⁴³ Tənyaya Siməh̄ cəwa s̄ı: Ma huv̄ s̄ı, wei ı nyəntε kəla təv̄ tə. Yesu s̄ı: Ama n huv̄ teu.

⁴⁴ Ulena í pəsəna alv̄ təv̄ na í tə Siməh̄ s̄ı: Siməh̄ n ná alv̄ inε? Ma s̄v̄ nyá təyaya taa tə, n ta ha-m lum s̄ı má kə ma nəəhεε. Ama ílé ı taana-yεyε isəlv̄m, na í husı-yε na ı nyəəsi. ⁴⁵ Ma tala nyá tε tə, n ta wayalı-m. Ama tuu isı ma s̄v̄v̄ tə, ílé ı ta heεsı ma nəəhεε wayalv̄ȳv̄. ⁴⁶ N ta pəlı ma nyəȳv̄ taa ké nim. Ama tulaalv̄ kupaŋ ke ílé ı pəla, halı ma nəəhεε təv̄. ⁴⁷ Pə təv̄ ké ma heeliyi-ŋ s̄ı, ı səlv̄ȳv̄ m̄p̄yú səsam tə

pə hólǽyí kέ sɪ paa ɪ ɪsayaɬu na tə təʊ ke mpv tə pa husa-ti. Pə təʊ inəyɪ wei ɪ wena ɪsayaɬu ke pəcə na pá husa-ti tə, pʊntv səlǽyɪ mayana kέ.

⁴⁸ Tənaɣa ɪ heela alv inɪ sɪ: Nyá ɪsayaɬu husaa.

⁴⁹ Ḿpóyó í na mpa pa caya təyʊv tə pɛɛ pa sʊv pa taa kέ yəyʊtʊyʊ sɪ: Aweyeɛ inɛ inɪ na halɪ inɪ ɪ taka ɪ husəyɪ ɪsayaɬu? ⁵⁰ Ama Yesu ná heela alv inɪ sɪ: N tɛma nyá taa na ɪsə təyʊ ɪ yapa nyá nyʊyʊ. Tɛɛna laɲhʊlvmlɛ.

8

Alaa mpa pa səɲayana Yesu tə

¹ Pə waali kέ Yesu sʊv cəʊv ke acalɛɛ səsəʊna na səkpena na í laki waasv, na í kpaalǽyɪ ɪsə Kawulaya Laapaali Kupaɲ. Na ɪ ifalaa naanʊwa na naalɛ, ² na alaa mpa pa aləyaa ɪ loowa, na ɪ waasa mpa pɛɛyɛ pa kʊtəməɲ tə. ɪsu Mali wei pa yaakaya Makətala tv na paa loo-ɪ aləyaa naatosompəyǽlaya tə, ³ na Heləti pəyalv Cusa alv Saani, na Susaani, na lɛlaa ke payalɛ mpa pa səɲayana Yesu na ɪ ifalaa na pa wɛnav tə.

Mətutuuna təm (Matiyee 13:1-9; Maləki 4:1-9)

⁴ Yəlaa samaa lukayana acalɛɛ acalɛɛ na pá kəɲ ɪ kiɲ, ɪɛna í sɛɛ-wɛyɛ ɪsə sɪ:

⁵ Tuulu poləna tuutu. ɪ tuukaya ɪ mətutuuna, ɪɛna lɛnna hoti mpaav nəyʊ nəyʊ. Na pá fɛɛɲɪ-yɛyɛ nəʊhɛɛ, na sumasɪ tii na sɪ təʊsɪ-yɛ. ⁶ Ḿpóyó lɛnna hota kʊwaw təʊ, ɪɛna a nyə na a tayani wʊlvʊv ke nikaya fɛɪ tə pə təʊ. ⁷ Lɛnna náá hoti səwa taa na a na səwa pá kɛntɪ nyəʊ, ɪɛna səwa náá kʊ-yɛ. ⁸ Lɛnna náá hoti tɛtv mʊsvɲ nyəntv taa, na a nyə na a lʊɪ teu

pə tu fei. I tɛma m̄p̄ȳḡ ȳḡətuɣu, ɪɛna ɪ cuɣusina nəḡə
s̄əsaɣa si: Ye wei ɪ k̄ɛ t̄əm nuɫə p̄untv ɪ nu.

Mpi pə t̄əə Yesu seɣes̄əna atuwə t̄ə
(Matiyee 13:10-17; Maləki 4:10-12)

⁹ M̄p̄ȳḡ ɪ ifalaa p̄əsa-ɪ ɪs̄ə seɣv m̄pi pə h̄wɛɛ.
¹⁰ ɪɛna Yesu c̄ə si: Pə ha-mɛɣe si ɪ nyɪ ɪs̄ə Kawulaya
t̄əm k̄v̄h̄mes̄ətv. Ama pə kaasa lelaa t̄ə, ɪs̄ənaa ke paa
seɣ-wɛ si:

Paa pa nyənəɣi ɪs̄ənt̄ə, p̄á taa ná.

Paa pa nukɪ, p̄á taa cɛkəna pə h̄wɛɛ.

Yesu kilisiyi mətutuuna t̄əm h̄wɛɛ
(Matiyee 13:18-23; Maləki 4:13-20)

¹¹ Maa kilisi-mɛɣe ɪs̄ə seɣv m̄pi pə h̄wɛɛ. ɪs̄ə T̄əm
nt̄ɛ mətutuuna anɪ. ¹² Wena wena a hota m̄paav nəḡə
nəḡə t̄ə, aɛ a wenna ɪsu m̄pa pa nukɪ ɪs̄ə T̄əm na ɪl̄əḡəv
t̄əɣ na ɪ l̄əsi-t̄əɣi k̄pakpaa ke pa lotu taa, si p̄á taa k̄ə
na p̄á m̄v-ti na ɪs̄ə ya pa nȳəəɣ. ¹³ Nna aɛ a hota
k̄w̄av t̄əə t̄ə, aɛ a wenna ɪsu m̄pa pa nukɪ-ti na p̄á
m̄v-ti na lan̄h̄ul̄umle, ɪɛ t̄ə ta caya pa taa. Pa m̄v̄ɣi k̄ɛ
na p̄é la wɛɛ naale, mayas̄v̄v̄ k̄əɣ k̄v̄ k̄əə, ɪɛna p̄á lu
ɪs̄ə seɣv ke k̄pakpaa. ¹⁴ Wena a hota s̄əwa taa t̄ə, aɛ a
wenna ɪsu m̄pa pa t̄əɣ t̄ə nuv, ɪɛna aɛ c̄əne nəḡəseɛ
na pə wɛnav na pə k̄v̄nyul̄əɣ pə t̄əm k̄əə na p̄é k̄v̄-
t̄əɣi pa taa, na p̄á k̄pisi pee k̄v̄pana l̄vl̄v̄v̄ t̄ə. ¹⁵ Wena
aɛ a hota t̄ətv m̄vs̄əɣ nȳəntv taa t̄ə, aɛ a wenna ɪsu
m̄pa pa nu ɪs̄ə T̄əm na p̄á m̄v-ti na lotu k̄ul̄umtv na
h̄wɛɛ nna a tewa t̄ə, na p̄á t̄əka-ti t̄əkp̄an̄k̄p̄an̄k̄pa, na
p̄á l̄vl̄əɣi pee k̄v̄pana ke teu t̄ə.

Fətala m̄vs̄əv̄v̄
(Maləki 4:21-25)

16 Awe musəyi fətəla na í pamı-ı puluɓu tee, yaa í susı-ı kato tee ye? Tesika tɔ́ ké paa pusi-ı sı pə ná mpa pa suuki təyaya taa tɔ́. 17 Kɔ́ηmeləm napəli pə fei sı pə kaa kuli pə tɔ́. Pə́cɔ́ mukaya tee puluɓu fei mpi pa kaa læsı na paa awe na tɔ́.

18 ı la laakalı na ısəna í nukı tɔ́. Pə taya pulu, wei ı wena təyɔ́ paa ha, na pá læeki wei ı feina təyɔ́ pəciimaya wei ı huɓ sı ı ti tɔ́.

Yesu too na ı newaa
(*Matiyee 12:46-50; Maləki 3:31-35*)

19 Ḿpúyú Yesu too na ı newaa pa kəma ı kin. Ama samaa tɔ́ pa ta pəsi pá tala ı kin. 20 Ḿpúyú nəyɔ́lu heela-ı sı: Nyá too na nyá newaa pa we awalı na pá caa pa na-η.

21 Ḿpúyú Yesu cə-we sı: Ma too na ma newaa nté mpa pa nukı ısɔ́ Təm na pá təηəyi-tı tɔ́.

Yesu lapa na kacuculaya hɛɛ
(*Matiyee 8:23-27; Maləki 4:35-41*)

22 Ḿpúyú kuyaku nakuli Yesu na ı ifalaa pa kpa kpuluɓu taa, ılena í tɔ́-we sı í na-we pá təsi lum.

Ḿpúyú Yesu na ı ifalaa pa teeɓa. 23 Pa təηna pote ke lum tɔ́ ké mpu, ılena Yesu too. Tənyaya heelimuyu həkka lum tɔ́ təna, na lum faləyi kpuluɓu taa haləna ku caa suyu, na lum caa pə təyɔ́-we. 24 Tənyaya pa pola Yesu kin na pá feesi-ı sı: Tacaɓa, Tacaɓa, tə lepaya.

Yesu fema, ılena í kaləna heelim na lum hola na pə təna pə hɛɛ təli. 25 Ḿpúyú ı pəɓsa-we sı: Mə taa tɛmnaɓ ke ısɔ́ keɛ le ıɛ?

Tənyaya sɔ́yɔ́ntu na piti kpa Yesu ifalaa, na pá təη təma sı: Aweyeɛ ıne ıni na halı í yəyɔ́təyəna heelim na lum na pə nukəna-ı?

*Iləyɔhɪlu na afanaa pa tɔm
(Matiyee 8:28-34; Maləki 5:1-20)*

²⁶ Ḿpɔ́yó pa tapəna pa kpuɔyɔ ke Selasini nyóma tetu nti tə we kotəsuyɔ tɔɔ na tə nyənəyi Kalilee tɔ.

²⁷ Yesu tii tetu tɔɔ, ɪlena ɪcate nté tə yulu nəyɔɔl wei ɪ hii alɔyaa tɔ í kɔɔ ɪ kin. Hatoo tɔ yulu ɪni ɪ ta nyi wontuyɔ ke ɪ tɔɔ. Ṕɔ́cɔ ɪ təcayale nté pəlaaŋ taa, ɪ ta nyi təyaga. ²⁸ ɪ na Yesu, ɪlena í ma kapuka na í hoti ɪ nəɔhɛɛ tɛɛ na í kooki si: ɪsɔtaa ɪsɔ sɔsɔ Pəyalo Yesu, ma na-ŋ suwe? Hai, la suulu taa tu-m wahala.

²⁹ Pə taya pulu, Yesu ka heela ɪlɔyɔɔ si í se ɪ waali tɔyɔ ɪ yɔyɔta mpɔ. Pə keesəyi na ṕ kɔlɔyənə-ɪ tɔ, pa həkəyi-ɪ alukpala na í ceki, na ɪlɔyɔɔ susuyi-ɪ nyutu.

³⁰ Ḿpɔ́yó Yesu pɔɔsa ɪlɔyɔhɪlu si: Pa yaa-ŋ suwe? ɪlena í cɔ si: Pa yaa-m si Kɔpɪŋ.

Pə taya pulu, alɔyaa payale ka wɛna ɪ waali. ³¹ Na alɔyaa mpe pa wiikayana Yesu si í taa tɔ-we si pá məli pa hɔɔɔ tɛɛ.

³² Afanaa kaləku sɔsɔɔɔ nakuli ku we tənaya ṕɔ́ŋ taa na kv tuliyi. Ḿpɔ́yó alɔyaa mpe pa wiina Yesu si í yele na mpe pá suv afanaa mpe pa taa, ɪlena Yesu tisi. ³³ Tənaya alɔyaa mpe pa yela apalu ɪni na pá suv afanaa taa. ɪlena afanaa tu casəle ke yem na pá tii kalakala na pá tu lɔm na pá si.

³⁴ Afanaa tiikilaa ná mpɔ, ɪlena pele pá lo kpakpaa na pá polo pá heeli tɔm nti, na tɔm yeke kpakpaa ke acalɛɛ taa na cacakəŋ tɛɛ. ³⁵ Ḿpɔ́yó yəlaa kulaa si mpe pa puki na pá ná mpi pə lapa tɔ. Pa pola Yesu kin, ɪlena pá mayana apalu wei ɪni ɪ alɔyaa pa loowa tɔ, na ṕ cɛpa ɪ tɔɔ, na í caya Yesu nəɔhɛɛ tɛɛ na í suu wontu. ɪlena sɔyɔntu kpa-we. ³⁶ Mpa pa ná tɔm nti na pa ɪsəpəle tɔ, pa keesa-weye ɪsəna pə lapa na

pə tu waasa-i kpakpaa tɔ. ⁴⁸ Mpuɣule Yesu tɔma-i si: N tɛma Iɔ na nyá taa tɔɣɔ pə waasa-ŋ ma pu, tɛɛna laŋhɔlɔmlɛ.

⁴⁹ Yesu tɔŋa yɔɣɔtɔɣu kɛ mpɔ, ɔlɛna Yuta nyɔma tɔkotile nyɔɣu tɔ inɪ ɪ tɔyaga tɔ nɔɣɔlɔ kɔɔ na í heeli-i si: Taa tɔ Taaɔa kɛ kɔnyɔŋ kɛ yem, nyá pɛɛlɔ fɛi.

⁵⁰ Tɔnayaɛ Yesu nɔɣɔ tɔkpav si: Taa nyá, nyaa tɛ Iɔ na nyá taa tɛ, ɪ ká hiki alaafɔya.

⁵¹ Yesu wɛ pa kɔma pá tala tɔyaga tɔ Yesu ta tisi si samaa í tɛŋi-i na pá sɔv. Ama Piyɛɛ na Yohaani na Saaki na pɔyaga caa na ka too pa tike pa sɔvna. ⁵² Pa tɔna paa kpa pa laŋa kɛ na pá wiiki sɔsɔm. Ama Yesu heela-wɛ si: Í taa wii, ka too kɔtoo kɛ, ka ta si se.

⁵³ Yɔlaa nyɔmá si yɔlv tɛma tɛɛv tɔkpaɔa, ɔlɛna pá wɔŋi-i. ⁵⁴ Ama Yesu tɔka pɔyaga niŋ taa na í yɔɣɔtɔna nɔɣɔ sɔsaya si: Pɔyaga nyá, kɔlv.

⁵⁵ Tɔnaya ka mɔlaa na ká kɔlv kpakpaa. ɔlɛna Yesu si pá ha-keɣɛ tɔɣɔnaya. ⁵⁶ ɔlɛna piti kpa pɛɛlɔ inɪ ɪ nyɔma. Ḿpúyú Yesu heela-wɛ si pá taa yeɛ na nɔɣɔlv nu nti inɪ tɔ lapa mpɔ tɔ.

9

Yesu ifalaa naanɔwa na naale tiluyɔ (Matiyee 10:5-15; Malaki 6:7-13)

¹ Ḿpúyú Yesu kota pa naanɔwa na naale na í tɔ aɔɣaa kɛ pa niŋ taa, na í ha-wɛɣɛ toma si pá looki-wɛ paa mpa, na pá waaki kɔtɔmɔŋ. ² Na í tili-wɛ si pá polo pá kpaali Iɔ Kawulaya tɔm, na pá waasɔyi kɔtɔntɔnaa kɛ pa kɔtɔmɔŋ. ³ ɔlɛna ɪ tɔ-wɛ si: Ye í tɛeki í taa kpaɣa pɔlv, paa kɔpátúyú, paa huluyɔ, paa tɔɣɔnaya, paa liyitee, pɔcɔ́ í taa kpaɣa capanaa kɛ naale naale. ⁴ Ye í tala timpi na í laali na í sɔv tɔyaga

ηκα ka taa, í saali tēna halı mə tēv. ⁵ Na ye í tala timpi na yēlaa í ta mu-me, í lu na í kpiisi-weye mə nōhēe muvuyv, na pə hólí si í lapa-weye tōv, í yele.

⁶ Mprúyú pa tēwa na pá cəki icate icate na pá heeliyi Laapaalı Kupaŋ, na pá waasəyi kūtəntonaa kē pa kūtəməŋ.

Heləti piti kē Yesu tō

(Matiyee 14:1-12; Maləki 6:14-29)

⁷ Wulav Heləti nu pə tēna mpi pə təŋa lapv kē mpv tō, ilēna pə liyiti-ı səsəm, ı ta nyi isəna í la tō. Pə taya pvlv, lēlaa ná təŋaya kē si Yohaani wei paa kuwa tō ını ı femna.

⁸ Lēlaa si Ilii luna.

Haləna lēlaa si Isə kuyəətətə teləsəlaa kupəma taa nəyələ luna.

⁹ Uēna Heləti si: Ma yēlaa na pá seti Yohaani nyuyv ilē, aweyele pūntv wei ını ı təm ma nu pa yəətəyi isəntə tō?

Haləna í pēekəyi si í na-ı.

Yēlaa iyisi kakpası (5000) caləsvyv

(Matiyee 14:13-21; Maləki 6:30-44; Yohaani 6:1-14)

¹⁰ Yesu Tillaa kəma pá məli Yesu kiŋ, ilēna pá kēesi-ı pə tēna mpi pa lapa tō. Mprúyú ı kpaŋa-we na í pona-weye kpeəŋa kē icate nte pa yaa si Pētesaita tō tə kiŋ. ¹¹ Paa na mpv tō, samaa nuwa na pá hu ı waalı, na ı laŋle hulvməna pa kəntē. Na í heela-weye Isə Kawulaya təm, na í waasi pa tēna mpa pa fēina alaafəya tō.

¹² Pə kəma na ilim caa tēm, ilē ı ifalaa naanvwa na naale kəma ı kiŋ nté, na pá təm-ı si: Təŋəni samaa ınē ını na í polo acalēe taa na pə cələ cacakəŋ tē na

pá hiki t̄əsvulɛnaa na t̄əʒnasi. Pə taɣa p̄ulɔ, c̄əne k̄e nyutu taa k̄e.

¹³ M̄p̄óɣú Yesu c̄owa si: Mu hana samaa in̄əɣi t̄əʒnaya k̄e mə mayamaɣa.

T̄ənaɣale pa c̄-i si: Nt̄əɣ potopotonaa kakpas̄i na tiina naaleɣe t̄ə w̄ena yaa? Yaa n̄ caa si t̄áa yana t̄əʒnaya na t̄ə c̄ela samaa tuutuuma in̄e i t̄əna?

¹⁴ Apalaa ka w̄e is̄u yul̄ɔpee iyisi kakpas̄i (5000) k̄e mp̄u. M̄p̄óɣú Yesu heela i ifalaa si: I caɣasi-w̄eɣe tintika tintika is̄u yul̄ɔpee nule na naan̄owa naan̄owa.

¹⁵ Ulena Yesu ifalaa nu nti na pá caɣasi pa t̄əna t̄əmam. ¹⁶ T̄ənaɣa Yesu kpaɣa potopotonaa kakpas̄i na tiina naale in̄i, na í teki i is̄e na í s̄eɛ Is̄o k̄e i na t̄əml̄e. Ulena í faya-w̄e na í c̄ela i ifalaa si pá tala samaa in̄i.

¹⁷ M̄p̄óɣú pa t̄əna pa t̄əɣaa na pá haɣa. Hal̄əna pá t̄əsi h̄əɣlas̄i kuk̄p̄is̄asi k̄e t̄ək̄əɣ naan̄owa na naale.

*Piyee h̄ul̄ɔɣv si Yesu k̄e Mesii
(Matiyee 16:13-19; Mal̄əki 8:27-29)*

¹⁸ K̄oyaku nak̄uli Yesu s̄əl̄əmaɣa Is̄o k̄e i tike k̄e k̄p̄eeɣa. Ulena i ifalaa polo i kin̄. M̄p̄óɣú i p̄əsa-w̄e si: Ȳəlaa t̄əɣ si ma k̄e awe?

¹⁹ M̄p̄óɣú Yesu ifalaa c̄owa si: Pa t̄əɣ si Is̄o lum s̄əlv̄ Yohaani, na l̄elaa si Ilii, na l̄elaa si Is̄o k̄ȳəɣɔt̄ut̄u t̄əl̄əs̄əlaa k̄up̄əma taa n̄əɣəlv̄ luna. ²⁰ T̄ənaɣa Yesu p̄əsa i ifalaa si: Na me se, mə h̄uuki si ma k̄e awe?

M̄p̄óɣú Piyee n̄əɣ t̄ək̄p̄av si: N k̄e Is̄o Mesii.

*Yesu s̄əm na i fem p̄ə t̄əm
(Matiyee 16:20-28; Mal̄əki 8:30-9:1)*

²¹ T̄ənaɣa Yesu kpaala-w̄eɣe teu si pá taa heeli-t̄əɣi n̄əɣəlv̄. ²² M̄p̄óɣú i heela-w̄e t̄ət̄ə si: Yul̄v̄ P̄əɣaya má

maa təγə kunyən̄ ke səsəm. Nyuγu nyéma na kətəlaa səsaa na Iso Təm seγesəlaa ká lə-m, halı pá kv-m. Ama maa fe kuyeȳn̄ tooso wule.

²³ M̄p̄yó Yesu tasa pa tənaya heeluyu si: Wei ı caa si í tən̄i-m p̄ntu í la ı təγi awusa, na í səγələyi ı səm tesika ke paa ifemle nte, na í tən̄əγəna-m. ²⁴ Pə taya p̄lv, ye wei ı p̄ekəyi ı weesuyu təcūtutu, ı tən̄na səp̄v. Ama wei í lapa ı təγi awusa ke ma təə, p̄ntu ká hikina weesuyu. ²⁵ Ye ȳlv pəsaa na í hiki antulinya nyəm təna, na ı maγamaγa í wakəlaa, yaa ı lapa yem, leyel̄e p̄ntu kasəyaya il̄e? ²⁶ Ye wei ı səpa ma f̄el̄e yaa ma kuv̄es̄əət̄v f̄el̄e, Ȳlv Pəyaya má maa si p̄ntu f̄el̄e tətəγə waatv wei maa kənn̄a ma teeli na ma Caa nyən̄ na ma isət̄aa tillaa nan̄n̄ nyéma nyən̄ tə. ²⁷ Tampana ke ma heeliyi-me, mpa pa w̄e cəne tə pa taa nap̄əli ká ná Iso Kawulaya na p̄c̄ó pá si.

Yesu isentaa layasv̄v

(Matiyee 17:1-8; Maləki 9:2-8)

²⁸ I t̄ema təm ntəyi yəγət̄v̄v na kuyaku siki ké il̄ena í kpaγa Piyee na Yohaani na Saaki na pá kpa p̄v̄v təə ké Iso səl̄əm̄v̄v. ²⁹ I tən̄na səl̄əm̄v̄v, il̄ena ı isentaa layasi, na ı wontu hul̄v̄m̄i, haləna tə tee kəkə ke səsəm. ³⁰ Tənaya pa tuta apalaa nap̄ələyi ı kin̄ ke naale na pá na-ı pá yəγət̄v̄v̄i. Apalaa m̄p̄e s̄es̄e Moisi na Ilii kel̄e. ³¹ M̄p̄e pa kəm̄na na isət̄aa teu səsəm̄, na pá yəγət̄əγəna-ı ı kpente nte tə caa Yosalem ke lap̄v̄ isu Iso ka siwa tə tə təm. ³² M̄p̄v̄ tə na Piyee na ı taapalaa pa tən̄a tom ke pə f̄eina. Paa na m̄p̄v̄ pa fema, na pá ná Yesu teu səsəm̄ na apalaa m̄pa pa naale pa s̄əγa ı kin̄ tə. ³³ Pə kəma isu apalaa m̄p̄e pa yeki Yesu, il̄ena Piyee tə si: Taca, isu tə w̄ev̄ cəne in̄i isəntə tə, pə w̄e teu nap̄ələyi te. Il̄e pə m̄v̄na isu t̄é

siki coka toosoŋo. Nyaga lente, Moisi ke lente, na Ilii ke lente. Nti inu i yooŋoŋo mpu to to lu yem ké, i ta na-ti.

³⁴ I tɔŋa n̄p̄yó yooŋoŋa, ilena iso ŋmuntuyu nakuli ku koo na ku taki pa tao. Ku tɔŋa pa tao ké tiu, ilena soŋontu kpa Piyee-weye sɔsɔm. ³⁵ M̄p̄yó pa nu pə yooŋa iso ŋmuntuyu tee si: Inəŋəle ma Pəyaga kuləsaya, í nuna-ke.

³⁶ Pə yooŋoŋo mpu na pə te to, Yesu tike nté pa naaki. M̄p̄yó i ifalaa tɔka pə tɔna mpi pa nu mpu toŋo pa taa, pa ta yeke na nəŋəlv nu-ti.

Pu nəŋəlv i alaŋaa loou

(Matiyee 17:14-18; Maləki 9:14-27)

³⁷ Pə koma pə fe na pá tiikina puŋu tao, ilena samaa anaam nəŋəlv í katı Yesu. ³⁸ M̄p̄yó yulu nəŋəlv i yooŋətəna nəŋə səsaya ke samaa inu i taa si: Taca, ma wiina-ŋ nyəni ma pəyalv yee. Anu i tike ke ma lulaa. ³⁹ Ye uləŋu kula i tao i makı kapusi ké, na pə peti-i ate na kuhulaŋ lukəna i nəŋə. Ye pə lapa-i mpu, pə wee ké na pə tuŋu-i wahala, pu cekı i tao ké ləŋ. ⁴⁰ Ma wiina nyá ifalaa si pá loo-i, pa ta pəsi.

⁴¹ M̄p̄yó Yesu tɔma-we si: Lan̄kpusəŋ nyéma na kutakeesəŋ me, wee isənaŋa má na-me tu caŋa na má tɔki mə kunyəŋ? Kəna nyá pəyalv inəŋi cəne.

⁴² Pəyaga kpeŋətəna-i, ilena uləŋu selisi-keŋe teu, na í peti-keŋe ate. Ama Yesu ná kaləna uləŋu na toŋ, na í la na pəyaga hiki alaafəya, na í cəla-keŋe ka caa.

⁴³ Ilena Iso toma səsəna ane a tɔm kpa pa tənaya soŋontu.

Yesu səm na i fem pə tɔm tətə

(Matiyee 17:22-23; Maləki 9:30-32)

Pa təna pa təhna i kulaputu tənaya sam, ilena Yesu heeli i ifalaa si: ⁴⁴ Paa tu Yulu Pəyaya maya yəlaa nin taa, i nu mpu yu teu yoo.

⁴⁵ Ama Yesu ifalaa na ta cekəna təm tənə in. Tə huwəe ka wə-wəye iħmesav kə, si pa taa cekəna tə tapuyv. Paa na mpv pa nyamna tə pəsvyv.

Səsəəntv təə həm
(*Matiyee 18:1-5; Maləki 9:33-37*)

⁴⁶ Mpu yu Yesu ifalaa həma səsəəntv təə si pa naa si pa taa aweyele səsə. ⁴⁷ Yesu na cekəna pa lotu taa huwəe, ilena i kpaaya peiya na i səhsi-kəye i cəb, ⁴⁸ na i tə si: Ye wei i mv peiya kanəye ma nyuyv təə, maya pūntv mwa. Na wei i tu mv-m, i mv wei i tila-m təy. Pə taya pulv, wei i pəsa isu mə taa səkpəlu, pūntv nté səsə.

Wei i fəi ta təə i kə ta kolontu
(*Maləki 9:38-40*)

⁴⁹ Tənaya le Yohaani nəyō təkpaav si: Taca tə na nəyōlv na i looki aləyaa na nyá hətə, pəcō u təhəyi-tv. Ilena taa kisina-i.

⁵⁰ Mpu yu Yesu cəwa si: I taa tan-i si i taa la. Pə taya pulv, yulv i ta kə mə kolontu, mə nyəh kə te.

Samalii icatə natəh tə kisa Yesu

⁵¹ Pə kəma pə kpeyətəna Yesu kuluyv kə antulinya taa, ilena i su si i ká polo Yosalem. ⁵² Mpu yu i kusa yəlaa na i teləsi nəyō si pa polo Samalii icaliya kal ka taa, na pa caa-i təsvule. ⁵³ Ama pəle pa kisa-i mnyv, si i pukina Yosalem təə tə pə təə. ⁵⁴ I ifalaa Saaki na Yohaani pa na mpv, ilena pa tə si: Taca, yaa tə ye le na isətaa kəkō tii na ká nyaya-wə?

⁵⁵ Ama Yesu pəsa pa təə na i kaləna-wə. ⁵⁶ Ilena pa təe icatə lentə taa.

Yesu təḡvɣv nyullaa
(*Matiyee 8:19-22*)

57 Yesu na ɪ ifalaa pa we mpaav taa na pá təḡa pote tə nəɣəlv təma Yesu si: Maa təḡəɣi-ŋ nyá təpote təna taa.

58 Mpuvɣle Yesu cə-ɪ si: Taale hasi wena si lona na sumasi ná wena si tana. Ama Yulv Pəyaya má, ma feina nyvɣv tətule mayamaya.

59 Ilena Yesu tə ləlv si: Nyaa kəə na ń təḡi-m.

Ḳpóɣy apalv ɪni í tə si: Tacaa, yele má polo má pi ma caa na pécó.

60 Tənaɣale Yesu təma-ɪ si: Yele na səttaa pi pa səttaa. Ama nyaa polo na ń kpaali Iso Kawulaya təm.

61 Ilena ləlv náá tə si: Tacaa maa təḡi-ŋ, ɪe yele na má polo má la ma nyéma ke pə lapa wulee na pécó.

62 Ama Yesu cə ílé si: Ye yulv kpaɣa akuɣu si ɪ haləɣi na í nyənəɣəna kpai taa, pɔntv ta muna Iso Kawulaya.

10

Tillaa nutoso na naanvwa na naale tiluyu

1 Pəle pə waali Tacaa tasa apalaa nutoso na naanvwa na naaleɣe ləsvɣv, na í tili-wəɣe naale naaleɣe acaləe na timpivwe ɪ wee si ɪ puki tə. 2 Na í heeli-wə si: Kɔmtv təwaya, ama kɔntaa feina. ɪ sələmi hatvce na í səəsi kɔntaa kənav ke ləŋ ke ɪ kɔmtv taa. 3 Təv, í polo, ɪsu ma tiluyu-me ɪsəntə tə, í pəsaa ké ɪsu heen ke taale hasi hekv. 4 ɪ taa kpaɣa liɣitee yaa huluyu, í taa kpɪ ntaŋkpala, pécó í taa paasəna yəlaa sɛɛv ke mpaav taa. 5 Ye í svv təyaya ŋka ka taa í kooliyi si: Alaafəya í təv təyaya kanə ka təv, na pécó. 6 ɪe ye pə ké si təyaya tv səəla alaafəya, mə koolee anɪ a ka təḡi-ɪ. Təfə ye pə taya mpv, kulumaa me mə təv ké mə

koolee anı a taɣanəyi məlvɣv. ⁷ Ɔ caya təyaɣa ŋka ka taa na pá cɛla-mɛyɛ mpi, í təɣə na í nyəə. Pə taɣa pɔlv, təmlɛ tv mɔna pá fɛli-ı kɛ́. Ɔ taa layasəyi tɛɛsi kɛ yem yem. ⁸ Paa ıcatɛ nte tə taa kɛ ı sɔvwa na pá mv-mɛ na pá cɛla-mɛyɛ pɔlv, í təɣə. ⁹ Ɔ waasi pa kvətəntɔnaa, na í heeli-wɛ si: Iso Kawulaya sɔv mə tɛɛ kɛ́. ¹⁰ Ye í sɔv ıcatɛ nte tə taa na tə yɛlaa í ta mv-mɛ, í lu na í tɔ si: ¹¹ Tə kpiisiyi mə təə kɛ́ mə mayamaya mə ıcatɛ mɔsvɣv ŋku kv taana ta nəəhɛɛ tɔ. Ɔlɛ paa na mpv, í nyi teu kɛ́ si Iso Kawulaya sɔv mə tɛɛ mə tɛɛ na ká lu. ¹² Ma heeliyi-mɛ si Sətəm ká la sana na ıcatɛ nteyɛ tənaya hvɛle wule kɛ suulu hvɛlvɣv təm taa.

*Acalɛ lɛnna kisuyu kɛ Yesu
(Matiyɛ 11:20-24)*

¹³ Hai, Colasɛŋ nyəma mɛ, mə təm wɛ waiyo. Hai, Pɛtɛsaiɛ nyəma mɛ, mə təm wɛ waiyo kɛ́. Piti təma nna pa lapa-yɛyɛ mə hɛkv taa tɔ, ye isu isəntɔ Tiii na Sitəŋ kɛ paa lapa-yɛ, paa təma pa isayətv lɔv kɛ ləŋ, halı pá suu fɔlətənaa na pá caya hula taa. ¹⁴ Pə təə kɛ́ paa hvli suulu kɛ Tiii na Sitəŋ pə nyəma kɛ hvɛle kɔyakv wule na pə kəli-mɛ. ¹⁵ Pə kaasvɣv Kapənahum nyá tɔ, n hvv si n ká pı na í kaləsəna hatoo isətənvɣv na? Ama paa tisi-ŋ kɛ́ təfɛ kɛ tuu tənəəsəle səsəəle taa.

¹⁶ Ḿpɔ́yó ı tasa ı ifalaa kɛ heeluyu si: Yɔlv í nukəna-mɛ, maya pɔntv nukəna. Wei í kisa-mɛ, ma ıni tətəɣə pɔntv kisaa. Na wei í kisa-m, í kisa wei ı tila-m təɣə.

Tillaa nutoso na naanvwa na naale ıni ı məlvɣv

¹⁷ Ḿpɔ́yó pa nutoso na naanvwa na naale məla ı kin na lanhvɔlvmlɛ səsəəle, na pá təŋ si: Tacaə nyá təə əlvɣaa mayamaya nuɛna-tv.

18 Tənaɣa Yesu təma-we si: Ma nawa Satanı na í hotiyına isətaa isı tɛv nyəɣəsuyv tə. 19 Ue ma ha-meɣe toma si í tə tuma təə, na pəcesı təə, na kolontu toma təna təə, pʊlv kaə la-me. 20 Ue paə na mpv mə laŋa í taa hʊləmi si əlɔɣaa se-me. Ama a hʊləmi ké si pa ŋmaa mə həla ke isətaa tə pə təə.

Yesu laŋhvlvmlɛ

(Matiyee 11:25-27; 13:16-17)

21 Tənaɣa Feesuyv Naŋŋtv lapa na Yesu laŋle hʊləmi səsəm. Uena í tə si: Ma Caa, isətaa na atə pə tv, ma sɛɛ-ŋ. N ŋməsa təm tənɛɣe ləmayasɛɛ nyəma na nyəntaa, uena ŋ kuli-təɣi piya. Ma Caa, pəpətv fɛi, ma sɛɛ-ŋ, nyá inı nyá luyv tu lapəna mpv.

22 Ama ma Caa cɛla-m pə tənaya. Ye pə taya ma Caa tike, nəɣəlv ta nyı si əweɣele Pəyalv. Na ye pə taya Pəyalv tike, nəɣəlv ta nyı si əweɣele Cɛɛ. Aŋha, ye Pəyalv nəkənaə si ı hʊləɣi wei pə paasi.

23 Mıpύγύ ı pəsəna ı ifalaa tike təə na í tə-we si: Mpi mpi mə isəpəe naaki isəntə tə, leleŋ ke í nuwa.

24 Ma heeliyi-me si, Isə kuyəɣətv tɛləsəlaə pəɣale na əwulaa səsaa pəɣale nyulaa si pá ná mpi mə naaki isəntə tə, na pá laŋ. Pəyele pa nyulaa tətə si pá nu nti mə nukı tə, na pá kpisi.

Samalii tv yəlle

25 Mıpύγύ Isə Təm sɛɣesəlv nəɣəlv ı kulaa si ı mayasəɣi Yesu. Uena í tə si: Tacaə, ntiyi má la na má hiki weesuyv ŋku ku tɛŋ tə?

26 Yesu cə-ı si: Susuweɣe pa ŋmaa Isə Təm taa? Na n kaləɣi tə, hʊwɛɛ nnaya n nukı pə taa?

27 Ӏлена і сә-и си: Ма нуки си н кá сәәли Тасаа ныá Исә на луҫу кулумуҫу на ныá ләсаҫа сүв-и тәммам ке пaa mpi пә тaa, на н сәәли ныá тәҫәнтәле ису ныá ти.

28 Мпругу Yesu тәма-и си: Ама н сә teu. Аҫһа, лаки мпу, н ка hiki weesуу.

29 Ӏни и саакaҫа си пaa на мпу и тәм и те, мпругуле и таса Yesu кә пәәсуҫу си: На aweҫеле ису ма тәҫәнтәле ини иле?

30 Мпругу Yesu сә-и си: Тәв, ҫулв нәҫәлв и lunna Yosalem на і pukina Yeliko, на і лу һmulaa тәә на пá kpa-и на пá wәҫәси и wontu на пá mapи-и ису иәна mpi пә wee тә. Ӏлена пá тее па yele-и на і kaasa weesуу кулумуҫу.

31 Пә pamna кәтүлв нәҫәлв нá тәҫаҫа mpaав һкү. Ӏлэ и на-и, илена и сәлв на і тее.

32 Мпругу Lefii тв нәҫәлв нá талаа на і maҫана-и мпу. Ӏлена илэ и сәлв тәтә на і тее.

33 Ама Samalii тв тәнтү нәҫәлв нá тала тәна на і на apalb ини, илена и тәм lapи-и пәтәәтәле ке сәсәм.

34 Мпругу и hela и kin, на і тaa nim на кәәле ке и hin тaa. Ӏлена і kpeли-и saalasi, на і caҫasi-и и kpaҫаҫа тәә, на і pona-и мулaa тәсулв на і paasәна-и teu.

35 Кү fema илена і ләси liҫitee nyәҫәтү naale на і cәla мулaa тәсулв тв, на і heeli-и си: Paasәна-и teu, на һ ту тәҫа и nyууҫу тәә на пә тее мпу, ма кәма, маa feли-и yoo.

36 Тәв, па тоосо ини па тaa, aweҫе н һуҫ си һmulaa mapa wei ини тә и тәҫәнтәле иле?

37 Ӏлена Исә Тәм seҫәсулв ини и сә-и си: Wei ини и lapa-и күpantү тә.

Мпуҫүлв Yesu си: Тәв, polo на ныá maҫamaҫа һ лаки мпу.

Yesu pote ke Malәta na Mali pa te

³⁸ Yesu na ɪ ifalaa pa tɔŋna pote, ɪlena pá tala ɪcate natəli na alɔ nɔɔɔlɔ í lapɪ-ɪ mɔvulle. Pa yaa alɔ ɪni si Maləta. ³⁹ ɪ wena neu, pa yaa-ɪ si Mali. ɪlé ɪ ka caya Tacaa nɔɔhɛɛ tɛɛ ké na í nukɪ ɪ seɣesuyɔ. ⁴⁰ Taya tɔɔ tɔma kpɔpa Maləta, ɪlena pə pɛkəli-ɪ ɪ taa. Ḿpúyú ɪ kɔma Tacaa kin na í tɔ si: ɪsu ma neu yeluyɔ-m ma tike na má cɔɔkəna taya kɛ ɪsəntɔ ɪni tɔ pə wɛ-ŋ teu nté ma cɛ? Pəle pə tɔɔ tɔ, heeli-ɪ si í sənə-m.

⁴¹ Ḿpuyule Tacaa ná cɔ-ɪ si: Hai, Maləta, n kuyi nyá tɔyi yem ké na ń kpetiliyina tɔma paɣale. ⁴² Pəyele mpi pə waasəyi tɔ pə ké kɔlɔməm tike ké. Mali ləsəna təpante, í na nɔɔɔlɔ pa kaa hɔ.

11

Sələmuyɔ hvlvɔyɔ (*Matiyee 6:9-13; 7:7-11*)

¹ Ḿpúyú kuyaku nakɔli Yesu caya tiili na í sələməyi ɪsɔ. ɪ kɔma na í tɛ, ɪlena ɪ ifalɔ nɔɔɔlɔ ɪ tɔmɪ-ɪ si: Tacaa, h́lí-tuyɔ ɪsɔ sələmuyɔ ɪsu Yohaani ná h́lólóyú ɪ ifalaa tɔ.

² Ḿpuyule Yesu heela-wɛ si: Ye ɪ caa sələmuyɔ í sələmɪ si:

Tacaa, nyá hətɛ í wɛɛ kate.

Tɔɔ nyá kawulaya.

³ Haaki-tuyɔ paa ifemle nteyɛ tɔɔnaya.

⁴ H́lólóyú-tuyɔ suulu kɛ timpɪ tɔ pəntəɣəna-ŋ tɔ, ɪsu tá tɔtɔ tá h́lvɔyɔ suulu kɛ mpa pa pəntəɣəna ta tɔ.

Taa yelɛ na tɛ sɔv mayasuyɔ ɪsayaɔ taa.

⁵ Ḿpúyú Yesu tasa-wɛyɛ heeluyɔ tɔtɔ si: Ye ɪsu mə taa nɔɔɔlɔ wena taapalɔ nté, na pɔntɔ polo ahoo heka na í mayana-ɪ si: Hai, ma taapalɔ, kəntɪ-m potopotonaa tooso. ⁶ Ma taapalɔ nɔɔɔlɔ ɪ lunna nteyɛ

mpaa na í tala-m nōnō, pécó ma feina mpi maa cele-i tō. ⁷ Uena i tōyōntēle náá cō-i hatoo pē taa si: Taa caali-m mpv. Má na ma piya tē tema suu na tē tēki na tē kaləsi. Maa pēsəyi má tasa kulvuvu ke nyá tōyōnaya celevu tō. ⁸ Ma heeliyi-me si, paa i kōma í kulh na í cele-i i kulajəm tēna, pē taya taapalle tō ké i lapa mpv, ama caalvuvu ke i kisaa. ⁹ Ue ma heeliyi-me ye si í səlēməyi, paa ha-me ye, í pēekəyi, í hikiyi ké, í maki, pa tuləyi-me ye. ¹⁰ Səlēməlvu ke pa haaki, na pēekəlvu hikiyina, na matv ke pa tóləyi. ¹¹ Wulee mē taa awe pəyaya səlēmā-i potopoto na pūntv cele-ke ye pəle ye? Yaa ye ka səlēmā-i tinte pūntv cele-ke ye tvm. ¹² Yaa mē taa awe pəyaya səlēmāna-i yatē, na pūntv cele-ke ye pēeka? ¹³ Ye asayaa mē mu pēsa mē piya ke kōpantv lapv, Taca wei i we isōtaa tō i kaa cela i Feesuyu Nanjtv ke mpa pa səlēməyi-i tō?

*Yesu cəəki i təm tula
(Matiye 12:22-30; Maləki 3:22-27)*

¹⁴ Yesu loo ilōyōhilu kaayōyōtaya, uena ilōyōv se. I se m̄pōyō uena kamumuka suv yōyōtv na pē la samaa ke piti ké səsəm. ¹⁵ Mpvvule pa taa lelā pēsāna si: Pēpule tōj ke inu i tōyōnəyāna alōyaa lēmpa.

¹⁶ Uena Yesu təm tula taa lelā náá tōm-i si: La piti tēmlē na pē hólí si Isō tōj ke n lakēna. Pa yōyōta m̄pōyō si pa naa i waali. ¹⁷ Yesu ná cəkēna pa taa hōwē, uena í tō-we si: Ye kawulaya wē na ká fēi nōyō kulōmāya, nōnō ka yawaya. Təyaya í wē mpv, ke ke ka yōkəyi ké. ¹⁸ Ye Satanu kawulaya nyōma yooki pa taa pa tike, i kawulaya nyōv nte ka isāna? Mpi tō, mē tōj si Pēpule tōj ke ma lookina alōyaa. ¹⁹ Ye Pēpule tōj ke ma lookina alōyaa isu mē hōvkvuvu

tə, ɪlɛ awɛ tɔŋ kɛ mə pəyalaa ná lookina pa nyéma? Tənaya pa mayamaya paa kɔna mə təm. ²⁰ Ama ye ɪsɔ tɔŋ taa ké ma lookina alɔyaa, ɪlɛ ɪsɔ Kawulaya wɛ mə tɛɛ mə tɛɛ kɛlɛ.

²¹ Yɔlv tɔŋ tɔ ɪ tɔŋa ɪ tɔyaya kɛ teu na yooɔ wontu, pɔlvɔv u tokiyina ɪ wɛnɔv. ²² Ama wei ɪ kɛla-ɪ tɔŋ tɔ ɪ kɛma na ɪ kɔli ɪ tɔɔ na ɪ pɛsɪ-ɪ, ɪlɛ ɪ lɛkɛyɪ ɪ yooɔ wontu nti ɪnɪ ɪ taakaya tɔyɔ, na ɪ mɛŋna ɪ wɛnɔv mɔɪ, na ɪ tala lɛlaa.

²³ Wei ɪ fɛɪ ma tɔɔ, pɔntɔ ké ma kolontu ké. Wei u sɛŋna-m tɔɔsɔyɔ tɔ, ɪ yaasɛyɪ ké.

*Ilɔyɔv wei pa loowa tɔ ɪ mɔlvɔv
(Matiyee 12:43-45)*

²⁴ Ḿpɔyɔ Yesu tɔma sɪ: Ye pa loowa ɪlɔyɔv, wɔlaya taa ké ɪ cɔɔki sɪ ɪ hɛɛsɪ. ɪ lɔŋyɪ, ɪlɛna ɪ tayani ɪ taa sɪ: Maa mɛli tɔyaya ŋka ka taa maa luwa tɔyɔ. ²⁵ ɪ takɪ kɛlɛ ka taa, ɪlɛ ɪ ká mayana pa hasa-ke na pá tayani pɔ tənaya teu. ²⁶ Pɔlɛ tɔ, ɪ puki ké na ɪ caa alɔyaa lɛlaa mpa pa kɛla ɪnɔyɪ ɪsɔyɔtɔ tɔyɔ naatosompɔyɔlaya, na pá kɔɔ na pá caɔya tɔyaya ŋkɛ ka taa. ɪlɛna lɔŋ nyɛntɔ náá mɛli na tɛ la sana na nɔɔnɔɔ nyɛntɔ.

Kɔpantɔv mayamaya siyisiyi

²⁷ Yesu tɔŋna ḿpɔyɔ yɔyɔtɔyɔv, ɪlɛna alɔ nɔyɔlv ɪ yɔyɔtɔna nɔyɔ sɔsaya kɛ samaa taa sɪ: Pɔwɛ nyá too wei ɪ lvla-ŋ na ɪ nɔmɔsɪ-ɪ tɔ, ɪ nyɔlɛlɛŋ wɛ sɔyɔntɔ.

²⁸ Ḿpɔyɔ Yesu cɔ alɔ ɪnɪ sɪ: Mpa pa nu ɪsɔ Təm na pá tɔki-tɪ, pɔntɔnaa ntɛ nyɔlɛlɛŋ nyéma te.

*Piti tɔmlɛ nyulɔyɔv
(Matiyee 12:38-42)*

²⁹ Samaa tɔŋna-ɪ nyɔkɔyɔv kɛ sɔsɔm, ɪlɛna ɪ sɔv ɪ faaci taa sɪ: Kɔfalɔŋ yɔlaa pane asayaa ké. Piti tɔmlɛ

n̄te t̄ə h̄ól̄éyí s̄i Is̄ə lak̄əna t̄əȳə m̄p̄e pa caaki. Ūe pa kaa na nat̄əli, ye p̄ə t̄aya Yonaasi nȳənt̄e. ³⁰ Is̄əna mpi p̄ə lapa Yonaasi kin̄ t̄ə p̄ə h̄ula Ninifi nȳéma ké s̄i Is̄ə lak̄əna. Na mp̄u in̄i t̄əȳə Yul̄v P̄əyaya má ma nȳənt̄v ká h̄ól̄í kofalan̄ ȳəlaa t̄ət̄ə s̄i Is̄ə lak̄əna. ³¹ Ye p̄ə tala h̄uule wule, ilim mp̄ət̄əŋ t̄əw wulav alv nȳəŋ ká kv̄ kofalan̄ ȳəlaa pan̄e pa t̄əm ke mpi p̄ə t̄əw ílé ı ka lu hatoo t̄ətv poolun̄ taa na í k̄əw, s̄i ı nuk̄i is̄əna Salum̄əŋ ȳəȳət̄əna l̄əmayas̄e t̄ə. P̄́c̄ó pul̄v̄v̄ w̄e c̄əne na p̄́ t̄e Salum̄əŋ t̄əcayacaya. ³² Ye p̄ə tala h̄uule wule Ninifi nȳéma ká kv̄ kofalan̄ ȳəlaa pan̄e pa t̄əm. P̄ə t̄aya pul̄v, kv̄yan̄ku p̄ele pa nu Yonaasi waasv t̄ə, pa yela pa isaȳatv ke kprak̄aa ké. P̄́c̄ó pul̄v̄v̄ w̄e c̄əne na p̄́ t̄e Yonaasi in̄i.

*Mpi t̄ənȳv̄v̄ naana t̄ə
(Matiyee 5:15; 6:22-23)*

³³ N̄əȳəlv̄ ı m̄v̄s̄əȳi f̄ət̄əla na í ŋm̄es̄i-ı, yaa í pam̄ı-ı nyanaya t̄e. Ama ı su-ı timpi taa í w̄e pu naa ȳəlaa t̄əna t̄əȳə. Ūena m̄pa pa k̄əŋ t̄ə, f̄ət̄əla k̄ək̄ə na-w̄e. ³⁴ M̄p̄́ȳú p̄ə w̄e na nȳá is̄e. Anı a k̄ena nȳá t̄ənȳv̄v̄ p̄əlimile f̄ət̄əla. Ye nȳá is̄e í naaki teu, p̄ə waas̄əȳi nȳá t̄ənȳv̄v̄ t̄ənaya. Ama ye nȳá is̄e í yul̄v̄maa, nȳá t̄ənȳv̄v̄ t̄əna p̄əlimile w̄e s̄əkp̄et̄v̄v̄ t̄e ké. ³⁵ La laakali, p̄ə taa k̄əw na is̄əna n̄ naaki t̄ə p̄ə m̄əli s̄əkp̄et̄v̄v̄. ³⁶ P̄ə w̄e mp̄u t̄ə, ye n̄ naa t̄əc̄eı̄eı̄, na p̄ə f̄eı-ŋ t̄əȳȳulee, n̄ naa teu ké, is̄u f̄ət̄əla k̄ək̄ə naakv̄ȳv̄ yul̄v t̄ə s̄əkp̄et̄v̄v̄ f̄eı.

*Falisanaa na Is̄ə T̄əm s̄eɣ̄es̄əlaa tooluȳu
(Matiyee 23:1-36; Mal̄əki 12:38-40)*

³⁷ Yesu t̄ema ȳəȳət̄v̄v̄ ke mp̄u, ūena Falisa n̄əȳəlv̄ ı yaa-ı s̄i í sv̄v̄ ı t̄e na í nȳəw̄ l̄vm. M̄p̄́ȳú Yesu sv̄v̄wa Falisa t̄e na í niki t̄əȳəv̄. ³⁸ Falisa nawa ı t̄əki na í

nyɔ̀kə̀na asilima, ɔ̀lena pə lapɪ-ɪ ha. ³⁹Tənaɣa Tacaɑ tɔma-ɪ sɪ: Anɪ Falisanaɑ mə nyəntv nté mpv. Iyisi na nyənasi waalənaɑ ke í nyaaləɣɪ təlalaɪ. Ama pə kpaɣav mə taana tɔ, ɲmuləm na ɪsaɣatv pə hɔwɛɛ maɣaləna. ⁴⁰Ləmaɣasɛɛ fɛɪnaɑ mɛ, ɪsɔ wei ɪ ɲma yɔlv tɔ tɔ, ɪlé ɪ wɛna ɪ ti na wei ɪ ɲma yɔlv lotu taa tɔ yɛɛ? ⁴¹Pə kəla teu sɪ í ha mpi ɪ wɛna mə iyisi na mə nyənasi taa tɔɣɔ kɔnyəntvnaɑ, ɔ̀lɛ pə təna pɪ wɛɛ-mɛɣɛ teu.

⁴²Pəpətv fɛɪ, Falisanaɑ mɛ, mə tɔm wɛ waiyo ké. ɪ kpesəɣɪ nyutv nti pa yaaki sɪ manti na luu tɔ na tuusi hatv təna na í hiliɣɪ na í ləsəɣɪ ɪsɔ ké pə hɔɣələɲ naanɔwa taa kɔlvɔm. Pəyele mə paa fɛɪna tampana təɲvɣv na ɪsɔ sɔɔlvɣv tɔm. Ama tampana təɲvɣv na ɪsɔ sɔɔlvɣv tɔm ke pɪ mvna í sɛɛsəna ɪsələ, ɔ̀lɛ í taa sɔɔ hɔɣələɲ naanɔwa taa kɔlvɔm ɪnɪ ɪ tɔɔ.

⁴³Falisanaɑ mɛ, mə tɔm wɛ waiyo ké. Yuta nyéma təkotilenaɑ taa, teeli teeli təcaɣalenaɑ ke í pɛɛkəɣɪ. Na í sɔɔla pa sɛɛki-mɛɣɛ samaɑ taa ké na pá lunɣɪ. ⁴⁴Falisanaɑ mɛ, mə tɔm wɛ waiyo ké. ɪ wɛ ké ɪsu pəlaaɲ wei ɪ salətaa na pá təɲ ɪ tɔɔ ké yem, na pá ta nyɪ sɪ pəlaaɲ tɔ.

⁴⁵Tənaɣa ɪsɔ Tɔm sɛɣɛsəlv sɔsɔ nɔɣəlv ɪ pəsəna-ɪ sɪ: Tacaɑ, n yəɣətvɣv mpv tɔ n kpɛntəna tá tətəɣɔ na ɲ tvv.

⁴⁶Μπρόγ Yesu cɔwa sɪ: ɪsɔ Tɔm sɛɣɛsələɑ sɔsaa mɛ, mə tɔm ná wɛ waiyo tətəɣɔ. ɪ sɔkəɣɪ yələɑ ke səɣəla yvɲ nyəna. Pəyele mu tu taa-wɛɣɛ taav maɣamaya.

⁴⁷Waiyo na mə tɔm ké, mə caanaɑ ná kɔna ɪsɔ kɔvɔɣətv tɛləsələɑ, na mu hələɣɪ pa pəlaaɲ na í taɣanəɣɪ tətetete. ⁴⁸ɪsu í lakvɣv mpv tɔ, pə hólóɣɪ ké sɪ mə laɲa hɛena mə caanaɑ lapa mpi tɔ. Pɛle pa kɔna ɪsɔ kɔvɔɣətv tɛləsələɑ, na mə hələɣəna pa pəlaaɲ.

49 Pə mayamaɣa pə təw kə Işə ləmayasəe ka hula mpv si: Işə má, maa tili Işə kuyəɣətutv teləsəlaa na tillaa kə pa kin. Ama paa kv ləlaa, na paa tv ləlaa kə konyəŋ kə kvtəy. 50 Tuu pə ŋmav antulinya na Işə kuyəɣətutv teləsəlaa mpa pá kv tə, kayana nyəma nyəŋ taa kə pa səm təm ká tənə. 51 Kpaɣa Apəeli kuyv, haləna Sakalı wei pa kv kətaya tətəte na Işə təsəeɛ səsəəle pə həkuv taa tə pa səm, ma heeliyi-me təfoo kə si, isv pə tema pa nyəŋ taa.

52 Işə Təm seɣesəlaa səsaa me, mə təm we waiyo kə. I təkə saafv wei pa tvləɣəna Işə Təm nyəm təw tə, na mə luyv fəi svvv. Pəyele u tisiyi si mpa pəle pa caa tə pá svv.

53 Yesu kula tənə, iləna Işə Təm seɣesəlaa na Falisanaa pá səŋ i təw kə nəəheə naale na pááná, na pá makv i nəɣə təw na kvpəəsutv kə yem yem. 54 Na pá kuuki i nəɣə si í cotaa ilə pa kpa-i na tənə.

12

Laakalı na cəsvyv təm (Matiyee 10:26-27)

1 Mpvɣy samaa kota səsəm kə waatv inı, haləna pá tuisi yi təma. Tənaya Yesu caaləna i ifalaa kə kpaalvyv si: I la laakalı na Falisanaa kvkvsəm, pa mənəafikitu kə ma yaa mpv. 2 Pə tənə mpi pə ŋmelaa tə, isv pə tema na pá kuli pə təw. Na pə tənə mpi pə lapa mukaya təe tə, isv pa tema na pá nyi-wi. 3 Pə təw kə paa í ka ŋməsi təm na í yəɣəti-təɣi ahoo, isv tə yawa ilim taa. Na paa nan taa kə í wələta ŋkpaŋvyv taa, isv pa kpaala-ti na nəɣə səsəɣa.

Yvlv kvyamnam (Matiyee 10:28-31)

15 Ulena Yesu heeli pa tēna si: I la laakali na wēnav luluyu. Pə taya pulv tō, wēnav hikuyu u huləyi si yulv tōla-ti se. Paa pōntv ká wēna isu cəne na le.

16 Mprúyú Yesu sēe-wēye isə si: Apalv tōj tv nəyolv ka wēnna haləmnaa, na í kv kutəyov ke pə taa pə tu fei. 17 Ulena í caya na í mayasi i taa si: Isənayale maa la ulē? Kpreej u takı-m si má nyəki ma təyənaya.

18 I taa i taa ulena í tō si: Ma nyəmə isəna maa la təyole. Ma yəkəyi ma kpreej ineyē na má su səsəəj. Ulena má suu kutəyov na ma kōpam lempənaa tənaya i taa. 19 Ue maa ma ma lanje taa na má tō si, yulv wēna pusi payale taa kutəyov ulē pə kaasa we, ye pə taya cayav na təyov na nyəov na yəolvuyv pə paasi? 20 Tənaya Isə tōma-i si: Kvmelēj nyá, n ká si ahoov ane a mayamaya. Ulena má ná wei i ká kraya pə tēna mpi n tayana nyá ti tōv kē mpv tō.

21 Ulena Yesu tasa si: Mprúyú pə wēe na mpa pa kaa wēnav ke pa mayamaya pa tike tō, na Isə isəntaa pa ke konyəntōnaa tō.

*Naani tyyv ke Isə
(Matiyee 6:25-34)*

22 Pə waali kē Yesu tōma i ifalaa si: I tá ná mpi pə tōv ma heela-me si í taa nəyəsəyi mə təyənaya njka pə wēe si í ká təyov na í hiki weesin, na mə tənəj tōv kutakəm pə tōm tō. 23 Pə taya pulv tō, weesuyv kəla təyənaya, na yulv tənuyv kəla wontu kvsusuutu. 24 I nyənna katəkətəj na í na. Ii tuuki, u kvj. Pəyele i fei kutəyov təsule, i feina kprou, Isə caləyənai. Na mə tá kəli sumasi ke tōm napələ? 25 Paa mə taa yulv ká kv i təyi isəna, pōntv pəsəyi na í tuusi i təyi wole kvlōmtələ mayamaya? 26 Ye u pəsəyi səkpetu səkpetu, pepe tōv kē í kvyi mə ti na səsəəntv nti tōv kaasaa tō?

27 **I** nyænna tawa nyutu tukuyu hetu nti tɔ na í na. Nyutu nti, tu laki tɔmlɛ tɔli, tu lɔbuki pɔɔŋ. Paa na mpɔ ma heeliyi-me si wulav Sabmɔŋ na i tɔŋ tɔna i ta suu wontu na í tala paa tɔ taa kɔlɔmuyɔ ke kacɔka. 28 Ye Isɔ laki kacɔka ke tawa taa nyutu nti tɔ we saŋa na cele isɔntɔ pa tika-ti tɔ, i kaa la-meɣe kacɔka na pɔ kɔli mpɔ? **I** polo í tɛɛ, u tɛŋ Isɔ na mɔ taa tɔcaɣacaya tɔ se. 29 **I** taa pɛkɔli mɔ ti na í nɔɣɔsɔɣi tam kɛ mɔ kɔtɔɣɔm na mɔ kɔnyɔnyɔm pɔ tɔm. 30 Antulinya taa cɔne ma ta nyi isɔnaa pɛekɔɣɔna tɔlɛɣe tam. Ama me mɔ wɛna Caa, na mɔ Caa unɔ nyɔmá mpi í nyulɔyi tɔ. 31 **I** sɔ nyuyɔ na Isɔ Kawulaya pɛekuyɔ, na Isɔ ká ha-me tɔtɔɣɔ mpi pɔ kaasaa tɔ.

*Kpaŋtu lɔmayasɛɛ í we timpi tɔnaya i akaluyɔ weɛ
(Matiyee 6:19-21)*

32 Ma kalakiya nyá, taa nyá, mɔ Caa sɔɔlɔna si i haa-meɣe i kawulaya. 33 **I** pɛɛti mɔ kɔpamnaa na í mɔŋna pɔ liyitee na í ha kɔnyɔntɔnaa. **I** pɛeki fatakanaa mpɔ paa sɔki tɔ, na í kaaki mɔ wɛnaw ke isɔtaa timpi pulɔ u leki tɔ. Nmulo kaa tala tɔnaya ŋmuluyɔ, pɔcɔ puka kaa tɔɣɔ. 34 Pɔ taya pulɔ tɔɔ, kpaŋtu lɔmayasɛɛ í we timpi, tɔnaya i akaluyɔ weɛ.

Tɔmlɛ lataa mpɔ pa feŋiyi tɔ

35 **I** tantɔ na í taŋaa, í lɔli mɔ hɔɔ taa, í mɔsi mɔ fɔtɔlanaa. 36 **I** la isu tɔmlɛ nyɔma mpɔ pa taŋaa si pa caa í luna akpayaɔle taa na í tɔ si: Ma talaa, pa tɔli-ti tɔ. 37 Cɛɛ unɔ í talaa na í mayaana i tɔmlɛ nyɔma mpɛ na pa taŋaa, pa nyuyɔ lapa lɛlɛŋ kɛ. Ma heeliyi-meɣe tampana si i kootiyi i wontu kɛ na í hɔkɔna i ti, na í hólí-weɣe tɔcaɣale si pá caɣa na í tu-weɣe tɔɣɔnaya. 38 Paa tapule yaa tefemle ke i kɔma na í kɔɔ na í

mayana-weyɛ mpɔ na p taŋaa, pa lapa nyolelen k. ³⁹ ɪ nyi teu si, ye nym ka nynaya kl na tyaya caa nyi mulu knte waatu, ı kaa yele-ı na ı suu tyaya taa se. ⁴⁰ M tt, p tt k mu tayanı m tyi mpɔ. Yulu Pyaya ma, ma kŋ knte ke waatu wei ı kaa huu ty.

*Tmle tu ısayav na kupaŋ pa tm
(Matiyee 24:45-51)*

⁴¹ Tnaya Piyee pasa Yesu si: Taca, ta tike ke n seekna ıso ıni, yaa ylaa tnaya n seekna-ı? ⁴² Mryle Taca cwa si: Aweyele tmle tu kupaŋ na layatu? Ye p taya wei ı caa k yelina tyaya feŋyuu, si nygsi ı kra tmle nyma lelaa, ıle ıni ı cla-weyɛ tynaya t. ⁴³ Cce ıni ı kma na ı mli na ı mayana tmle tu ıni ı ısa le seena tmle nt t laru, ı nyuɔ lapa lelen k. ⁴⁴ Ma heeliyi-meyɛ tampana tt si, tyaya caa k tu tmle tu ınyi ı kupam tna tt feŋyuu k. ⁴⁵ Ama ye p cpa tmle tu ıni, na ı tu ı taa si: Ma caa kaa kt lŋ se, ılena ı suu tmle nyma apalunyma na alunyma ke mapu. Na ı tki, na ı nyki na p kuyi-ı. ⁴⁶ Pu kt na kuyaku ŋku na ısa na taa ı taa tu ı taa si tyaya tu ka tala t, ıle ı ka suu tkpuu. Na ı k la tmle tu ınyi tkanŋan, na ı mŋna-ı na ı pti-ı ma ta nyi ısa na tt.

⁴⁷ Tmle tu wei ı nym ı caa luyuu te nym na ı t tayanı ı ti, pyele ı ta la mpi ı caa slaa t, paa hli-ı teu. ⁴⁸ Ama tmle tu wei ıle ı ta nyi ı caa luyuu te nym, na ı laki mpi p muna p mapı-ı p tt t, pciiu tike ke paa ma ıle. Wei pa ha ssm t, ssm ke pa kŋı-ı pasuyu. Na wei pa paasaa na p kaa ssm t, ssm taa ssm ke pa kŋı-ı pasuyu.

*Ylaa fayav ke Yesu tt
(Matiyee 10:34-36)*

49 Kəkə ke ma kəma tetv təo kə musuyv, na pə caya-m isu isəntə tə kaa tema muyv ile mhmm teu nté. 50 Pə wεε si pá sə-m Isə lvm napəli, ile ye pa ta sə-m lvm mpi ma nəγəsεε kaa tε. 51 Mə huv si hεεsvyv ke ma kəna antulinya taa? Aai, ma heeliyi-me si kolonja ke ma kənaa. 52 Pə kpaγa pənente tə, yəlaa í wε kakpası ke pa təyaya taa, paa faya. Tooso ká lu naale ineyε kolonja, na naale náa lu tooso kə kolonja. 53 Cεεε ká kvli ι pəyalv təo, na pəyalv kvli cεεε təo. Toto ká kvli ι pεelə təo na pεelə náa kvli toto təo. Pan alv nyəη ká kvli poolu təo, na poolu kə pan təo.

*Waavnaa cekənav
(Matiyee 16:2-3)*

54 Mpyóγ Yesu təma samaa tətə si: Ye í ná tev pu ηmaalaya na ilim tətvlε, í təη kpaκpaα si saηa inı tev wεε. Ilena tampana təo kvle kv nu. 55 Na í kəma na í ná ilim nyaki səsəm, í təη si tahaηle wvsaa. Ilena tahaηle náa haη. 56 Mənaafikinaa mε, í lapa isəna na í nyəη atε na isə pə kəkələnnaa fayasvyv, na u cekəγəna nti təle tə lakı isəntə tə tə hvwεε.

*Kolontu na kolontu pa ciikuyv
(Matiyee 5:25-26)*

57 Isənaya pə wεε na mə mayamaya u tu mayasəyi si í nyi tampana na í təη-ye ye? 58 Ye n wakəla nəγəlv na í yaa-η nənəγə, la kookalı na nyá na-ı í tayanı mə təm ke mpaav taa na í ta tata huvlv kiη. Pə taa kəo na huvlv náa tv-η tonvnnaa niη taa, na pεle pá təkı-η. 59 Ma heeliyi-η tampana si ye n ta tε pə təna mpi pa pεla-η təγə felvyv n kaa lu təna.

13

Ye í ta layası tənte í ká sı

¹ Μρύγύ γέλαα ναρῆλι πα κῶμα τῆνε ιθαγι κρακπαα να πᾶ ἑελλι Yesu σι: Kalilee nyóma narῆli pa lakaya kótaya ke Iso, ilena Pilati yeke na pá kv-wε. ² Tῆnayaε Yesu cῶ-wε σι: I hυv σι Kalilee nyóma mpa pa kv mpu tῶ, pa tεε Kalilee nyóma lεlaa tῆnaya kawalasι tῶγῶ pa kv-wε? ³ Aai, ma heeliyi-me σι, pῶ taya mpu se. Ama mu ta layasι tῶntε, í ká σι mῶ tῆnaya isu pελε pa sῆpu tῶ. ⁴ Na γέλαα pῶlefεi hiu wei Silowee kutuluyu kpesaa na kv takι na kv nanῆti tῶ, í hυv σι Yosalem nyóma tῆna taa pελε pa kḗlῆna isayatu na? ⁵ Aai, ma heeliyi-me σι, pῶ taya mpu se. Ama mu ta layasι, í ká σι mῶ tῆnaya isu pελε pa sῆpu tῶ.

Fiki tῶγῶ ηku ku lῶlῶyi tῶ kv tῶm

⁶ Μρύγύ Yesu σεε-wεγε iso σι: Apalv nῶγῶlv ι ka sῶna ι lesῆη tuη taale taa kέ fiki. Μρύγύ ι pola pee kooluyu. Ama ι ta mayana kv tῶ kέ paa pulῶpu cῶcῶka. ⁷ Tῆnaya ι tῶma taale tῶkῶlv σι: Nyῆni, pusi tooso kῶlv ma tv kῶntε σι ma kooliyi pee. Ama maa makῆna pulv cῶcῶka ke kv tῶ. Seti-kv. Pepe tῶ kέ ku sῆη yem na ku lῶlῶyi? ⁸ Ilena taale tῶkῶlv cῶ-ι σι: Tacaα, tasa-kuyv yeluyu ke pῶntῶ, na maa huli na má cῶῶna kv kite na ma tv hute na má ná. ⁹ Ntanyι pῶ talῆna pῶnte ku lῶli pee. Kv ta lῶli ilε n seti-kv.

Alv icam waasvῶv ke kvḗεsvῶv wule

¹⁰ Μρύγύ koyaku kvḗεsvῶv nakῶli kv wule Yesu seγesaya Yuta nyóma tῶkotile natῆli tῶ taa. ¹¹ Pῶ pamna alv kvῶtῶntῶ nῶγῶlv ι ka wε tῆna. I hii ilῶγῶv na pῶ kῶkῶli-ι pusi pῶlefεi hiu tῶcu, u pῶsῶyi na í siyisi ι tῶyi paa pῶcῶ mayamaya. ¹² Yesu na-ι, ilena í yaa-ι na í tῶm-ι σι: Alv nyá, saῆa waali n hika alaafῶya kέ.

13 Ilena Yesu tәni i tәw kә́ i nin, na alv siyile siyisi tәne inәyi kpaakraa, na í niki Iso kә́ sam. 14 Isu Yesu lapu na yulv hiki alaafәya ke kuyaku kuhеesуу wule ke mpv tә pә ta maҗa Yuta nyәma tәkotile nyууv tu nté. Tәnaxa i pәsәna samaa si: Kuyеeη naatoso ke pa laki tәmlе. Ye í caa í hiki alaafәya, í keesәna kuyеeη inu i taa na í kәw. I taa kәη kuhеesуу wule si pá ha-meҗe alaafәya.

15 Tәnaxa Tacaа ná cә Yuta nyәma tәkotile nyууv tu inu si: Mәnaafikinaa me, ye pә tala kuyaku kuhеesуу wule mә taa awe yeki i nav yaa i kpaηaxa ke tәlүgү si kә nyәw lvm ye? 16 Yaa í nyәmá si Apәlaham lvlууv taa alv ineҗe pa kaa waasi kuyaku kuhеesуу wule? Pә́cә Satanu tәka-i na í cәwсәҗi-i tә pusi pәlefәi hiu ntә.

17 Yesu cә Yuta nyәma tәkotile nyууv tu inәyi mpv, ilena fәele kpa mpa paa caa-i tә. Ama samaa wei pә kaasaa tә ilé i tәna i lanҗe ná heena tәma kupaṃṃana nna Yesu lakaxa tә.

Sәwҗa pәle tәm

(Matiyee 13:31-32; Malәki 4:30-32)

18 Ḿpүgү Yesu tasa yәҗәtууv si: Isu pepeҗele Iso Kawulaxa nәҗәsәnaa, na pepeҗe maa keesәna-ke ile yee? 19 Ka nәҗәsәna kә́ isu yulv tuukuҗu sәwҗa pile ke i taale taa na tә nyә, na tә pu tууv sәsәwv na sumasi kәη na sí tуҗi tana ke kv pәliηasi tәw tәҗә.

Potopoto kukusvm tәm

(Matiyee 13:33)

20 Ḿpүgү Yesu tasaa si: Pepe cav kә́ maa keesәna Iso Kawulaxa ile yee? 21 Ka nәҗәsәna kә́ isu alv maҗasууv mvlvm ke cemse tәṃam na í kpaҗa kukusvm ke pәcә na í tv, na í huҗuti na pә tәna pә́ kpa tәfvv tә.

Nənəxə kəkpułaya
(*Matiyee 7:13-14,21-23*)

²² Yesu kulaa si i puki Yosalem, ilena í seyesəxəna mpa ke acalē səsəna na səkpəna nna a taa i təhayana tə na í puki. ²³ M'p'uyú nəxəlv pəsa-i si: Taca, ntəy yəlaa pəciimaya tike nyəəy ke pu ya na?

Ilena Yesu cə-we si: ²⁴ I la kookali na í sūna nənəxə ŋka ka we təfəku tə. Təm faawu tə, yəlaa paɣale ká luna teu si pá təyna təna na pá sū. Ama pa kaa hiki mpa.

²⁵ M'p'uyú Yesu təma si: Pu kəw na təyaya caa təki na í kaləsi, na mu wəna awalı tə, ilē í sū mapu nté nənəxə si: Taca, tuli-tv. Ilē i ká cə-me si: Ma ta nyi timpı í luna tə. ²⁶ Pələyēle í ka sū yəxətuy si: Tá na-ŋ tə təkayana na tə nyəəki. Ta icate hapē tə kə n tu seyesəyi. ²⁷ Ilē i ká ləli-meyē yəxətuy si: Ma ta nyi timpı í luna tə yoo. Mə təna í tē í fē-m, isayalataa mē. ²⁸ I ká kəw na í na Apələham na Isaaka na Saaki na Isə kuyəxətutu tēləsəlaa tənaya Isə Kawulaya taa, na pá fiyita-mē na awalı təyələ isı í ká tu cası kapusi na í nyasəyi mə təyi kela te. ²⁹ Yəlaa ká luna ilim təlule tə, na pə tətule tə, na lēlaa luna pə ntəxəy na pə mpətəy tə na pá suli Isə Kawulaya taa kə təxəv. ³⁰ Waatu inı mpa pa we lələ kə kayana tə pa taa lēmpa ká məli waalı, na waalı nyəma náá məli lələ.

Yesu lanwakəlle ke Yosalem tə
(*Matiyee 23:37-39*)

³¹ Waatu inı i mayamaya ke Falisanaa napəli pa kəma Yesu kin na pá heeli-i si: Wulav səsə Heləti pəkəyi-ŋ kuyv. Pələ pə tə lu cəne na ŋ layası icate.

³² M'p'uyú Yesu cə-we si: I polo í heeli mə taale haya ŋke si, saŋa na cele pə taa ma təxənəyi aləyaa, na

má waasəyi kútəntənaa, na pə kəfemuyū ke maa tē ma təmlē. ³³ Ama pə wēē kē si má tō ma mpaav ke saŋa na cele na pə kəfemuyū. Pə taya pulv, paa kuyi Iso kuyəgətətə tēləsulv ke tiiliyi yem na pə ta kēna Yosalem taa.

³⁴ Hei Yosalem, Yosalem, nyá taa kē pa kuyi Iso kuyəgətətə tēləsəlaa, na nyá taa tətəgə pa yooki Iso tillaa ke pēē na pá kuyi. Təm payalē ke ma səlāa si ma kpeyeliyi nyá taa yəlaa tēna təkotokoto isū kantuyū papuyv ku piya tō tō. Ama pa kisaa. ³⁵ Tōv, mə təyaya ka təkī kaav təkpaataa, nəgəlv kaa paasəna-ke. Ma heeliyi-me təfoo si, í kaa tasa-m keesuyū, haləna pə tala wule nte í ka yəgətə si, Iso í səna Tacaatillu tō.

14

Kútəntv nəgəlv i waasuyv

¹ Ḿpúgú kuyaku kuhēesuyv nakulī Yesu sūv Falisanaa səsə nəgəlv i tēgē təgəv. Mpa paa wē tēna tō pa caŋaa na pá kēŋna-i teu. ² Yulv nəgəlv i ka səŋa i isentaa, na tənuyv tō asilima kūtəŋ wēna-i.

³ Ḿpúgú Yesu pəssa Iso Təm seyesəlaa na Falisanaa si: Ta mpaav taa, pə mōna pá waasi kútəntv ke kuyaku kuhēesuyv wule yaa pá taa waasi-i?

⁴ Ama Falisanaa mpe pa ta tisi cəv. Tənyaya Yesu hōma kútəntv na í waasi-i, na í heeli-i si í tēē. ⁵ Ḿpúgú Yesu pəssa Falisanaa si: Kuyaku kuhēesuyv wule, mə taa awe nawa i pəyaya yaa i nav hota ləkə taa, na í yelev ləsvuyv ke kpaakpa si kuyaku kuhēesuyv wule?

⁶ Ulena pá mayasi-təgī cəv na pá kpisi.

Təgəv yaav na təcayalē kəpante təm

⁷ Yesu nawa si mpa pa yaa təgəv ke mpv tō, pa huliyina təmayā kpelee kəpana tō caŋav. Ulena í

seyses-wε si: ⁸ Ye nɔɔɔlv kpaɔa alv na í yaa-η tɔɔv, n̄ talaa, taa hulina tɔcaɔale kupante na pɔ́cɔ́. Ntanyí isəntɔ pa yaa nɔɔɔlv ílé na í kəla-η. ⁹ Pə taa kɔɔ na wei ɪ yaa-mεɔe tɔɔv tɔ í heeli-η si: Kuli na n̄ kaasi inεɔe tɔcaɔale. Ile n̄ kuləna feele nté tənyɔɔmu, na n̄ caɔana waali tɔɔ. ¹⁰ Ama ye pa yaa-η tɔɔv, n̄ talaa, caɔana waali tɔɔ. Ile wei ɪ yaa-mεɔe tɔɔv tɔ ye ɪ kɔma ílé ɪ ká təna-η si: Apaη nyá, tuusina cəne tɔɔ na n̄ caɔa tɔcaɔale kupante. Saa inɪ pa tɔ-η teeli ke nyá na pa təna mpa í caɔa m̄pɔ́ɔ tɔɔv tɔ pa isentaa ké. ¹¹ Pə taya pulv tɔɔ, wei í həη ɪ ti paa tisi-ɪ, na wei í pasəɔi ɪ ti, paa kusi ɪ nyuɔv.

¹² M̄pɔ́ɔ Yesu heela wei ɪ yaa-ɪ tɔɔv tɔ si: Ye n lapa tɔɔnaya yaa acima, taa yaa nyá cewaa, yaa nyá tɛtɔnaa, yaa nyá lɔlvɔv nyəma, yaa nyá tɔηtɔnaa lɛlaa. Pə taya pulv tɔɔ, pɛle pa pəsəɔi tɔtɔ na pá yaa-η tɔɔv, na pá lɛeti-η nyá kucɔɔv ke kpaɔpa. ¹³ Ama ye n lapa acima, koti kunyɔntɔnaa, na acamaa, na kaakalasi, na yulɔmaa, na pá tɔɔv. ¹⁴ Waatu inəɔəle n hika kupantv. Pə taya pa taa nɔɔɔlv ká pəsəna na í lɛeti-η-ti. Ama Isə ká feləna-η kuyanjku ɪ ká feesi səttaa mpa paa lapa kupantv tɔ.

*Mpa pa yaa tɔɔv na pá kisi tɔ
(Matiyee 22:1-10)*

¹⁵ Pa nu təm təne inɪ ilena Yesu na mpa pa caɔa tɔɔv tɔ pa taa lɛlv yɔɔti-ɪ si: Wei ɪ ká caɔa tɔɔv ke Isə Kawulaya taa tɔɔle isu lelenɔ nɔlv te.

¹⁶ Tənaya Yesu cə pɔntv inɪ si: Apalv nɔɔɔlv ɪ lapəna tɔɔnaya təkpetekpete. Ilena í yaa yəlaa samaa si pá kɔɔ pá tɔɔv. ¹⁷ Pə kɔma na pə pu, ilena í tili ɪ pəyalv si í polo na í heeli mpa ɪ yaa tɔɔv tɔ si pá kɔɔ mpu, pə talaa. ¹⁸ Ama pa təna pa sɔv-ɪ wiinav

si pa kaa pəsi. Kancalaya nyəḡ heela tillu si: Ma yapa taale, ye ma ta polo ma na-te pə kaa la-m teu. Mpu tɔ, ma sələməḡi-ḡ mpa, ma kaa pəsi na má kɔɔ. ¹⁹ Lelɔ náá tɔ si: Ma yapa naaḡ kəhaləḡ ke naanɔwa, ma caa ma tamsi-i naale naale na ma faləsi-i. Mpu tɔ, ma sələməḡi-ḡ mpa, ma kaa pəsi na má kɔɔ. ²⁰ Na lelɔ tɔ tɔtɔ si: Nɔɔnɔɔ ké ma kpaḡa alɔ, ma kaa pəsi na má kɔɔ. ²¹ Ḿpóḡó tillu mɔla i caa kiḡ na í keesi-i isəna pə luwa tɔ. Tənaḡa təyḡa caa unɔ páná lapa-i, na í taḡani tillu ke tiluḡu si: Polo ləḡ ke kuyeeḡ taa na haḡee nɔɔsi na n kuu kuyəntɔnaa, na acamaa, na yulɔmaa, na kaakalasi, na n kəna. ²² Pə tasa pəcɔ ulena tillu taḡani mɔlvɔ na í heeli-i si: Taca, ma lapa nti n keesaa tɔ, pa na mpu tɔcaḡale kpisa yem ké. ²³ Tənaḡa təyḡa caa tasa-i tɔm si: Cə mpaḡ taa na n cɔɔ kutulunḡ kila kila, ye n hika mpa n kpa-wəḡe yem yem na n sɔvna na ma təyḡa su. ²⁴ Ma heeliḡi-me si yəlaa mpa pa hətə pa yaanaa tɔ, pa taa nɔḡɔlv kaa təḡɔ ma təḡənaḡa.

*Mpi yulɔ ka la na pəcɔ i pəsi Yesu ifalɔ tɔ
(Matiyee 10:37-38)*

²⁵ Ḿpóḡó samaa tuutuuma hu Yesu waali. Tənaḡa Yesu pəsaa na í tɔ-wə si: ²⁶ Ye yulɔ í caa i təḡi-m na í ta lu luḡu ke i caa na i too, na i alɔ na i piya, na i taalɔnaa na i kəḡənaa na i newaa, haləna í krentəna i maḡamaya i ti, pa i təḡa-m, i kaa pəsi na í la ma ifalɔ. ²⁷ Ye wei i ta səḡəli i səm tesika na í təḡi-m, pɔntɔ kaa pəsi na í la ma ifalɔ. ²⁸ Ye mə taa nɔḡɔlv caa kutuluḡu sɔsɔḡku ḡmau, i cakɔ ké na í maḡasi pə təna pə liyitee nyɔvɔ, si i naa si i liyitee ká tala-i yaa a kaa tala-i. ²⁹ Tefe i kəḡ í te kite suw, ulena í kpisi ku kuyɔ, na tɔlaa kɔɔ na pá wəḡi-i, ³⁰ si halɔ yulɔ í su

kutuluyu na í kpisi ku kuyu na? ³¹ Mpu tətəgə pə wεε, ye wulav nəgəlv ı caa ı yoonə wulav lelv, ı cakı ké na í mayası teu na í ná sı yoolaa iyisi naanəwa (10000) wei ı wεna tə, ı pəsəyi na í yoonə ı kolontu wei ílé ı wεna yoolaa iyisi hiu (20000) tə, yaa ı kaa pəsi. ³² Ye ı nawa sı ı kaa pəsi, ı kusəyi yəlaa ke kutatuyv ké na í tili sı pá heeli ı kolontu ke ləη sı í yele təm ntı, na pá suli tiili na pá tayanı. ³³ Tənaya Yesu tasa-wεye yəgətuyv sı: Mpu tətəgə mə taa nəgəlv kaa pəsi na í la ma ifalv, ye pəntv í ta ləsi ı konyuluyv ke ı nyəm tənə tə.

*Təm mpi pu waasəyi pulv tə
(Matiyee 5:13; Maləki 9:50)*

³⁴ Təm ke pulvpu mpi pə waasəyi təgə. Ama ye təm mpi pə ləη kəma na í sı, pepeye paa la na pə ləη inı í məli? ³⁵ Pələ tə pu waasəyi pulv. Paa n ηmusa haləm taa, paa n pəta hute taa, ısu pa lə-wı paasi. Mpa pa wεna ləmayasεε tə pá ke ηkpaηη na təm tənə.

15

*Heu kulepu təm
(Matiyee 18:12-14)*

¹ Lampuu mələa na tetelataa lələa pa pola Yesu kiη ke pa tənə sı pa nu ı təm. ² Tənaya pə ta maya Falisanaa na lə Təm seyesələa na pa tə sı, Yulv inε inı na tetelataa pa cakəna, na ı na-wε pa təkəna. ³ Tənaya Yesu pəsa-wε sı: ⁴ Ye ısu mə taa nəgəlv wεna heen nté nunəwa (100), ılena ı taa kuləm tə le, ı kaa yele pəgəlayafei nunəwa inεye nyutu tətəgəle na í tεe na í svv kulepu inəyi pεekuyv haləna ı na-ı? ⁵ ı naa-ı mpv, ılena ı lanηe huləmı teu, na í kpaγa-ı na í həgəli. ⁶ ı takı təyaya, ılena í yaa ı cewaa na ı cəlv ı cəlv nyéma

si: Ʃkɔɔ na má na-me tɔ yɔɔli. Pə taya pulu, ma ná ma heu wei i ka lepa tɔ. ⁷ Ma heeliyi-me si m̀p̀r̀ỳg̀ỳ pə wee, ye isayav kulum yelina i isayatu, lan̄hulɔmle tɔɔki Isɔ tɔyaya taa ké i tɔɔ ké, na p̀h̀ kəli kɔpama p̀ỳg̀layafei nunɔwa mpa pa feina taali nɔyɔlv tɔ.

Liyitee nyəgətv naanɔwa taa leŋku lepu

⁸ Na í tasa lenti tɔtɔ si: Ye isu alv nɔyɔlv i ka wena liyitee nyəgətv naanɔwa, ilena kulumnyɔ le, i musəyi fətəla ké, na í hasa i tɔyaya təna na í taasi tətetete, haləna í kɔɔ na í na-kv. ⁹ Ʃ naa-kvɔv mpu, ilena í yaa i cewaa na i cɔlv i cɔlv nyəma na í tɔ si: Ʃkɔɔ na má na me tɔ yɔɔli. Pə taya pulu, ma ná ma liyitee nyəgəlvɔv ŋku ku lepa tɔ. ¹⁰ Ma heeliyi-me si m̀p̀r̀ỳg̀ỳ pə wee, ye isayav kulum yelina i isayatu, Isɔ isɔtaa tillaa lan̄a hulɔma teu ké.

Pəyaya ŋka ka wakəla ka caa wɛnav tɔ

¹¹ M̀p̀r̀ỳg̀ỳ Yesu tasa-weye isɔ sɛɛv si: Apalv nɔyɔlv i ka wenna pəyalaa naale. ¹² M̀p̀r̀ỳg̀ỳ səkpelu nyəŋ təma i caa si í cɛle-i pa wontu hɔyɔlvɔv ŋku inu i kayə i hiki pa caa inu i səm waali tɔyɔ kprakpa. M̀p̀r̀ỳg̀ỳ pa caa tala-weye i wɛnav. ¹³ Pə lapa wee naale, ilena səkpelu nyəŋ pɛeti i nyəm təna, na í koti liyitee na í sɔv nyutu tɔyutulu. Ʃ tala təna ilena í sɔv təkpaalətv lapv, na í tɔyɔ i liyitee təna təpapai. ¹⁴ Ʃ tɛma a tənaya tɔyɔv kɛ mpu, ilena nyəgəsi anaam nɔyɔlv í lu icate nté tɔ taa. M̀p̀r̀ỳg̀ỳ i sɔv wahala taa. ¹⁵ Tənaya i pola icate tv nɔyɔlv i kin̄ na í sələmi təmle. Ilena ílé i pona-i taale si í nyənəyi afanaa. ¹⁶ Ʃ nyula teu isu paa afanaa tɔyənaya maɣamaya í tɔyɔ, ama i ta hiki. ¹⁷ Tənaya i caɣaa na í kpaɣa hɔwee na í maɣasi i ti təm, na í tɔ si: Halu pá tɔ si ma caa tɔyaya taa kele təmle nyəma

təɔ səsəm, na pá təkɪ na pá kpisiyi, na nyɔɔsɪ náá kuyɪ maɣa cənɛ. ¹⁸ Maa kulɪ ké na má məlɪ ma caa tɛ. Ma talaa ma heeli-ɪ sɪ: Paapa, ma pəntəna Iso, na ma pəntəna nyá tətɔ. ¹⁹ Pənente ma ta nəɣəsəna sɪ ń yaa-m nyá pəyalɔ. Ama nyənəyi-m teitei isu n nyənuyɔ nyá təmle nyéma tɔ. ²⁰ Tənaya ɪ kulaa na í kpaɣa mpaav sɪ ɪ kpeɲ ɪ caa tɛ.

ɪ kɔma í wɔsəna tɔyaya, ɪɛ ɪ caa loosa-ɪ keɛɛ, na ɪ tɔm lapɪ-ɪ pətətəle ke səsəm. Tənaya ílé ɪ se lɔɲ na í səɲɪ-ɪ, na í kpipi-ɪ na í wayalɪ-ɪ. ²¹ Ḿpúɣú ɪ pəyalɔ inɪ ɪ tɔma-ɪ sɪ: Paapa, ma pəntəna Iso, na ma pəntəna nyá tətɔ. Ma ta nəɣəsəna ń yaa-m nyá pəyaya tətɔ. ²² Tənaya ɪ caa tɔma ɪ pəyalaa sɪ: ɪ kɔna toko kɔpampan ke lɔɲ na í suu-ɪ. ɪ lɛɛ-ɪ kukuule ke ɪ mpəle tɔɔ, na ntaɲkpala ke ɪ nɔɔhɛɛ taa. ²³ ɪ kɔna ta nav wei inɪ ɪ wena nim ke teu tɔ na í kv, na tə la tɔɣənaya kupaɲka. ²⁴ Ma pəyalɔ inɛ pə we isu ɪ səpaya na í fe. ɪ ka lepaya na má hii-ɪ. Tənaya pa nika acima tɔɣɔ ke kpaɲpaa.

²⁵ Pə lakaya mpv tɔ, pə pamna pəyalɔ səsɔ náá wena taale. ɪlé ɪ kɔma í luna taale na í wɔsəna tɔyaya, ɪlena í nu soo na paale pə haɲa kauu. ²⁶ Tənaya ɪ yaa ɪ təmle nyéma taa nəɣəlɔ, na í pɔɔsɪ-ɪ sɪ: Pepe lapa na pə haɲa mpv? ²⁷ ɪlena ílé ɪ cɔ-ɪ sɪ: Nyá neu ílé ɪ mələna, na mə caa kv ta nav wei inɪ ɪ we nim ke teu tɔ. Mpi tɔ ɪ tasa-ɪ nav na ɪ alaafəya tɔ pə tɔɔ. ²⁸ Ḿpúɣú ɪ pəyalɔ səsɔ inɪ ɪ mu pááná na í kisi tɔyaya suu. ɪlena ɪ caa lu na í pɔɔli-ɪ sɪ í suu. ²⁹ Tənaya ɪ tɔma ɪ caa sɪ: Nyəni, pusi payale ntɔ ma haləyi nyá taale, na n yɔɣɔta nti maa kpeesəyi. Na paa kuyaku kulɔmuyɔ n ta tɔnta sɪ, ooo ma pəyalɔ, kpaɣa pinaya kanɛ, na nyá na nyá taapalaa í levelina. ³⁰ Nyá pəyalɔ kɔma tɔ, n

ka yelee ta nau wei inu i we nim ke teu tɔɔ kuyɔ na? Pɔyele inu i kpayana nyá wɛnau tɛna tɛpai, na í polo na í wakɛlɛna acacaaɛ. ³¹ Tɛnaya cɛcɛ cɔ-i si: Ma pu, nyá we ma kinj kɛ tam kɛ, na pɛ tɛna mpi ma ti tɔ nyá tɛnna tɔtɔ. ³² Pɛ mɔna tɛ la acima kɛ na tɛ yɔɔli. Nyá neu inɛ, pɛ we isu i sɛpaya na í fe. I ká lepaya na ma hu-i.

16

Tɛmle tu layatu tɛm

¹ Ḿpɔ́yú Yesu sɛɛ i ifalaa ke isɔ si: Apalu tonj tu nɔɔɔɔ ka wɛnna tɛmle tu nɔɔɔɔ wei i ninj taa tonj tu inu i mɛlɛna i wɛnau tɛna na í tu tɔ. Tɛnaya yɛlaa polaa na pá mayana tonj tu inu na pá heeli-i si: Nyá tɛmle tu inu i wakɛlɛɔi nyá wɛnau kɛ. ² Tɛnaya tonj tu yaa i tɛmle tu na í pɔɔsi-i si: Nti nti ma nukɛ si n laki tɔ, tɛ we tampana yaa pɔpɔtu? Ama maa lɛsi-ɛ ma tɛmle taa. Mpu tɔ, kɛɛsi-m isɛna nyá tɛmle yaasi lapa tɔ na pɛcɔ́ n tɛɛ nyá nyɛɛku. ³ Ḿpɔ́yú tɛmle tu inu i caya na í huɔ i taa si: Tacaɛ lɛsɛɔi-m tɛmle taa tɔ, nteyele maa la ilɛ? Anɛ ma kaa pɛsi halɛm. Pɔyele pala lapu ná we fɛɛɛ. ⁴ Eɛɛɛ, ma nyɛmá nti maa la, na pá kɔma na pá tɔɔɔni-m, má taa lanj yɛlaa mpa paa tɔɔki-m tɔ. ⁵ Tɛnaya i yaa mpa mpa paa wɛna i caa ke kɛmle tɔɔɔ kulɔm kulɔm, na í pɔɔsi kancɛalaya nyɛɛ si: Isɛnaya n wɛna ta caa ke kɛmle? ⁶ Ilɛ si, Olifinaa nim tonoonaa nunɔwa (100) ke ma wɛna-i kɛmle. Tɛnaya tɛmle tu inu i heeli-i si: Nn naa pɛ takɛlaya ntɔ, caya lanj na ń nmaa si nim tonoonaa nule na naanɔwa. ⁷ I yela ilɛ na í nmaa lɛlu tɔɔ si: Na nyá se, isɛnaya nyá nyɛntɛ wɛɛ? Ḿpɔ́yú ilɛ i cɔ-i si: Tɔɔɔnaya pee saakɛnaa nunɔwa (100). Ilɛna í heeli

ílé sí: Nn naa pə takəlaya ntə, ŋmaa sí təɣənaɣa pee saakənaa nunaasa. ⁸ M̄p̄óyú ton̄ t̄u in̄i ɪ sama ɪ təmle t̄u isayav inəɣi ɪ layatv t̄ə. Pə taya p̄ulv, antulinya in̄e ɪ yəlaa wena nyəm ke isəna pa lakəna təma təɣə, na pə kəli mpa pa ta ke antulinya in̄e ɪ nyəma tə.

⁹ M̄p̄óyú Yesu tasa-wɛɣe heeluyv sí: M̄á, ma heeliyi-me sí í kpayá wenaŋ ŋku í wena atɛ cəne tə na í lana na í hiki taapalaa, na pə kəma na í lan-wi pa mv-mɛɣe ɪcatɛ nte tə wɛ tam t̄ə tə taa. ¹⁰ Wei í te səkpetu taa, mpv in̄i tətəɣə ɪ te səsəntv taa. Na wei ɪ ta te səkpetu taa, mpv in̄i tətəɣə ɪ kaa te səsəntv taa. ¹¹ Ye í lapa cakəli cakəli na atɛ cəne wenaŋ, pa kaa nəki-mɛɣe ɪsət̄aa nyəm ke celovv. ¹² Ye í ta pəsi ləlv nyəm təkuvv ke teu na tampana, leyɛ í ká hiki mə mayamaya mə niŋ nyəm.

¹³ Təmle t̄u kaa pəsi na í kpi yəlaa naale na í lakɪ pa təma. Ye ɪ kpəpa mpv, ɪ ləmayasɛɛ kəŋ a wɛɛ ləlv t̄ə ké, na í yele ləlv. Yaa ntanyi, ɪ paasəna ləlv na í kisi ləlv. Mɛ ɪ kaa pəsi na í kpi Isə na liyitee na í təŋ mpv.

*Yesu kəheelitu kɛ Falisanaa
(Matiyee 5:31-32; 11:12-13; Maləki 10:11-12)*

¹⁴ Falisanaa nu təm nt̄i tə təna, ɪlena pá won̄ Yesu. Pə taya p̄ulv, mpɛ paa wena liyitee kət̄əi ké. ¹⁵ Tənaya Yesu təma-wɛ sí: Ʋlakɪ sí yəlaa í nyəni-mɛɣe tampana nyəma. Ama Isə nyəmá mə lotu taa h̄wɛɛ. Pə taya p̄ulv, mpi yəlaa ná nyənəɣi səsəəm tə, Isə ɪsentaa pələ pə ta ke p̄ulv.

¹⁶ Moisi kusəsutv na Isə kuvvəɣətutv teləsəlaa k̄ŋman̄maatv lapa tə waatv haləna Isə lvm s̄olv Yohaani náá k̄ə. Pə kpayav waatv in̄i təɣə pa s̄ov Isə Kawulaya Laapaali Kəpaŋ təm kpaalovv, na paa wei ɪ ləkəna ɪsələ kuvvɛmle sí í s̄ov Kawulaya ŋke ka taa.

17 Isətənyu na atə pə tɛv ta tala katə kə Isə təm taa təmiya kolumaya saalyu.

18 Ye yulv təyənə ı alv na ı kpaɣa kufalv, ı lapə wasaŋkalətv kə. Ye pə kisa alv na nəyəl v nāá təŋ na ı kpaɣa-ı, pəntv lapə wasaŋkalətv kə.

Apalv toŋ tv na Lasaa pə təm

19 Apalv toŋ tv nəyəl v ı ka wenna, na ı suuki liyitee wontv tənyənənyənı kə teu. Paa ifemle nte leleŋ taa kə ı wɛɛ, na ı təkı təyənaya kupaŋka. 20 Pə kaası kuyəntv nəyəl v ı ka wɛɛ tətə, na pá yaa-ı sı Lasaa. ı təna isəntə tə hiŋ kə, na ı həntaya toŋ tv ıni ı təyaya nəyə. 21 Na ı taŋaa sı, ye toŋ tv ıni ı kəma na ı təkı ı təyənaya na cəyelası hoti atə, ıle ı təəsı na ı təyə. Haləna hası maɣamaya kəŋaya na sı niisiyi konyəntv ıni ı hiŋ taa. 22 Tənaya konyəntv ıni ı kəma na ı sı, na isətəa tillaa kpaɣa-ı na pá pona-ı Apələham cəlyə ələsanna taa. M'púyú toŋ tv ıni ı kəma na ı sı tətə, na pá pimi-ı. 23 Na ı sɔv wahala taa kə atətəle taa təna. Tənaya toŋ tv teka ı ıse na ı loosi Apələham, na Lasaa caya ı kəŋkəŋ taa. 24 ılena ı wuli na ı yaa sı: Hai ta caa Apələham, nyənı ma pətətəle na ń tili Lasaa na ı lii ı mpəle nəyə taa kə lum, na ı tosi ma nsəmle təə na pə tu niyiti-m niyituɣu maɣamaya. Pə taya pulv təə, pə haŋa-m kəkə kanə ka taa kə pə tu fei. 25 Tənaya Apələham cə-ı sı: Ma pəyalv, təəsı sı, n ka wɛv atə tə, n təyə nyá leleŋ kə teu, na Lasaa ıle ı təyə nyan kə pə tu fei. Nəənəw kəle pə tala ıle ı leleŋ sı ı lanle ı hɛɛ, na pə tala nyá wahala. 26 Pəle pə paası tá na-mə tá hɛkv wɛ púyú kə yem təlemm, ŋku kv luməŋ na kv walası fei tənaya tə. Mpə tə, yulv kaa pəsi na ı lu cənə na ı polo mə kiŋ, na mə cəlv tv kaa pəsi na ı lu na ı kəw tá kiŋ cənə. 27 M'púyú toŋ tv ıni ı tasa-ı yəyətuyv sı: Tacaa

la suulu na í tili Lasaa ke ma caa tøyaya taa. ²⁸ Ma wena newaa ke kakpası ke tēna. I polo na í kpaali-weyε teu, na pele pá taa kəə pá tasa wahala ine i taa ké susu tətə. ²⁹ Mpyóy Apələham cə-i sı: Ye kpaaluyυ ke pa caa, Moisi na Isə kuyəyətutu teləsəlaa pa wεε ile, pá nuna pele. ³⁰ Tənaγa toη tu təma sı: Aai hai, ta caa Apələham. Ye isu atetvnaa taa nəγəlv ka mələna na í maγana-wε, paa layasa təntε. ³¹ Apələham tasa-i heeluyυ sı: Ye pa kpeesa Moisi na Isə kuyəyətutu teləsəlaa pa təm, paa atetvnaa taa nəγəlv ka pona, pa kaa tūna.

17

Lεlv tusuyυ səyəntv

(Matiyee 18:6-7,21-22; Maləki 9:42)

¹ Mpyóy Yesu təma i ifalaa sı: Mpi pu tusi yəlaa ke isayatu taa tə pə kaa laη. Ama ye pə cəpa wei na í la na i təyəntəle la isayatu, pəntv ká na. ² Ye yυlv inı i ká la na piya sənε sı taa nakəli pənti, pə nəγəsəna pá tv pəntv luyυ tεε ké namle na pá tvisı-i tenku taa. ³ I la laakalı.

Ye nyá təyəntəle lapa-η isayatu, yaa-i na í hυli-i sı i lapa mpi tə pə fεi teu. Ye i tisaa na í layası i kulapυtv, n kv-təyi nyá taa təkpataa. ⁴ Ye wυle kuləmtəle taa i pəntəna-η təm naatosompəyəlaya, na í kəη tam na í wiiki sı ma pəntaa ké, n ká hυli-i suulu ké.

Taa temnav ke Isə

⁵ Mpyóy tillaa təma Tacaa sı: La na ta taa temnav ke Isə səəsı.

⁶ Tənaγa Tacaa cəwa sı: Isəna í temna Isə ké mə taa tə ye pu tu tala isu səəγa pile ke yasəlaya, paa tøyv ηku

ku sǝŋa ɪsǝntǝ tǝɣǝ í tǝma si: Kpɛsi tǝna na ń polo ń sǝŋ tǝŋku taa, pǝ laki ńpǝyǝ.

Tǝmlɛ tv kvlapǝlɛ

⁷ Mǝ taa awe wǝna yom na í halǝɣi ɪ tawa na í tiikiyi ɪ kalakǝŋ, na í luna taalɛ kɛ kpakpaa, na pǝntu paatǝna-ɪ heeluɣu si: Kǝǝ lǝŋ na ń caya na ń niki tǝɣǝu? ⁸ Aai, ɪ tǝŋi-ɪ kǝ si: Saa-m, ɪlɛna ń layasi nyá wontu na ń kǝŋna-m tǝɣǝnaɣa, na má tǝɣǝ na má nyǝ. Maa haɣaa ɪlɛ, nyaa caya na ń tǝɣǝ na ń nyǝ. ⁹ ɪ ká nǝki-ɪ sɛɛv si ɪ lapa mpi ɪ tǝma-ɪ si í la na í la tǝ? ¹⁰ Mpu ɪni tǝtǝɣǝ na mɛ, ye í kǝma na í tɛ mpi ɪsǝ ka tu-mɛ tǝ pǝ lapu, í tǝ si: Tǝ kǝ tǝmlɛ nyǝma kɛ yem kǝ, nti pu wɛɛ si tǝ la tǝ, tǝ tike kɛ tǝ lapa.

Tǝnyvu tǝǝ asilima kvtǝŋ nyǝma waasvu

¹¹ Yesu kǝlaa na í puki Yosalem, ɪlɛna í tǝŋna Samalii na Kalilee pǝ hɛkv taa. ¹² ɪ suukaya ɪcatɛ natǝli tǝ taa, ɪlɛna tǝnyvu tǝǝ asilima kvtǝŋ nyǝma napǝli pá tǝ na pá suli-ɪ. Pa wɛ yǝlaa naanwa. Mǝpǝyǝ pa sǝŋa pooluŋ, ¹³ na pá kpɛɛsi-ɪ si: Taaaa Yesu, wii tá pǝtǝtǝlɛ.

¹⁴ Tǝnaɣa Yesu na-wɛ ɪlɛna í tǝ-wɛ si: ɪ polo na kǝtǝlaa wiili-mɛ.

Asilima kvtǝŋ nyǝma tǝŋna pote, ɪlɛna pǝ waa-wɛ. ¹⁵ Pa taa lɛlv nawa si pǝ waa-ɪ mpu, ɪlɛna í mǝlǝna ɪ waaɪ kɛ kpakpaa, na í sǝŋ ɪsǝ na nǝɣǝ sǝsǝɣa. ¹⁶ Mǝpǝyǝ ɪ hota Yesu tɛɛ na í sɛɛ-ɪ si í na tǝmlɛ. Apalv wei ɪ mǝla mpu na í sɛɛ Yesu tǝ, ɪ kǝ Samalii tv. ¹⁷ Tǝnaɣa Yesu tǝma si: Pǝ tǝɣa asilima kvtǝŋ nyǝma mpe pa naanwa hikina alaafǝya? Na pǝɣǝlayafɛi naanwa ɪnɛ ɪ wɛ le? ¹⁸ ɪsu pa taa nǝɣǝlv ta tu toosi

κέλε σι ι μολέγι να ί σεε Ισο κέ ί να τәмле, ye pə taya kpai tv ine ι paasi?

¹⁹ Ilena Yesu heeli asilima kotəŋ tv si: Kuli, n tema Iso na nyá taa tə ι yelaa na n hiki alaafəya.

*Isə Kawulaya kəntε təm
(Matiyee 24:23-28,37-41)*

²⁰ Μρύγυ Falisanaa pəssa Yesu si: Pəlee kέλε pu tala Iso Kawulaya təγəυ ιε? Tənaγa Yesu cə-we si: Pə taya si Iso təkι ι Kawulaya na yəlaa naa təkeelee se. ²¹ Pə taya isu paa γəγəti si ka we cəne yaa hatoo təna. Pə taya pulv təə, ί nyi teu si Iso təŋna ι Kawulaya təγəυ ke mə hekv taa.

²² Yesu tema mρύγυ γəγətyyυ, ilena ί heeli ι ifalaa si: Pu kəə na me ί nyuli si Yulv Pəyaya má ma kuyaku ί kəə na ί na-kv. Ama ί kaa na. ²³ Paa heeli-me si ί paasəna hatoo təna, yaa ί paasəna cəne. Ama mu taa polo si ί preekəγι. ²⁴ Yulv Pəyaya má ma kuyaku wule pu la kέ isu tev nyəγəsvyυ təŋmelev na pə ná na pə cəə antulinya təna təpai təγə. ²⁵ Ama maa təγə kvnyəŋ ke səsəm, na tá kvfaləŋ yəlaa pane paa lə-m təkpaata. ²⁶ Isəna pu lapa Nowee pəəle taa tə, mpυ inυ pə mayamaya pu lana Yulv Pəyaya má ma kuyeyəŋ taa. ²⁷ Pə keesa Nowee wee anι a taa tə, pə təkaya kέ na pə nyəəki, na pə haaki təmaγa alaa na pə kprakəγι mpυ yooο, haləna kvyaŋku Nowee svυ atakaa pəγəlvυyυ səsəəυ taa na pə yele-we, na lvm kəə na pə təγə pa təna təpai taa tə. ²⁸ Pu la teitei kέ isu pu lapυ Ləəti pəəle taa tə. Pə təkaya mρύγυ na pə nyəəki, na pə preeəγι na pə yaki, na pə haləγι tawa na pə ŋmaaki kutulυŋ. ²⁹ Ama kvyaŋku Ləəti lu Sətəm təkəυ tə, asimti na kəkə pə luna isətaa təyooο isu tev, na ká

nyaga pa tēna tēraipa. ³⁰ Kuyanku Yulu pəyaga má maa kəə tə, mpv pə mayamaɣa pu lana.

³¹ Pə wɔle nté ye pə mayana yulu wɛ kutuluɣu pata təə na ɪ wontu wɛ təyaga taa, pɔntu í taa tə si ɪ tiiki na í sɔv təyaga na í kpaɣa ɪ wontu nti tə wɛɛ tə. Na ye pə pamma taale kɛ ɪ wɛɛ, í taa tə si ɪ mələɣi təyaga. ³² ɪ təəsi Ləəti alv təm. ³³ Wei í pɛkəɣi ɪ weesuɣu təcututu ɪ tɛɲna səpɔ kɛ. Na wei í lapa ɪ təɣi awusa, ɪnɪ ɪ ká hikina weesuɣu. ³⁴ Pə wɔle nté pə ahoo, pu pana yəlaa naale hənta nyáalɔɣv kulɔmɔɣv təə, na pə kpaɣa lɛlv, na pə yelev lɛlv. ³⁵ Pu pana alaa naale wɛ nama təə, na pə kpaɣa lɛlv na pə yelev lɛlv. [³⁶ Pu pana apalaa naale wɛ taale taa, na pə kpaɣa lɛlv na pə yelev lɛlv.]

³⁷ Ḿpɔ́ɣó ɪ ifalaa pəəsa-ɪ si: Tacaɔ, leyɛle mpv ɪnɪ pu la ɪlɛ?

Tənaɣa Yesu cə-wɛ si: Timpɪ pɔlv səpa na pə həntaa tə, tənaɣa yepelekunaa kotiyi.

18

Alv leelu na wulav pa təm

¹ Yesu caa ɪ hulɪ-wɛ si pá səlɛməɣi ɪsə kɛ tam, pá taa tə si pə nu-wɛ, ɪlɛna í sɛɛ-wɛɣɛ ɪsə ɪnɛ si: ² Wulav nəɣəlv ɪ ka wɛnna ɪcətɛ natəli tə taa, ɪ paa fɛina ɪsə. Pəyele ɪ nyənəɣi yulu si ɪ kɛ pɔlv. ³ Pə pamma alv leelu nəɣəlv naa wɛ ɪcətɛ nté tə taa, tam kɛ ɪ pukaya ɪ kinɲ na í səlɛməɣi-ɪ si í waasi-ɪ. Si nəɣəlv təkəna ɪ ɪsɛ, na í caa si í waasi-ɪ. ⁴ Paa alv ɪnɪ ɪ puki tam kɛ mpv tə, wulav ɪnɪ ɪ kisa-ɪ nɪnɔv. Pə waali kɛ ɪ mayasa ɪ taa si: Anɪ ma paa fɛina ɪsə, pəyele maa nyənəɣi yulu si ɪ kɛ pɔlv. ⁵ Ama ɪsu leelu ɪnɛ ɪ kəɲɔɣv tam na í pɛkələɣi-m

tə pə təə, maa paasəna ɪ təm na má waasi-ɪ. Tefe ɪ ka kəŋ isənəɣə tam ké na í cəəsəyi-m.

⁶ Ḿpúyú Taaɗa tasaa si: ɪ ta nu nti wulav isayav inɛ ɪ yəɣɔtaa tə taa? ⁷ Ue Iso ká yelina nteye waasuyv ke mpa ɪ ləsaa na pá wiikina-ɪ ilim na ahoɔ tə? ɪ ká la kaninika na pa sənau na? ⁸ Ma heeliyi-me si: Iso ká tayani pa təm ke ləŋ təlev. Ue waatu wei Yulv Pəyaya ma maa kəə tə, maa mayana ate cənɛye yəlaa mpa pa təmna Iso ké pa taa təɣələ yee?

Falisa na lampuu mɔlv pa Iso sələmuyv

⁹ Yəlaa ləlaa ka tɛma pa taa təkpaɗa si mpe pa kɛna kɔpama ke Iso isɛntaa, haləna pá nyənəyi ləlaa ke yem. Ḿpúyú Yesu sɛɛ-wɛɣɛ iso si: ¹⁰ Yəlaa naale kpaɗa Iso təsɛɛle taa ké Iso sələmuyv. Ləlv ke Falisa na ləlv ke lampuu mɔlv. ¹¹ Ḿpúyú Falisa səŋna ɪ mpaɗa na í sələmi Iso si: Iso nyana təmle. Pə taya pulv təə, ma fei isu yəlaa ləlaa wɛv tə. Pɛle pa ké ŋmulaa na asayaa na wasaŋkalənaa ké. Pə́cɔ ma fei isu lampuu mɔlv inɛ ɪ wɛv tə. ¹² Cimaasi na cimaasi, kuyɛɛŋ naale naaleye ma həkəyi nəɣə. Na pə təna mpi ma hikiyi tə, ma ləsəyi pə həɣələŋ naanɔwa taa kɔlvɔmuyv ké na má ha-ŋ. ¹³ Ḿpúyú lampuu mɔlv ná cəəsə kpeɛŋa na í kama nyuyv na kɔsuyv fei, na í təkəyi niŋ si: Hai Iso, ma ké isayav ké, wii ma pətətəle. ¹⁴ Ma heeliyi-me si Iso na apalv inɛ pa tayanaa, na í kɔlv na í kpe. Ama í na Falisa pa ta tayani. Pə taya pulv təə, wei ɪ həŋ ɪ ti, paa tisi-ɪ. Na wei í pasəyi ɪ ti, paa kɔsv ɪ nyuyv.

Piya səkpesi kɔpantv kooluyv

(Matiyee 19:13-15; Maləki 10:13-16)

¹⁵ Yəlaa pukayana piya səkpesi tətəɣə Yesu si í tənɪ si təə ké niŋ. Ama Yesu ifalaa na yəlaa mpe uləna pá

kaləna-wε. ¹⁶ Tənaɣa Yesu yelaa na pá kprətəna piya ke ɪ kin, na í tə-wε si: ɪ yele na piya kəə ma kin, í taa kaɣatɪ-sɪ. Pə taɣa pʊlv təə, mpa pa wε ɪsu piya tə, mpe pa tənna ɪsə Kawulaya. ¹⁷ Ma heeliɣi-mεɣe tampana si, ye wei ɪ ta pəsɪ ɪsu pəɣaya na ɪsə təɣə ɪ təə ké kawulaya, pʊntʊ kaa la kawulaya ŋke ka tʊ ke paa pəcə.

Yʊlv toŋ tʊ təm

(Matiyee 19:16-30; Maləki 10:17-31)

¹⁸ Tənaɣa Yuta nyəma nyʊɣʊ tʊ nəɣəlv ɪ pəəsa Yesu si: Tacaə kʊpaŋ, pepeɣe pə wεε si maa la ɪlena má hiki weesuɣu ŋku ku tɛŋ tə?

¹⁹ Mprúɣʊ Yesu cə-ɪ si: Pə lapa ɪsəna na ń yaa-m kʊpaŋ? Nəɣəlv ta ke kʊpaŋ ye pə taɣa ɪsə tike təkəŋ. ²⁰ Ntəŋ n nyəmə nti pa suwa si: Taa la wasaŋkalətv, taa kʊ yʊlv, taa ŋmulɪ, taa suu ləlv ke təm. Se nyá caa na nyá too.

²¹ Tənaɣa apalv toŋ tʊ ɪni ɪ cəwa Yesu si: Ma təkə kʊsəsutʊ nti tə tənaɣa hatoo ma pəcaatʊ ké.

²² Yesu nu mpʊ ɪlena í təmɪ-ɪ si: Ama kʊlvmtʊ tike təkəŋ kaasəna-ŋ lapʊ. Polo ń pɛɛti pə tənə mpi n wɛna tə na ń tala kʊnyəntʊnaa ke pə liɣitee, na cele ń sʊv toŋ ke ɪsətaa. Ní tɛma mpʊ pə lapʊ ɪlɛ n kəə na ń təŋɪ-m.

²³ Apalv ɪni ɪ nu təm tənɛ, ɪlena ɪ laŋlɛ wakəli tətəɣətəɣə. Pə taɣa pʊlv təə, ɪ ka wɛna ké pə tʊ fɛɪ.

²⁴ Yesu nawa si apalv ɪni ɪ laŋlɛ wakəlaa, ɪlena í tə si: Ama liɣitee nyəma ɪsə Kawulaya sʊsv wε katɛ pə tʊ fɛɪ. ²⁵ ɪsəna mpi pə wε yooɣoo ké katɛ si í sʊvna pənyálaɣa púúɣʊ na í lu tə, mpʊ tətəɣə pə wε liɣitee tʊ ke katɛ si í sʊv ɪsə Kawulaya taa, halɪ pə tʊ tɛɛ mpʊ.

26 Tənaɣa mpa pa caɣaa na pá nukɪ ɪ tɔm tɔ, pa tɔma si: ɪle awe ká tɔlɔna nteɣe-ti?

27 Ḿpɔ́yó Yesu cɔwa si: Mpi yɔlaa tɔŋ si pə fei pəsuyɔ tɔ, ɪsɔ kin tɔlev ké.

28 Ḿpɔ́yó Piyee nɔɣɔ təkpaɔ si: Tɔv, ta yela pə tɔna təkpaɔaa ké na taa hu nyá waali.

29 Ḿpɔ́yó Yesu cɔ-wɛ si: Ma heeliɣi-mɛɣe tampana tɔv si, ye nɔɣɔlv yela ɪ tɔyɔɣa yaa ɪ alb, yaa ɪ taalvnaa yaa ɪ kɔɣɔnaa yaa ɪ newaa, yaa ɪ nyɔ́ma yaa ɪ piya ké ɪsɔ Kawulɔɣa nyuyɔ tɔv, ³⁰ pu ha pɔntɔ na pə kəli ḿpɔ́yó pə kpaɣav nɔɔnɔv tɔ. Pəyele ɪ sɔm waali ɪ ká wɛɛna weesuyɔ ŋku ku tɛŋ tɔ.

*Yesu sɔm na ɪ fem pə tɔm tɔtɔ
(Matiyee 20:17-19; Maləki 10:32-34)*

31 Ḿpɔ́yó Yesu yaa ɪ ifalaa naanɔwa na naaleɣe ɪ kin, na í heeli-wɛ si: Tɔv, tɔ kraa Yosalem kɛle. Pə tɔna mpi ɪsɔ kuyɔɣɔtɔtɔ teləsɔlaa ka ŋmaawa si pu mayana Yulv Pəyɔɣa má tɔ, tɔnaɣa pu la. ³² Paa tɔm ma ta nyɪ ɪsɔnaa nin taa. Pɛle paa paana-m, paa tuv-m, paa tɔ-m ntaɣama. ³³ Paa casa-m hikasi, paa kv-m. Ama kuyɛɛŋ tooso wule, maa fe.

34 Ama Yesu ifalaa ta cɛkəna tɔm ntɪ. Tɔm ntɪ tɔ huwɛɛ tɛɛ pa tɔv ké, ɪle pa ta tu nyəm mpi pə tɔm Yesu yɔɣɔtaa tɔ.

*Yesu kuliɣi yulvm nɔɣɔlv ɪ ɪsɛ
(Matiyee 20:29-34; Maləki 10:46-52)*

35 Yesu kɔma na í kpeɣetəna Yeliko ɪle, sɛsɛ yulvm nɔɣɔlv ɪ ka caɣa mpaav nɔɣɔ nté na í laki pala. ³⁶ ɪ nu yɔlaa samaa tɔŋ na pá tɛeki, ɪlena í pɔɔsi si: Pepe lapa ye? ³⁷ Ḿpɔ́yó pa heela-ɪ si: Nasaletɪ Yesu tɛkəna.

³⁸ Tənaɣa ɪ koo səsəm si: Tafiiti Pəyaya Yesu, nyəni ma pətətəle.

³⁹ Mpa paə tɛɛ nəɣə tə, pɛle pa kaləna yuləm na pá heeli-ɪ si: Su. Ama ílé ɪ səsə koo ke səsəm si: Tafiiti Pəyaya, nyəni ma pətətəle.

⁴⁰ Mprúyó Yesu səɣaa, na í tə si: ɪ kəna-ɪ ma kiŋ. Yuləm tala Yesu kiŋ, ilena Yesu pəsɪ-ɪ si: ⁴¹ N caa má la-ŋ we? Yuləm cəwa si: Tacaə, ma caa ké si ń la na má naakɪ ɪsu maə wɛv ma wule taa tə.

⁴² Tənaɣa Yesu təma-ɪ si: Təv, naə ɪɛ, nyá taa tɛmnəv kɛ ɪsə waasa-ŋ kɛ. ⁴³ ɪ sʊv nəv nté tənɛ ɪnəyi kprakpaə, na í təhəyi Yesu na í saŋ ɪsə. Samaə təna ná mpv, ilena pá sʊv ɪsə ké sam tətə.

19

Yesu na Sakee pa təm

¹ Mprúyó Yesu sʊv Yeliko, ilena í fayana ɪcatɛ taa na í tɛɛki. ² Apalv nəɣəlv ɪ ka wɛ tə taa təna, na pá yaa-ɪ si Sakee. Apalv ɪnɪ ɪ kəna lampuu mʊlaə səsə, na ɪ ka pilaa ké. ³ ɪ caakaya si í nyɪ wɛi pa yaa si Yesu Yesu tə. Ama ɪ topulʊŋ təv ɪ taa pəsɪ na í na-ɪ. Mpi tə, samaə nyəkaa ké. ⁴ Mprúyó Sakee tɛɛ nəɣə na í kraɣa asewa, na í polo na í kra tʊyʊ nakʊli kv təv, si Yesu í tɛɛkəna kv tɛɛ ɪɛ ɪ na-ɪ. ⁵ Yesu kəma na í tala təna, ilena í teki ɪ ɪsɛ na í təmɪ-ɪ si: Sakee tii təcav, saŋa nyá təyaya kɛ maə caya.

⁶ Mprúyó Sakee tii kprakpaə, na í mv Yesu na laŋhʊlvmlɛ. ⁷ Pa təna mpa pa ná mpv tə pə ta maya-wɛ, ilena pá təŋ si: Halɪ yʊlv ɪsayaʊ tɛɣɛɛ ɪ kʊlaə í polo.

⁸ Pa tala təyaya taa, ilena Sakee kvli na í heeli Tacaə si: Tacaə, ma seee, maə faya ma kʊpam kɛ calɪ na má

ha konyɔntɔnaa. Ye maa muɣula nɔɣɔlɔ na má tɔɣɔ ɪ liyitee, maa feli pɔntɔ ke pə tɔm liyiti.

⁹ Tənaɣa Yesu tɔma si: Saŋa tɔyaya kanε kele ka nyɔma ná nyɔɣɔ nté. Pə taya pulɔ, Sakee maɣamaɣa ná ké Apələham pəyaya tɔtɔɣɔ mee. ¹⁰ Yulɔ Pəyaya má ma kɔmaya si ma pɛkəɣi mpi pə lepa tɔ na má ya pə nyɔɣɔ.

*Timpi pə weε tɔ tənaya pə sɔɔsəɣi
(Matiyee 25:14-30)*

¹¹ M̀p̀r̀ỳg̀ Yesu tasa mpa pa nu tɔm nti ɪ yɔɣɔtaa tɔɣɔ ɪsɔ sɛɛɔ. Pə taya pulɔ, pa kpeɣetəna Yosalem tɔ, yəlaa huɔkaya si ntanyɪ ɪsɔ ká sɔɔ Kawulaya tɔɣɔ ke tənε ɪnəɣi kpaakraa na pá ná. ¹² ɪsɔ wei ɪ sɛε-wε tɔɣɔle si: Kawulaya tɔyaya taa awulumpu nɔɣɔlɔ ɪ kuləna na í polo tɛtu poolɔŋ nyəntɔ si pá tu-ɪ kawulaya, na pə tɛma ɪle ɪ məli. ¹³ ɪ caakaya tɛɛɔ, ɪlɛna í yaa ɪ tɛmlɛ nyɔma naanɔwa, na ɪ tala-wεɣε liyitee nyəɣəlɔɣɔ nyəɣəlɔɣɔ ke pa nyɔɔŋ tɔɔ. Na í heeli-wε si: ɪ taatəna liyitee anε, haɪi má polo má kɔɔ. ¹⁴ Ama ɪ ɪcɛtε nyɔma luɣu ná fɛi-ɪ, ɪlɛna pá kɔsi tillaa si pá polo pá heeli-wε si: Tu caa si apalɔ ɪni í la ta wulav.

¹⁵ Pa tɔ apalɔ ɪnəɣi kawulaya ŋke, ɪlɛna í kulɪ na í məli ɪ ɪcɛtε taa. M̀p̀r̀ỳg̀ ɪ kota ɪ tɛmlɛ nyɔma mpa ɪ ka cɛla liyitee tɔ, si ɪ naa ɪsəna ɪsəna pə sɛε-wɛnɛna tɔ.

¹⁶ M̀p̀r̀ỳg̀ kancaalaya nyəŋ kulaa na í tɔ si: Tacaɔ, pə sɛε-m liyitee nyəɣətu naanɔwa ké nyəɣəlɔɣɔ ŋku n ka cɛla-m tɔ ku tɔɔ. ¹⁷ Tənaɣa wulav tɔma-ɪ si: Pə wε teu, n ké tɛmlɛ tɔ kɔpaŋ ké. Timpi ɪsu n lapa teu ke pəcɔ nyəm taa ɪsəntɔ tɔ, n ká tɔɣɔ acalε naanɔwa tɔɔ ké kawulaya. ¹⁸ ɪlɛna naale nyəŋ náá kulɪ na í tɔ si: Tacaɔ, pə sɛε-m liyitee nyəɣətu kakpasɪ ke nyəɣəlɔɣɔ ŋku n ka cɛla-m tɔ ku tɔɔ. ¹⁹ Tənaɣa wulav tɔma ɪlé si:

Nyaa tɔɔ acalee kakpasɪ tɔɔ kɛ kawulaya. ²⁰ Tɔmlɛ tu lɛlv nɔ kulaa, ilɛna ɪ tɔ sɪ: Tacaɔ, nyɔ nyɔɔɔlvɔv ɲku n ka cɛla-m tɔɔlv. Ma hɔka-kvɔv saalaya taa kɛ na mɔ su. ²¹ N wɛ-m sɔɔvntv kɛ. Pɔ taya pvlv, n kɛ yvlv kate tv kɛ. N ta su mpi tɔ mpɔɔɪ n kɔakɔɔɪ, na timpi n ta tuu tɔ tɔnaya n kvɔɪ. ²² Tɔnaya wulav tɔma-ɪ sɪ: N kɛ tɔmlɛ tv ɪsayaɔv kɛ, nyɔ mayamaɔa nyɔ kvɔɔɔvntv kɛ ma kvɔvna nyɔ tɔm. N ka nyɔmɔ teu sɪ ma kɛ yvlv kate tv, na mpi ma ta su tɔɔv ma kɔakɔɔɪ, pɔcɔ timpi ma ta tuu tɔɔv ma kvɔɪ. ²³ ɪlɛ pepe tɔɔ kɛ n taa tv ma liyitee kɛ panci taa? Ma kɔma ɪsɔntɔ tɔ, ma mayana pɔ sɛɛ a tɔɔ na mɔ kɔvntɪ na mɔ mv. ²⁴ Mɔpɔɔɔ ɪ heela ɪ cɔlv nyɔma sɪ: ɪ lɛkɪ liyitee nyɔɔɔlvɔv ɲkvɔv ɪ nɪɲ taa, na ɪ sɔɔsɪ nyɔɔvntv naanvwa tv. ²⁵ Tɔnaya pɛle pa cɔ-ɪ sɪ: Tacaɔ, kɛ ɪlɛ ɪ wɛna naanvwa? ²⁶ Mɔpɔɔɔ wulav cɔ-wɛ sɪ: Ma heeliɔ-mɛ sɪ timpi pɔ wɛɛ tɔ tɔnaya pɔ sɔɔsɔɔɪ. Ama wei ɪ fɛɪna pvlv tɔ, paa pɔciimaya kɛ ɪ wɛna, paa lɛkɪ kɛ. ²⁷ Tɔv, ɪ kɔna ma kolontunaa mpa pa kisaa sɪ mɔ taa tɔɔv pa tɔɔ kɛ kawulaya tɔɔv cɔvɛ, na ɪ kv-wɛɛv ma ɪsɛntaa.

Yesu cayav kɛ kɔvɔɔɔ

(Matiyɛ 21:1-11; Malɔkɪ 11:1-11; Yohaavɪ 12:12-19)

²⁸ Yesu tɛma mɔpɔɔɔ yɔɔvntv, ilɛna ɪ tɛɛ nɔɔv na ɪ pukina Yosalem. ²⁹ Pa kɔma pa kɔvɛtɔna Pɛtafasi na Pɛtanii na Olifinaa pɔvɔ, ilɛna ɪ tili ɪ ifalaa taa naale sɪ: ³⁰ ɪ polo ɪcate nte tɔ wɛ nɔɔv tɔɔ cɔvɛ tɔ. ɪ talaa, ɪ kɔ mayana pa tv kɔvɔɔɔ pɛle natɔlvɔv ɲmɔnaya. Nɔɔlv ta cayata tɔ tɔɔ. ɪ hɛtɪ-tɛ na ɪ kɔna. ³¹ Nɔɔlv ɪ pɔɔsa-mɛ sɪ: ɪ hɛtɔv-tɛ suwɛ? ɪ cɔ pɔvntv sɪ: Tacaɔ caakɔna.

³² Μρύγύ μπα ι tilaa tɔ pa tɛɛwa, na pá maɣana pə tənaya teitei isu Yesu ka tem-wɛɣe heeluyu tɔ. ³³ Pá kɔma pa hetəyi kpaŋaya pile nté ɔlena tə nyáma si: I hetəyi kpaŋaya pile nté suwe?

³⁴ Ntɛna Yesu tillaa cɔ si: Tacaɔ caakəna.

³⁵ ɔlena tillaa pona-tɛɣe Yesu. Μρύγύ pa pɔ pa wontu ke kpaŋaya pile tɔɔ na pá kpaɣa Yesu na pá cayasi. ³⁶ Yesu tɔŋa tɛɛv, ɔlena yɔlaa pɔɔki-ι pa wontu na í tɔŋ pə tɔɔ. ³⁷ I kɔma í tiikina Olifinaa puɣu na í kpeɣetəna Yosalem, ɔlena ι tɔŋlaa samaa ɔni ι tɔna ι laŋa hulɔmi teu, na pá saŋ Isɔ ké sɔsɔm ke piti tɔma nna pa nawa tɔ a tɔɔ si: ³⁸ Isɔ í wɛɛ wulav sɔsɔ wei ι kɔŋna Tacaɔ tɔŋ tɔ ι waɔli. Laŋhulɔmle í wɛɛ hatoo ɔsɔta. Paa wei í tv Isɔ ké teeli.

³⁹ Falisanaa napəli paa wɛ samaa ɔni ι hekɔ. Μρύγύ pɛle pa tɔma Yesu si: Tacaɔ, sumsi nyá ifalaa mpɛ.

⁴⁰ Kɛle na Yesu si: Ma heeliyi-me tɔfoo si, paa pɛle pa suma, atɛ pɛɛ maɣamaya ká kɔli na á yɔɣɔti.

Yosalem tɔɔ wula

⁴¹ Yesu kɔma na í kpətəna ɔcatɛ ke teu, ɔlena í nyəni-tɛ, na í wii-tɛ si: ⁴² Aaa, kasa, Yosalem, nyá maɣamaya, saŋa kuyaku kɔnɛ, ye n ka tu cɛkəna cɛkənav maɣamaya ke mpi pə pəsəyi na pə ha-ŋ laŋhulɔmle tɔ. Ama pənɛntɛ pə ŋmɛsa-ŋ-wi, n kaa ná. ⁴³ Wɛɛ kəŋ nna a taa nyá kolontunaa ká cɔɔna-ŋ na yoou wontu tɔŋ nyəntv, na paa ta-ŋ kotaya na pá nyala-ŋ təkɔpələkɔpəli. ⁴⁴ Paa nanɔti nyá na nyá taa yɔlaa tɔna tɔnanŋaŋ, halɔ pa kaa tu sɔɔ pɛle lentɛ ke lentɛ tɔɔ. Pə taya pɔlv, n taa cɛkəna waatv wei Isɔ kɔma si ι waasəyi-ŋ tɔ.

*Pɛɛtɔlaa tɔɣɔnɔɣu ke Iso tɔsɛɛle taa
(Matiyee 21:12-17; Malaki 11:15-19; Yohaani 2:13-22)*

⁴⁵ Ḿpɔ́yú Yesu sɔv Iso tɔsɛɛle taa na í niki pɛɛtɔlaa ke tɔɣɔnɔɣu. ⁴⁶ Na í tɔ-wɛ si: Pa ηmaawa Iso Tɔm taa ké si, ma tɔyaya ká la Iso tɔsɛlɔmle ké. Ama mə pəsəna-keɣe ηmulaa tɔyaya.

⁴⁷ Yesu seɣesaya Iso tɔsɛɛle taa ké paɔ ifemle nte. Ḿpɔ́yú kɔtɔlaa taa sɔsaa sɔsaa na Iso tɔm seɣesɔlaa na samaa taa nyɔv nyɔma pa pɛɛkaya si pa kɔvɔ-i.

⁴⁸ Ama pa ta nyi nti pá pusina tɔ. Pə taya pulv tɔɔ, samaa təna tv ηkpaɔɔv ke teu ké na pá nukɔ i tɔm.

20

*Yesu pəsɔv tɔm
(Matiyee 21:23-27; Malaki 11:27-33)*

¹ Ḿpɔ́yú kɔyakv nakvli Yesu seɣesaya samaa ke Iso tɔsɛɛle taa na í heeliyi Laapaali Kupaɔ. Ilena kɔtɔlaa taa sɔsaa sɔsaa, na Iso Tɔm seɣesɔlaa, na sɔsaa pa polo ² pá pɔɔsi-i si: Heeli-tɔvɔv kaɔkante nte n makɔ nyá taa na n lakɔ isəntɔ tɔ. Yaa awe tu hana-η pə mpaav?

³ Tənaɣa Yesu cɔwa si: Tɔv, ma mayamaya maa pɔɔsi-mɛɣe tɔm. ⁴ Iso yaa yɔlaa tilina Yohaani si í sɔɔki yɔlaa ke Iso lom? I cɔ-m ma nu.

⁵ Ḿpɔ́yú Iso Tɔm seɣesɔlaa mayasa-təɣi pa taa pa tike, Ilena pá tɔ si: Ye tɔ tɔma si Iso tilina-i i ká pɔɔsi-tv si: Na pepe tɔɔ ké í ta mv i tɔm? ⁶ Pəyele tɔ tɔma si: Yvɔv tilina-i kɔlv, samaa təna ká kv-tv na pɛɛ. Pə taya pulv tɔɔ, pɛle pa tɛma pa taa tɔkpaɔaa ké si Yohaani ké Iso kɔvɔɔtɔtv telɔsɔlv.

⁷ Ḿpɔ́yú Iso Tɔm seɣesɔlaa pəsənaa si: Tə ta nyi wei i tila-i Iso lom sɔv tɔ se. ⁸ Tənaɣa Yesu ná cɔ-wɛ si:

Aŋha, ma kaa heeli-meɣe kaŋkante nte ma maki na má laki isəntə tə.

Təmlə nyóma asayaa təm
(*Matiyee 21:33-46; Maləki 12:1-12*)

⁹ Pə waali ké Yesu sɛɛ samaa ké isə si: Yulu nəɣəlu ka səna lesɛŋ tuŋ ké taale təcɛ. Ḿpúyó ɪ caa yəlaa na í su tə taa, ɪlena í kuli na í tee yela na pə taanɪ. ¹⁰ Pə kəma na pə tala tuŋ ɪni ɪ kooluyɔ waatu, ɪlena í kusi ɪ tillu nəɣəlu, si í polo təmlə nyóma kin na pá cele-ɪ ɪni ɪ tete. Tənaɣa təmlə nyóma mpe pa kra tillu ɪni na pá má, ɪlena pá tɔɣoni-ɪ niŋ naanɔwa tɔyələyəli. ¹¹ Ḿpúyó taale tu ɪni ɪ tasa ɪ tillu nəɣəluɣu kusuyɔ na í tili. ɪlena təmlə nyóma mpe pá má ílé, na pá tuɔ-ɪ, na pá tɔɣoni-ɪ niŋ naanɔwa tɔyələyəli. ¹² ɪ tasa tooso nyəŋ ké tiluyɔ, ɪlena təmlə nyóma ma ílé, na pə kv ɪ təna, ɪlena pá peti-ɪ haləm na waali. ¹³ Tənaɣa haləm tu təma si: Təu, isənaɣale maa la ɪɛ? Ma maɣamaya ma kulɔlɔ wei ma luyɔ suu teu tɔɣə maa tili. Ntanyɪ paa nya ɪ isələ. ¹⁴ Ama təmlə nyóma ná kəma na pá loosi ɪ pəyalɔ na í puki, ɪlena pá heeli təma si: ɪ loosiɣi kpancoou tu kəŋna nté. ɪ kəw tə kv-ɪ, na taale pəsi ta nyəntɛ. ¹⁵ Ḿpúyó pa kra-ɪ, na pá ləsi-ɪ taale na waali na pá kv-ɪ.

Tənaɣa Yesu pəəsaa si: Taale tu ɪni, isənaɣa ɪ ká la təmlə nyóma mpe? ¹⁶ ɪ kəma na í kəw, ɪ ká kv təmlə nyóma mpeɣe, ɪlena í caa yəlaa kufama na í su taale taa.

Samaa nu təm tənɛ ɪlena pá tə si: Isə í pona tələɣe pooluŋ.

¹⁷ Tənaɣa Yesu caa pa isəntaa, ɪlena í tə si: Isə Təm taa pa ŋmaawa si:

Pəle nte tetu ŋmalaa ŋmaakaya na pá lə tə,

ńté tə təw kəlw ńmatv təna məlaa na tə səŋ.
Suweyele mpv?

¹⁸ Ye pə cəpa wei na í hoti pəle ńté tə təw, pə pvtvtəyi-
i ké, i kaa wεε hiiu. Ye pə cəpa yulv nəyolv na pəle ńté
tə hoti i təw, tə taaləyi-i na tetv ké.

Lom wulav səsə lampuu təm
(*Matiyee 22:15-22; Maləki 12:13-17*)

¹⁹ Təne inəyi kpaakraa tə Isə Təm seyeşəlaa na
kətəlaa taa səsaa səsaa caakaya Yesu ké krau nté. Pə
taya pulv təw, pa nyəmə teu si mpeye i kərəpənaa na
í seena isə iní. Ama pa nyámna samaa. ²⁰ Mpyúyú
pa svv Yesu ke cənyyv, haləna pá caŋ pá tili feŋlaa
si pá feŋyi-i. Uena feŋlaa mpe pəle pá cəsí isu pa ké
kvpama napəli pəyele yem. Pa makaya Yesu nəyə təw
na pa təm kvpəəsvtv si pá ná. Pa caakaya ké si pá
hiki mpi pə təw paa kra-i tə, na pá tv-i kvfəneε niŋ
taa. ²¹ Tənaŋa pa təma-i si: Taca, tə nyəmə teu si
nyá kvəyətvtv na nyá kvseyeşətv pə təna kvpantv ké.
Nn paasəyəna təw, nn fayasəyi yəlaa. Ama isəna mpi
mayamaya Isə caa si yəlaa í la tə, pə tampana ke n
heeliyi. ²² Pə wε mpv tə, ta mpaav taa pə muna tə
feli lampuu ke Lom wulav səsə na?

²³ Yesu təma Isə Təm seyeşəlaa acilayatu tənaya
nyəm, uena í tə-wε si: ²⁴ I huli-m liyitee nyəyələyv na
má ná. Awe nyuyv fotoo na i hətε ke pa ńmaa pə təw?

²⁵ Mpyúyú Isə Təm seyeşəlaa cəwa si: Lom wulav
səsə. Tənaŋa Yesu cə-wε si: Aŋha, í cəla Lom wulav
səsə ke mpi i ti tə, na í cəla Isə uləye mpi i ti tə.

²⁶ Tə təna nti Yesu yəyətə samaa taa tə, feŋlaa ta na
isayatu natələyi tə taa. Ama Yesu kvəcətv mələna-
weye təmsyv na pá su təkulum.

*Səm waali tə fema isəna tu wee tə
(Matiyee 22:23-33; Maləki 12:18-27)*

²⁷ M'p'og'yo Satusee nyəma napəli pa kəma Yesu kin. Satusee nyəma mpe pa təḡayana si, səttaa kaa te na p'á fe. M'p'og'yo pa p'əssa Yesu si: ²⁸ Taca, Moisi sunatuyu kusəsutu ke takəlası taa si, yulu í wena neu, na yulu inı í si na í yele ı alv, na alv inı ı feina-ı na p'əyaya, neu ká hə leelu inı na í hikina ı taalv səlv ke piya. ²⁹ Təv, Yulu nəyölv na ı newaa, paa kəna yulu nyəəḡ naatosomp'əyölaya. M'p'og'yo taalv k'paya alv, ılena í si, ı fei p'əyaya. ³⁰ Tənyaya naale nyəḡ həma leelu, haləna tooso nyəḡ náá hə tətə. ³¹ Pa naatosomp'əyölaya ḡke ka təna ka səpaya, alv inı ı ta hiki pa taa nəyölv na p'əyaya. ³² Pə waali ké alv inı ı t'eesa sərv. ³³ Təv, pa təna pa k'paya-ı mpv tə, səttaa fem wule pa taa aweyele alv tv?

³⁴ M'p'og'yo Yesu cə-we si: Antulinya inə ı taa cənəye apalaa k'pəkəyi alaa, na alaa náá saaki apalaa. ³⁵ Ama apalaa na alaa mpa pa ké si paa te na p'á fe na p'á caya cele antulinya wei ı kəḡ tə ı taa tə, ak'paya ke kaa wee təna. ³⁶ Mpe inı paa tasəyi sərv tətə, paa wee ké isu isəttaa tillaa wev tə. Pa fem mpv tə pa p'əsa Isə piya ké. ³⁷ Moisi hulaa təkəlekele ké si səttaa ká te na p'á fe. Pə tətə ké ı yaa Taca si: Apəlaham na Isaka na Yakərv pa Isə, ké timpı pə yəḡəta hotiya təm tə. ³⁸ Isə ké weesuḡu nyəma nyəḡ ké, ı ta ke səttaa Isə. Isə inı ı tətə ké pa təna pa wena weesin si p'á laki ı təmlə.

³⁹ Tənyaya Isə Təm səyəsəlaa taa napəli pa təma si: Taca, n tu yəḡəta teu ké.

⁴⁰ Pə taya pulv, pa taa nyi nti p'á p'əssi-ı tə.

*Isəna Mesii na Tafiti pa wεε tɔ
(Matiyee 22:41-46; Maləki 12:35-37)*

⁴¹ Μρύγυ Yesu pəssa Isə Təm seγesəlaa si: Isənaγa pa təη mpυ si Mesii ke Tafiti pəγaya ye? ⁴² Pəyele Tafiti maγamaγa nά ηmaa ι yontu takəlaya taa ké si: Tacaα Isə heela ma Səsa si, caya ma kəηkəη taa.

⁴³ Haləna má kəna nyá kolontunaa na í loosi nyá nəəheε ke pa təə.

⁴⁴ Təυ, Tafiti nά yaawa si Tacaα keλε, isənaγa Mesii nάά məli na í ké Tafiti pəγaya?

*Isə Təm seγesəlaa laakali lapənav
(Matiyee 23:1-36; Maləki 12:38-40)*

⁴⁵ Samaa təna təηna Yesu təm nuυ, ilena Yesu tɔ ι ifalaa si: ⁴⁶ Ilana Isə Təm seγesəlaa mpε na laakali. Pa səla tokonaa səsaa suuu ké na pá cəaki. Pa caaki si pá seeki-wεγε kuyεεη taa ké. Yuta nyəma təkotilenaa taa, teeli teeli təcəγale ke pa pεekəyi. Acima taa, səsaa təcəγale ke pa pεekəyi na pá caki. ⁴⁷ Mpε pa leekəγəna leelaa ke pə təna mpi peλε pa wena tɔ. Ilena pá suυ Isə sələmvυυ na pə tayali, si pə hólí si mpεγε kypama. Pə təə ké paa te na pá nά katatəlaya.

21

*Alv wei ι tv santiinaa naale tɔ
(Maləki 12:41-44)*

¹ Yesu kusa isε, ilena í na tɔηtɔnaa tɔyi pa kɔhav ke Isə təsεεε səsəεε kɔhaaη atakaanaa taa. ² Na í nά tətəγə alv leelu kɔnyəntɔ nəγəlv, na í pεtəyi santiinaa naaleγe pə taa təna. ³ Tənaγa Yesu təma si: Təm tampana təə ké ma heeliyi-mε. Mpi leelu kɔnyəntɔ inε ι tɔwa tɔ, pə kəla pane pa təna pa kɔtɔtɔm. ⁴ Pə

taya pulv, yelaa lelaa tēna ná kpaɣa pa liyitee nna a kpisa yem tɔɔ na pá haaki. Ama alb ine, paa na i ké konyontiya tɔ i kpaɣa i liyitee tēna na í tɔ. Pə ta kaasi- i pulv si í yana paa tɔɔnaya maɣamaɣa.

Isə təsele wakəlvv təm
(Matiyee 24:1-2; Maləki 13:1-2)

⁵ Mprúyú narəli pa caɣaa na pá yɔɔtəɣi Isə təsele təm si: Pəe kupaana wena pa lapəna Isə təsele ke caɣəm tɔ na mpi mpi pa haaki Isə ké tə taa tɔ, pə lapa na tɔ te teu ké. Tənaɣa Yesu heela pɔntuna si: ⁶ Pə tēna mpi í naa isəntɔ tɔ, kuyeeɣ ká kɔɔ wei i taa pə kaa kaasi pəle lentɔ na tə tēna lentɔ tɔɔ tɔ, paa tusi pə tēna.

Mpi mpi pə lapv ká hólí si antulinya caa tɔm tɔ
(Matiyee 24:3-14; Maləki 13:3-13)

⁷ Mprúyú mpe inɔ pa pəsa Yesu si: Pəlee ké mpu inɔ pu la? Na nmaatəle nteɣe pu hólí na tɔ nyəna si pə wusaa?

⁸ Tənaɣa Yesu si: I la laakali, í taa yelee na nɔɣəlv kɔɔ na í tolisi-me. Mpi tɔ, paɣale ká kɔɔ na pá haa pa tɔɣi ma hətɔ, si mpeɣele Mesii, na pá tɔɣi si, pə wusaa ké. Ama í taa nuna-we. ⁹ I kɔma na í nu yooɣ na pə tēna pə pəsuyv yem ké krentelasɔ tɔ pə tɔɣi, í taa nyá. Təle tə tənaya mpu, pə wee si tə la na pəcəɣə. Ama waali ké antulinya náá kɔɔ na í tɔɣi.

¹⁰ Mprúyú Yesu tasa-weɣe heeluɣu si: Tətu katenɣa lɛɣka ká yooɣa lɛɣka nyəma, na kawulaya lɛɣka ká kulɔ lɛɣka tɔɔ. ¹¹ Tətu ká sele pə kaa la nyənyv, nyəɣəsɔ na yulokusəkv ká lu tiiliwe tiiliwe. Kəkəlv təma sɔɣəntv nyəna na atəma səsəna ká luna isotaa na pə tii.

¹² Ama na pécó təne inu tə təna tə laki ile, paa kpa-me, na pá tu-meɣe wahala səsə. Paa cele-meɣe Yuta nyéma təkotilenaa taa nyéma, na pele pá huuna-me. Paa tu-meɣe saləkanaa, paa yaa-meɣe nənəəsi ke awulaa səsaa na tetu təkəlaa pa kin ke ma tə. ¹³ Ama təna wɛɣe pu topili-meɣe mpaan si í hólí ma təm tampana. ¹⁴ Í tayanu mə ti si, paa pu la isəna, í taa nəɣəsi nti í ka huɔ na í lu tə na pə ta tata. ¹⁵ Pə taya pulu, ma mayamaya maa tasəna-meɣe layatu ke təm nti í ká yəɣəti na mə kolontunaa taa nəɣəlu kaa na kucəcətu, pəyele pa kaa kee pa nyəntu tə. ¹⁶ Mə caanaa na mə toonaa na mə taalunaa na mə newaa na mə nyéma na mə cewaa ka tu tuna-meɣe mə kolontunaa nin taa, halí paa kv mə taa payale. ¹⁷ Yəlaa təna taa ká kpana-meɣe ma tə. ¹⁸ Paa na mpv mə taa nəɣəlu nyuyv kaa holi-i holuyv mayamaya. ¹⁹ Ile mu nyaya apalutu, pu ya mə nyəə.

Yosalem yəkvv təm

(Matiyee 24:15-21; Maləki 13:14-19)

²⁰ Ye í kəma na í ná yoolaa kupin tama Yosalem ke kotaya, í nyi si i yəkvv wusaa kele waatu inu. ²¹ Mpv inu tə, mpa pá wɛ Yuta, pa se na pá kpa pəə. Na mpa pele pá wɛ Yosalem taa, pá lu na pá hatəli. Na mpa pele pá wɛ tawa taa, pá taa kpe. ²² Pə taya pulu, kvyeen inu i taa ké pu naasi Yosalem nyéma ilena pécó pə təna pə lá isu paa ηmaav Isə Təm taa tə. ²³ Ahusitonaa na asə pa təm ká la wayo ké waatu inu. Wahala ká tə icate nté tə taa, yəlaa pane paa ná Isə pááná. ²⁴ Paa kv-wɛ na layate, paa kpa-wɛɣe yomle ke piitimnaa təna taa. Ma ta nyi isənaa ke pu yelina Yosalem na pá pááləyí i taa, haləna pele pa waatu kəə na í su tənaya.

Yulu Pəyaya kəntə
(*Matiyee 24:29-31; Maləki 13:24-27*)

²⁵ Pu hólí ηmaateε ke ilim na isətu na isətuləŋası pə təə. Lanwakəlle səsəəle ká kra katenə təna, na nəğəsee ká ku-weyε tenku na ı hola səsəəna pə kəkəte səsəəle təə. ²⁶ Yəlaa ká huɔ mpi pu kəə antulinya təna taa tə pə təm, ılena səyəntu səsəəntu kra-we na pá sı pa tuŋ təə ké yem təkətu. Pə taya pulu təə, pu ciyiti isətənuɣu taa kəkələnaa. ²⁷ Waatu inəyi paa na Yulu Pəyaya má ma sənə isəηmuntuyu təə, na má tiiki na ma toma ke səsəm na ma teeli. ²⁸ ı kəma na í na mpv unı pə suv lapu ıle, í kusı mə nyəəŋ na isə na í feesi təfuu. Pə taya pulu, mə waasuyu caana kəntə.

Fiki tuyv təm
(*Matiyee 24:32-35; Maləki 13:28-31*)

²⁹ M'póyó Yesu təma-we sı: ı nyəəna tuyv ηku pa yaa sı fiki tə na tuŋ leləŋ na í na. ³⁰ Ye ı kəma na í suv nəyεtuyv í nyəmə k'prak'paa sı heesuyv talaa ké. ³¹ Mpv tətəyə pə weε, í kəma na í na mpv unı pə laki, í nyi k'prak'paa sı ıso Kawulaya wusaa. ³² Tampana ke ma heeliyi-me, yəlaa mpa pa wev isəntə tə pa kaa sı pa təna na pəcə pə tənaya mpv pə la. ³³ Isətənuɣu na atε ká mukı yem. Ama ma kuyəyətutu kaa saalı paa pəcə.

I feŋ teu

³⁴ ı la laakalı, í taa yele na tətəyəle na suluɔyəle pə pəsı-me, na kayana antulinya inε ı nyəntu nəğəsee ku-me. Ye í paasəna mpv kuyaku ηku ku tuti-meyε. ³⁵ Pə kəŋ kuuu ke antulinya təna taa yəlaa təna təmaa ké ısu pa pətuyv puluyu tə. ³⁶ Pə təə tə í feŋ na í sələməyi ıso ké tam, na í hiki toma na í lu mpi pu kəə tə pə taa, na í kəə í səŋ Yulu Pəyaya má ma isəntaa.

³⁷ Yesu seyesaya Iso taseele taa ké ilim ilim na í mäləyi Olifinaa puɣu tɔɔ ké taanaya taanaya na í suuki. ³⁸ Yəlaa təna pukaya Iso taseele taa ké tanan tanan təhuluhulu na pá nukɪ ɪ waasu.

22

Yutaasi kəlmətə təm

(Matiyee 26:1-5; Maləki 14:1-2; Yohaani 11:45-53)

¹ Potopotonaa mpa pa taa kəkusum fei tɔ pa acima wena pa yaa si Teev acima tɔ a wɔsaa. ² Mpyúyú kətəlaa səsaa na Iso Təm seyesəlaa pa tənna mayasɣu ke isəna paa la na pá ku Yesu tɔ. Ama pa sɔɣəmayaaana samaa ké.

Yutaasi səəlv puwa si ɪ tɣyi Yesu ké nyɣyɣ nyáma niŋ taa

(Matiyee 26:14-16; Maləki 14:10-11)

³ Mpyúyú Satanɪ suv Yutaasi Isəkaleeu pa naanɔwa na naale taa lelv taa. ⁴ Ulena í polo na í na kətəlaa səsaa, na Iso taseele səsəle tanlaa taa səsaa pá seyesi isəna ɪ ká la na í tɔ Yesu ké pa niŋ taa tɔ na pá su. ⁵ Tənaɣa pɛle pa lanja heewa səsəm. Ulena pá tɔ si paa ha-ɪ liyitee. ⁶ Ulena Yutaasi tisi, na í suv pɛkuyɣu ke kuyaku kupaŋku ŋku ku taa ɪ ká tɔ Yesu ké pa niŋ taa na samaa fa nyi tɔ.

Teev acima kətəɣɔv tayanɣyɣ

(Matiyee 26:17-25; Maləki 14:12-21; Yohaani 13:21-30)

⁷ Potopotonaa mpa pa taa kəkusum fei tɔ pa acima kuyaku ŋku ku wule pa kuyi Teev acima iwɛɛsi tɔ ku talaa. ⁸ Mpyúyú Yesu kusa Piyee na Yohaani si: ɪ polo í təsəɣi-tɣyɣ Teev acima tɔɣənaya.

⁹ Tənaɣa Piyee pa pəɔsa-ɪ si: Leye n caa si tɔ təsi-ke?

10 Uena Yesu cə-we si: Ii naa, í ká kəə isu í sʉv ɪcətɛ tə, í ká sulina apalv nəɣəlv na í səɣəla lum na həyaya. I təhi-i na í sʉv təyaya ŋka ka taa ɪ ká sʉv tə. 11 Uena í pəəsɪ təyaya tv si: Tacaɪ si, kutuluɣu ŋku kv taa ké í na ɪ ifalaa paa caya na pá təɣə Tɛɛv acima kvətəɣəv? 12 Apalv inɪ ɪ ká hólí-mɛɣɛ atɛ na ɪsə kutuluɣu taa ké naŋ səsəəv nakvləɣɪ ɪsətɪa, ŋku kv taa wɛ wontu nti í ká lana tə. Kv taa tənaya í ká təsi pə təna.

13 Ḿpúɣú Piyɛɛ pa polaa na pá maɣana teitei isu Yesu ka heela-wɛ tə. Na pá təsi Tɛɛv acima kvətəɣəv kɛ təna.

Tacaɪ səm təəsvyɪ

(Matiyee 26:26-30; Maləki 14:22-26; Kələntɪ I 11:23-25)

14 Tɛɛv acima waatv talaa, uena Yesu na ɪ tillaa pá caya təɣəv. 15 Uena í heeli-wɛ si: ɪsəna ma nyula teu si má na-mɛ t́ təɣə Tɛɛv acima təɣənaɣa na pəcó má sʉv ma kvnyəntəɣəle taa tə pə wɛ səɣəntv. 16 Pə taya pulv tə, tampana kɛ ma heeliɣi-mɛ si ma kaa tasa-yɛɣɛ təɣəv haləna pə kəə pə hólí ɪ təɣəv tampana kɛ ɪsə Kawulaya taa na pəcó.

17 Ḿpúɣú Yesu kpaɣa sʉlvɪm na kəpʉ, na í sɛɛ ɪsə ké í na təmlɛ na í tə si: I mʉ-wɪ na í nyəə mə təna. 18 Pə taya pulv, ma heeliɣi-mɛ si pə kpaɣav pənɛntɛ tə ma kaa tasa sʉlvɪm nyəəv haləna ɪsə kəə na í təɣə ɪ Kawulaya na pəcó.

19 Pə waali ké Yesu kpaɣa potopoto na í sɛɛ ɪsə ké í na təmlɛ, uena í faɣa-i na í cɛlɛ-wɛ na í tə si: Potopoto inɛ ɪ kɛna ma tənʉɣv ŋku pə ha mə təə tə. Ḿpúɣú í ká lakɪ na í təəsəɣɪ ma təə.

20 Pa tɛma təɣəv uena Yesu kpaɣa kəpʉ kɛ mpʉ tətə na í tə si: Kəpʉ inɛ ɪ kɛna ɪsə nəɣə pɛɛlvɣv kvfam yoo,

na ma caləm mpi pə kpema mə tɔɔ tɔ mpi pə huləna pə tampana.

²¹ I nyi teu si wei i tɔyɔ-m kolontunaa ninj taa tɔ i we cənɛ, na ma na-i tɔ təkəna. ²² Tampana tɔɔ Yulu Pəyaya má maa tɛɛ ké isu Isə ká suw tɔ. Ama wei i tɔyɔ-m kolontunaa ninj taa tɔ i təm we waiyo.

²³ Tənyaya Yesu ifalaa suw təmaya pɔɔsɔyɔ si: Ile tá taa awe ká lana ntɛyɛ mpɔ?

Sɔsɔantɔ tɔɔ həm

²⁴ Mprɔyɔ Yesu ifalaa suw həm ke pa taa pa tike si pa naa wei paa nyənəyi sɔsɔ tɔ. ²⁵ Tənyalɛ Yesu si: Piitimnaa awulaa sɔsaa ŋmakələyi pa yələa ké. Na mpa pa ké tɔɲtɔnaa tɔ, pɛɛ pa caa pá cɔyusiɣi-wɛyɛ ta caa ta caa ké. ²⁶ Ama mɛ ile pɔ taa wɛɛ ŋprɔyɔ mə kinj. Mə taa sɔsɔ í pəsɪ i tɔyɪ mə səkpelu, na wei i ké wulaw tɔ, í pəsɪ i tɔyɪ təmle latu. ²⁷ Kutɔyɔw latu na wei pa laki-kɔ tɔ, awe kələna? Pə taya wei pa laki-kɔ tɔ. Anja, mpɔ inəyi na má, ma wɛ mə hɛkɔ ké isu kutɔyɔw latu. ²⁸ Mɛ mə tɔka mə tɔyɪ teu na í ta kisi-m ma wahalanaa taa. ²⁹ Pə tɔɔ ké ma tɔyɪ-mɛyɛ kawulaya isu ma Caa ná tɔyɔ ma tɔ. ³⁰ Má na-mɛ tu təkəna na tɔ nyɔɔki ma kawulaya taa, na í ká caya kumlee tɔɔ na í huɔkəna Isɛyɛli kpekə naanɔwa na naale.

Siməŋ kpɛɛsɔyɔ təm kpaalɔyɔ

(Matiyee 26:31-35; Maləki 14:27-31; Yohaani 13:36-38)

³¹ Mprɔyɔ Yesu tɔma si: Siməŋ Siməŋ Siməŋ, ke ŋkraŋj. Satanɪ sələma nəyɔ na pɔ ha-i si i paɣaləyi mə tənə isu pa paɣalɔyɔ tɔyɔnyaya pee na pá ləsəyi lɔɔtɔ tɔ. ³² Ama ma sələma Isə ké nyá tɔɔ si pɔ taa kɔɔ

na í yele Iso ké nyá taa temmau. Nyaa kōma na í layasi ile nyaa sōasi nyá taapalaa ke apalutu.

³³ Tēnaya Piyee tōma Yesu si: Tācaa, ma tēma ma tēyi tōkuyū ké, paa salēka pá tēki ma na-η, na paa sēm ma na-η tu sēna.

³⁴ Ḿpógó Yesu cō Piyee si: Piyee, ma heeliyi-η tēfoo si mpi pu takí kampaav kōou ke saŋa tō, n tēma tēm toosoŋo kpeesuyū si n ta nyi-m ké n ta nyi-m.

Liyitee na layate pə tōkuyū tōm

³⁵ Pəle pə waali ké Yesu pōosa i ifalaa si: Maa tiluyū-me na í tēe mpv tēyēlāyēli, liyitee fēi, huluŋu fēi, ŋtankpate fēi tō, í laŋa pulupu cēcēka na? Pa cō-i si: Aai tō ta la-η pulu.

³⁶ Ḿpógó Yesu tōma i ifalaa si: Tōv, pēnente wei í wēna liyitee, pōntu í tēki i tōō, na wei í wēna huluŋu í tēki-ku, na wei í fēina layate, pōntu í pēeti i toko na í yana. ³⁷ Ma heeliyi-me tēfoo si, nti pa ŋmaa Iso Tēm taa si: Asayaa taa ké pa tu-i tō, pə wēe ké si pə la ḿpógó ma nyūyū taa. Na nti ŋmaatv taa yōŋōta ḿpógó ma tōō tō tu la teitei ké.

³⁸ Tēnaya Yesu ifalaa tōma si: Tācaa, layalee ntō cānēye naale. Ilena Yesu cō-we si: Aai, í yele tēle.

Yesu səlēmuyū ke Olifinaa puyū tōō (Matiyee 26:36-46; Malēki 14:32-42)

³⁹ Ḿpógó Yesu kōlaa na í lu, na í polo Olifinaa puyū tōō, isu i tu lakuyū tō, ilēna i ifalaa tēŋ i waali. ⁴⁰ Pa talaa ilēna Yesu tō-we si: I səlēmāyi Iso na pə taa kōō na í hoti mayasuyū taa.

⁴¹ Tēnaya Yesu yēla-we na í hatēli pécó isu yulv í lōŋō pəle tu tala timpi tō, ilēna i luŋ akula, na í səlēmī Iso si: ⁴² Hai, ma Caa, ye n nōkaa, kōōli wahala sēsō

ineye ma nyuyv taa. Ie paa na mpv la mpi n nōkaa tō, yele ma kōnōkām.

[⁴³ Tēnaya isōtaa tillu nōgōlv i lu Yesu tōō, na í sōōsi-i apalutv. ⁴⁴ M̄pōgō lv̄wakälle sōsōle kra Yesu, ilēna í seesi isōle tēkan̄kan̄ na Isō sēlēmvyv. Na han̄aya lukaya isu calēm na ká tosiyi atē.]

⁴⁵ Yesu tēma Isō sēlēmvyv, ilēna í kōlv na í mēlv i ifalaa cōlv na í mayana isōnyōh̄le kra pēle na halv pā can̄ pa too. ⁴⁶ M̄pōgō i pōōsa-wē si: Suweyele í tookuyv mpv tō? I kōlv, í sēlēmōgi Isō, pē taa kōō na í hoti mayasvyv taa.

Yesu krau

(Matiyee 26:47-56; Malaki 14:43-50; Yohaani 18:3-11)

⁴⁷ Yesu tēh̄na m̄pōgō yōgōtvyv, ilē yēlaa samaa tapayale, na ifalaa naan̄vwa na naale taa lēlv Yutaasi tēna-wēye nōgō na í kōna-wē. M̄pōgō i krētēna Yesu si i krēkōgēna-i. ⁴⁸ Tēnaya Yesu pōōsa-i si: Yutaasi, krēkēnav kē n hōlvōgēna kolontunaa si pā kra Yvlv Pēyaya m̄a na?

⁴⁹ M̄pa pa wē Yesu tōō tō, pa ná mpi pē caa lapv tō, ilēna pā pōōsi-i si: Tacaā tē yōōna ta layalēē kē?

⁵⁰ Tēnaya Yesu tōō nyōma m̄pē pa taa lēlv lōma kōtvlv sōō tēmle tv̄ ntōgōh̄ h̄krañvyv na í kōōlv tēfēh̄.

⁵¹ Ilēna Yesu tō-wē si: I yelev mpv pē mayanaa.

M̄pōgō Yesu tokina yvlv in̄v i h̄krañvyv, ilēna kv mēlv isu kv wēv tō. ⁵² Pē waalv kē Yesu pōōsa kōtēlaa sōsaa na Isō tēsele tan̄laa taa sōsaa na Yuta nyōma taa nyuyv nyōma nyuyv nyōma m̄pa pa kōma-i krau tō si: I kōh̄ na í nōki na í kraya layalēē na krātēh̄ tō, maya h̄mulv isayav kē? ⁵³ M̄a na-mē tu wēna

Isò tæsele taa ké kuyeeη tæna na í tá pæeki si í kra-
m. Ama mə na ahoò sækpætuyv tæe asayaa səsaa mə
waatu tapæna saηa.

Piyee kpeesuyv

*(Matiyee 26:57-58,69-75; Malaki 14:53-54,66-72;
Yohaani 18:12-18,25-27)*

⁵⁴ Mprúyú pa kra Yesu na pá pona kætulv səsò
təyaya, na Piyee təyaya i waali ké táálóm təò. ⁵⁵ Paa
tayana kəkò ke tayà hekv taa. Təyaya Piyee polaa na í
soti mpa pa pamna kəkò ηke tə pa hekv taa. ⁵⁶ Təmle
tv alvnyəη nəyolv i na-i kəkò kpeeηa na í cayaa, ilena
í nyəni-i tərəηη na í tə si: I na apalv ineyε.

⁵⁷ Təyaya Piyee kpeesaa si: Alv nyá, aai, ma ta
nyəni-i yoo.

⁵⁸ Pə lapa layasaya ke pəcə, ilena nəyolv tətə náy na
Piyee, na í tə si: Pa taa wεyεle na nyá tətə. Ama Piyee
cə apalv unv si: Pə tayà ma.

⁵⁹ Pə tasa layasaya ke lapv, ilena nəyolv tətə náy
seesi isəle si: Tampana təò, apalv inε na Yesu ké. Pə
tayà pulv təò, i ké Kalilee tv ké.

⁶⁰ Təyaya Piyee cəwa si: Nti apalv nyá n yəyətəy i tə
ma ta nyi-ti.

I nəyò ta tu tiita ate ile kampaav koo kprakpaa
inəyəle. ⁶¹ Təyaya Tacaa pəsaa na í yaya Piyee ké isəle.
Ilena Piyee təəsi nti Tacaa ka yəyətə-i tə tə təò si: Mpi
pu takv kampaav kouu ke saηa tə n tēma təm toosoγo
kpeesuyv si n ta nyi-m ké n ta nyi-m. ⁶² Mprúyú i tukaa
na í lu, ilena í wii isu i səki i səki.

Yesu tvvv na i mapv

(Matiyee 26:67-68; Malaki 14:65)

⁶³ Yəlaa mpa pa taja Yesu tə, pa paakayana-i, na pá makı-i. ⁶⁴ Pa taka i isentəo ké na pá təhi-i si: Kreye, awe marəna-ŋ?

⁶⁵ Pa yəgəta-i təmnaa təmnaa kəwəwutu ke payale tətə.

Yesu ponav ke kotuyu səsəw

(Matiyee 26:59-66; Maləki 14:55-64; Yohaani 18:19-24)

⁶⁶ Kə fema, ɬena Yuta nyuyə nyəma nyuyə nyəma na kətəlaa səsaa na Iso Təm seyesəlaa pá koti pa təma. Məpəyó pa pona Yesu ké pa kotuyu səsəw taa. ⁶⁷ Na pá pəwsi-i si: N ké Mesii? Cə-tu na tə nu.

Məpəyó Yesu cə Yuta nyuyə nyəma si: Ma heeliyi-meɣe na u tisiyina-m. ⁶⁸ Ye ma pəwsa-meɣe kəpəwəwətu nti, u cəw-m natəli. ⁶⁹ Ama pə krayaw pənentə tə, Yulu Pəyaya má maa caya Iso toŋ təna tu kəŋkəŋ taa.

⁷⁰ Tənaɣa Yuta nyuyə nyəma təna pəsənaa si: Ye mpə n ké Iso Pəyaya ntə?

Məpəyó Yesu cə-we si: Tə mayamaya tə lunna mə nəwsi taa, ma ké Iso Pəyaya ké.

⁷¹ Tənaɣa Yuta nyuyə nyəma təma si: Tə luna i nəgə na tá mayamaya tə nu ɬe, tə tasəyi aseeta nyəma ke pəekuyə si tə lepe?

23

Yesu ponav ke Pilati

(Matiyee 27:1-2,11-14; Maləki 15:1-5; Yohaani 18:28-38)

¹ Tənaɣa kotilaa təna kəlaa na pá pona-i Pilati isentaa. ² Məpəyó pa suu-i təm tuyə ke təna si: Tə mayana apalu inə i təsəyi tá yəlaa si pá taa feli Lom

wulaw səsə ke lampuunaa. Haləna í təŋ si inəŋəle wulaw səsə Kilisiti.

³ Mpróŋú Pilati pəsa Yesu si: Nyagale Yuta nyéma wulaw səsə inəŋi?

Ulena Yesu cə Pilati si: Ntəŋəle n yəŋota mpu.

⁴ Mpróŋú Pilati heela kətəlaa səsaa na samaa si: Maa naa apalw inə i kwakələtu se.

⁵ Ama kətəlaa səsaa na seesa isəle si: I seŋesəŋi yəlaa ké si pá kisi tətə səsaa. Hatoo Kalilee ke i caalati, na í cəŋ Yuta tətə təna, halı nəŋnəŋ kele i tala cəne.

Yesu ponaw ke Heləti

⁶ Pilati nu kətəlaa səsaa təm nti, ulena í pəsa si: Apalw inı Kalilee tu ke?

⁷ Pilati kəma na í cekəna si Yesu ké Heləti ifalw ulena í tə si: I pona-i Heləti. Pə pamna ílé i ka we Yosalem ke kuyəŋ inı i taa tətə. ⁸ Heləti ná Yesu ulena i lanje hulumı səsəm. Pə taya pulw, i ka nu i təm, ulena í nyuli hatoo ləŋ si í na-i. Na i teelayaa si i ká lapı-i piti təmle natəli na í ná. ⁹ Na í pəsa-i təmnaa payale. Ama Yesu ta cə-i paa kulumuyv. ¹⁰ Kətəlaa səsaa na Isə Təm seŋesəlaa naa we təna na pele pá suuki-i isayatu na isəle kuşemle. ¹¹ Heləti na i yoolaa pa wonaya Yesu ké na pá laki-i nyan ke səsəm. Mpróŋú pa suu Yesu ke kacəka toko səsə nəŋəlv, ulena pá məŋna-i Pilati kin. ¹² Kuyaku ŋkv ku mayamaya ke Heləti na Pilati pa ciikaa. Pəyele paa wəna təma na kolonja ké.

Si pá kv Yesu ké pá kv-i

(Matiyee 27:15-26; Maləki 15:6-15; Yohaani 18:39-19:16)

¹³ Mpróŋú Pilati kota kətəlaa səsaa na icate nyuyv nyéma na samaa, ¹⁴ na í tə-we si: I kəna-m apalw inə si i tolisiyi yəlaa. Təv, ulə ma pəsa-i təmnaa ke mə

isenta. Ama ma ta na kawalasi nsi í tu-í tó sí taa nakələyi í kinj. ¹⁵ Heləti maɣamaɣa ná tá na isayatu ke Yesu kinj tətə, pə təw kə í tayana-tuyu-í məhnav. Apalu inə í ta wakəli pulu mpi pə nəɣəsəna pá kv-í pə təw tə. ¹⁶ Ule maa yeke na pá mapí-í akpatəe ilena í tēe.

[¹⁷ Paa Tēe acima wena a təw pə wēe sí Pilatí í tulí-wēyē saləka tu nəɣələyü.]

¹⁸ Ḿpúyú pa təna pa krentaa na pá koo sí: Yeke pá kv inə iní, na í tulí-tuyü Palapaasi.

¹⁹ Yulokule təm na yoo nakvli ku lapəna icate taa na pá təkí Palapaasi. ²⁰ Pilatí səla teu sí í yeki Yesu, ilena í tasəna-wēyē yəɣətənav. ²¹ Ama pələ pa mapa kapusi sí: Kamí-í səm tesika təw, kamí-í səm tesika təw.

²² Ḿpúyú Pilatí tasa-wēyē yəɣətənav ke təm tooso nyəm sí: Ule isayatu ntiyi í lapa? Ma ta na nti tə təw paa kv-í tə. Ule maa yeke na pá mapí-í akpatəe ilena í tēe.

²³ Ama pa tasa kiisuyu na təh na isəle kuvemle sí paa kamí-í tesika təw. Haləna pa kakiisasi nsi sí nu Pilatí. ²⁴ Təhaya Pilatí təma sí: U la isəna í caa tə. ²⁵ Ulena í tulí-wēyē wei paa təka yulokule na yoo təw na pa təhaya sí pá yeke-í tə, na í cəle-wēyē Yesu sí pá lana-í nti pa səlaa tə.

Yesu kam
(*Matiyee 27:32-44; Maləki 15:21-32; Yohaani 19:17-27*)

²⁶ Pa təkayana Yesu ile pə pamna Silēni tu wei pa yaa sí Siməh tə í luna taale nté na pá sulí-í, na pá kpa-í na pá svki-í Yesu tesika sí í təhna í waalı.

²⁷ Yəlaa samaa tuutuuma təhaya í waalı na alaa tətə, na pələ pá kpa pa lanja na pá wiiki í təw. ²⁸ Ḿpúyú Yesu pəsəna alaa mpe pa təw na í tə-wē sí: Hai

Yosalēm alaa me, í taa wii-m. Ama í wii mə na mə piya. ²⁹ Pə taɣa pʊlɔ, kʊyeeɲ wee ɪ ká kəw wei ɪ taa paa tɔ si: Nyulelen nyóma nté kaalɔlasi, mpa pa ta tu məli məlɔɣu maɣamaɣa yaa, mpa pa həla pə ta mʊsi tɔ. ³⁰ Waatv inəɣi paa wiikina póŋ si: ɪ nyəki-tv. Na paa tɔ pulasi si: ɪ takɪ-tv. ³¹ Pa ta kpisi talee, kaaɲfana tawʊsi na?

³² Ḿpóɣú pa kpeɲna yəlaa asayaa ke naale tɔtɔ si pa kʊɣi pá na Yesu. ³³ Pa kɔma pa tala timpɪ pa yaa si Nyɔmpɔɣɔlaya tɔ, ɪlena pá ká Yesu ké sɛm tesika tɔw ké tɛna, na pá ká asayaa mpe tɔtɔɣɔ tesikasɪ tɔw, lelv ke ɪ ntɔɣɔɲ tɔw, lelv ke ɪ mpɔtɔɲ tɔw. ³⁴ Ḿpóɣú Yesu si: Taca, taa nyəni pa ɪsayatv, pa ta nyɪ nti pa lakɪ tɔ.

ɪlena pá tɔ tete ké ɪ wontu tɔw na pá tala-tɪ. ³⁵ Yəlaa samaa sɛɲa tɛna na pá nyənəɣi. Yuta nyʊɣu nyóma wɔɲaya-ɪ na pá tɔɲ si: Ye tampana ɪ ké Mesii wei ɪsɔ ləsaa tɔ í ya ɪ ti nyʊɣu, ɪsu ɪ ka yapu lelaa tɔ ɪe.

³⁶ Yooola ná wɔɲaya-ɪ tɔtɔ na pá pona-ɪ lum kʊnyəɲəm napəli, ³⁷ na pá tɔɲɪ-ɪ si: Ye n ké Yuta nyóma Wulav sɔsɔ, waasi nyá tɔɣi nyá maɣamaɣa.

³⁸ Paa ɲmaawa na pá pusi ɪ nyʊɣu tɔw si: Yuta nyóma Wulav sɔsɔ ntɔ.

³⁹ Asayaa mpa pa kama tesika tɔw tɔ pa taa lelv ná tuv-ɪ si: ɪsu si Mesii kee nyá yaa? Ya nyá ti nyʊɣu na ń kpentəna tá na ń ya tɔtɔ.

⁴⁰ Ama lelv ná kaləna ɪlé si: Saləka kʊlɔm inəɣi pa tu nyá, ɪe pepe tɔw ké nn see ɪsɔ? ⁴¹ Pa tʊɣu taɣa saləka inɛ tɔ pə keesaa ké. Ta kʊlapɔtv feleɣəna-tv. Ama inɛ ɪlé, ɪ ta la kawalaya nakəli.

⁴² ɪlena í tɔ Yesu si: Yesu n kɔɲ ń kəw nyá kawulaya tɔɣu tɔ tɔwsi ma tɔw.

⁴³ Μόρυό Yesu cɔ-ɪ si: Tɔm tampana ke ma heeliyi-η, saŋa wɔle tɛne tɛ maɣamaɣa mǎ na-η tu suv alɛsanna.

Yesu hɛɛv

(*Matiyee 27:45-56; Malaki 15:33-41; Yohaani 19:28-30*)

⁴⁴ Tɛnaɣa pɛ mɛla yuyu isu ahoo, pɛyele pu we isu ilim sikuyu taka kɛ. Μόρυό sɛkrɛtuyɔ nyala ɪcate tɔɔ, halɛna pɛ tala ilim huɔv waatv. ⁴⁵ Puvuɣu ŋku ku kaya Iɔ tɛsɛɛle sɔsɔɛle taa tɔ kule kv keesɛna kv hekɔ taa na kv faya huŋ naale kɛ yem. ⁴⁶ Iɛna Yesu kiisina nɔɣɔ sɔsɔɣa si: Ma Caa, kpaɣa-m. I tɛma r̄móyó yɔɣɔtuyɔ ulɛna í hɛɛ. ⁴⁷ Lom yoolaa nyuvu tv ná pɛ tɛna mpi pɛ lapa mpv tɔ, ulɛna í sa Iɔ na í tɔ si: Tampana tɔɔ, yulv inɛ ɪ ka kɛ yulɔpan kɛ.

⁴⁸ Samaa wei ɪ tɛna ɪ kɔma nyɛnuyɔ tɔ ɪ ná pɛ tɛna mpi pɛ lapa mpv tɔ, ulɛna pá kra pa laŋa na pá mɛli kpente. ⁴⁹ Yesu cewaa tɛna, na alaa mpa pa tɛnaɣa-ɪ hatoo Kalilee tɔ pa sɛna táálám tɔɔ na pá nyɛnɔyi mpi pɛ laki tɔ.

Yesu pim

(*Matiyee 27:57-61; Malaki 15:42-47; Yohaani 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Yuta ɪcate Alimatee apalv nɔɣɔɔyɔ pa yaakaya Yosɛɛfv. Apalv inɛ ɪ kɛ yulɔpan na í tɛnɔyi tampana na ɪ kenɔɣana Iɔ Kawulaya tɔɔ. Mpe pa kotayana kotuyɔ sɔsɔɔv ŋkv. Ama ɪ taapalaa kotuyɔ nyéma lɛlaa tv nti tɛ pɛle na pá la tɔ tɛ ta maɣa-ɪ. ⁵² Μόρυό ɪ kulaa na í polo Pilati kin na í sɛlɛm-ɪ si ɪ kpakɔyi sɛtv. ⁵³ Iɛna í polo na í tisi sɛtv ke tesika tɔɔ na í caa kponkpontu toŋ nyɛntv pɔŋkahulɔŋa na í takɪ-ɪ, na í pimi-ɪ pɛlaav ŋku paa hula kvkramuyɔ

taa na pa ta pinta nɔyɔlv tɔ kv taa. ⁵⁴ Aləsima wule nté pə təna pə həla mpv, na kuyaku kuhɛɛsvyυ caaki caalvyυ.

⁵⁵ Alaa mpa pa tənaya Yesu ké hatoo Kalilee tɔ pá na Yosɛfv pa poləna. Pa wiila pəlaav taa na pá ná isəna pa husa sətɔ tɔ. ⁵⁶ Iləna pá kpe na pá tayani nimnaa na tulaalvnaa mpa paa sayali sətɔ tɔ.

Ama pa hɛɛsa kuyaku kuhɛɛsvyυ wule isu kusəsutv taa wɛv tɔ.

24

Yesu fem

(Matiyee 28:1-10; Maləki 16:1-8; Yohaani 20:1-10)

¹ M̀p̀r̀ỳg̀ỳ alaa taa tɛv kɛ cimaasi tananɲ tɛɛ na pá kvli na pá polo pəlaav tɔɔ, na pá tɔka pa nim sɔɔsvɲ nyəm mpi paa tayanaa tɔ. ² M̀p̀r̀ỳg̀ỳ pa mayana pə kula pəlaav pələ kɛ pəlaav nɔyɔ na pə pilimi-tɛ na pə pona poolɲ. ³ Tənaya pa svv pəlaav taa, ama pa ta mayana Taca Yesu. ⁴ Pa wɛɛ na pa tənna pə tɔm mayasvyυ, ilɛ apalaa napələyi naale lu pa tɔɔ kɛlɛ na pá suu wontu na tɔ tee kɔkɔ tənɲənɲyənɲ. ⁵ Sɔyɔntv kpa alaa na pá ká pa nyɔɔɲ na atɛ. Iləna yəlaa mpe pá tɔ-wɛ si: Weesvyυ tv kɛ mə pɛɛkəyi səttaa hɛkv na? ⁶ I fɛi cənɛ, i fema. I tá tɔɔsi nti i ka heela-mɛyɛ i ka wɛv Kalilee tɔ si: ⁷ Pə wɛɛ ké si pá tv Yvlv Pəyaya kɛ asayaa niɲ taa, na pá ka-kɛyɛ tesika tɔɔ, ilɛ kaa fe pə wɛɛ tooso wule.

⁸ Tənaya pa tɔɔsa Yesu kvyɔyɔtv nti. ⁹ Alaa luna pəlaav tɔɔ, iləna pá kpaɲa pə tənaya mpv na pá kɛɛsi Yesu ifalaa naanɔwa na kvlvɲ na lɛlaa tənna. ¹⁰ Alaa mpeyɛlɛ Makətala Mali na Saani na Saaki too Mali. Pa na lɛlaa ké, na tɔm kvlvmtv ntəyi pɛlɛ pa tasa tillaa kɛ heelvyυ. ¹¹ Ama tillaa ná hvvkaɲa si tɔm nti alaa

mayana sətʊ. Pa məlaa ɪlena pá heeli-tʊ si: ɪsətʌa tillu lu tá tɔɔ, na ɪ heela-tʊ si ɪ fema. ²⁴ Tá taa lelaa ná pola pələav tɔɔ na ɪsəna mpi alaa keesa tɔ, m̀p̀r̀ỳg̀ pa mayanaa tətɛɛɛɛɛɛ. Ama ɪ mayamaya ke pa ta ná.

²⁵ Tənaɣa Yesu tɔma-wɛ si: ɪ ké layatʊ feɪnaa ké. Pepe tɔɔ ké ɪ mʊɣi lɔɲ ke nti ɪsɔ kʊyɔɣɔtʊtʊ tɛləsələa ka kpaalaa tɔ ye? ²⁶ Pɪ wɛɛ si Mesii ká tɔɣɔ kʊnyɔɲ ke m̀p̀r̀ỳg̀ na p̀ɔ́c̀ɔ́ pá tʊ-ɪ teeli mɛɛ.

²⁷ M̀p̀r̀ỳg̀ ɪ kraɣa ɪsɔ Təm takələɣa taa təm na í seɣɛsɪ-wɛɣɛ timpi pa yɔɣɔta ɪ təm tɔ. Moisi takələsɪ ke í caalənaa na í kɛɛntɪ na í tʊɣʊtəna ɪsɔ kʊyɔɣɔtʊtʊ tɛləsələa təna nyəɲsi taa.

²⁸ Pa kɔma na pá tala ɪcatɛ nte pa pukaya tɔ, ɪlena Yesu la ɪsu ɪ tɛɛki təna tɔɔ. ²⁹ Ama pa kra-ɪ si: Tá na-ɲ t́ sʊv, nn naa taanaya taanaa, na ṕ caa yuɣu.

M̀p̀r̀ỳg̀ Yesu cayaa na í na-wɛ pá taɲ taanaya. ³⁰ ɪ na-wɛ pa cayaa na pá təkɪ, ɪlena í kraɣa potopoto na í sɛɛ ɪsɔ ké í na təmɛ, ɪlena í faɣa-ɪ na í cɛɛ-wɛ.

³¹ Tənaɣa pə cɛpa pa ɪsɛntɔɔ na pá nyəmɪ-ɪ. M̀p̀r̀ỳg̀ ɪ mʊka yem ké pa hɛkʊ taa təna. ³² Tənaɣa pa tɔma təma si: Aɲhaa, pətʊoli, tə yɔɣɔtaya na í seɣɛsəɣɪ-tʊɣʊ ɪsɔ Təm ke mpaav taa tɔ pə sʊv-tʊɣʊ teu təkəɲkəɲ na?

³³ Tənaɣa təɲɫaa naale ɪni ɪ kʊla kɛkɛraa na pá məli Yosalem. ɪlena pá mayana pa naanʊwa na kʊlʊm ɪni na pa taapalaa pa kotaa, ³⁴ na pá təɲ si: Tampana tɔɔ Tacaa fema. Siməɲ na-ɪ.

³⁵ M̀p̀r̀ỳg̀ mpe pa mayamaya pa keesa-wɛɣɛ mpi pə lapa-wɛɣɛ mpaav taa tɔ, na ɪsəna pa nyəmna Yesu ké potopoto tɛfaɣalɛ tɔ.

Yesu ifalaa tɔɔ luw

(Matiyee 28:16-20; Malaki 16:14-18; Yohaani 20:19-23; Tilla Təmlɛ 1:6-8)

³⁶ Pa tənna n̄p̄ȳḡ ȳḡɔ̄t̄ȳḡ, ɔ̄lɛna Yesu maɣamaɣa lu pa hekv taa na í tɔ-wɛ si: Isɔ́ í heesi laɲa.

³⁷ Tənaya sɔ̄ɔ̄nt̄v kra-wɛ na p̄á tənəɲ paaki. Pə taya p̄ulv, paa nyəmaɣa si asənaalu ké. ³⁸ Tənaya Yesu t̄oma-wɛ si: Pepe tɔɔ ké mə p̄ont̄v k̄p̄ɛt̄ȳɲi mp̄v? Na pepe tɔɔ ké í laki sika ke n̄p̄ȳḡ mə taa? ³⁹ Í nyəni ma niɲ na ma n̄əhɛɛ na í ná, maɣa te. Í tak̄i-m na í ná. Ma wɛna tənɔ̄ȳv na m̄wa, ma fɛi is̄u mpi pə naa yem tɔ.

⁴⁰ Yesu ȳḡɔ̄ta mp̄v, ɔ̄lɛna í h̄lí-wɛyɛ i niɲ na i n̄əhɛɛ. ⁴¹ Lan̄h̄ulvmlɛ na p̄iti wei i kra-wɛ tɔ pə katatəlaya tɔɔ pa ta p̄əsi na p̄á m̄v-ti. Tənaya i p̄ɔ̄sa-wɛ si: Í wɛna t̄əɔ̄naya nak̄əl̄ȳɲi cənɛ?

⁴² M̄p̄ȳḡ pa k̄na-i tinte k̄wɔ̄p̄ələ tilimle, ⁴³ na í m̄v na í t̄əɔ̄ pa is̄ɛntaa. ⁴⁴ Pə waali ké i t̄oma si: Nt̄ȳɲi maa heela-mɛyɛ waat̄v wei ma na-mɛ tu wɛɛ tɔ si, ma t̄əm n̄ti n̄ti paa ɲmaa Moisi tak̄əlas̄i taa na Isɔ́ k̄ȳɔ̄ɔ̄t̄v t̄ɛləs̄əlaa nȳəɲsi taa na Yontu taa tɔ tu la.

⁴⁵ M̄p̄ȳḡ i kula pa isɛ si p̄á cɛkəna Isɔ́ T̄əm tak̄əlas̄i. ⁴⁶ Na i heela-wɛ si: Pa ɲmaawaya si pə wɛɛ si Mesii ká si ké na i ká fe pə k̄ȳɛɛɲ tooso nȳəɲkv wule. ⁴⁷ Pə wɛɛ si p̄á t̄əki i h̄əte na p̄á lak̄əna waas̄v ke piitimnaa t̄əna, na p̄é h̄ə ȳəlaa na p̄á layas̄i t̄əntɛ na p̄é hus̄i pa is̄aȳat̄vnaa. Ụlɛ Yosalem ke paa caaləna na p̄əc̄ó. ⁴⁸ Mɛyɛle m̄pa pa nawa na paa h̄lí pə tampana tɔ pə seeta nȳəma. ⁴⁹ Ma Caa t̄oma si i ká la-mɛyɛ k̄vɔ̄ɔ̄v ɲku tɔ ma maɣamaɣa maa yelina na kv k̄ə-mɛ. Ama í ká caya Yosalem taa ké haləna Isɔ́ toma k̄ə na a tii mə tɔ na p̄əc̄ó.

Yesu kpan ke isɔtaa

(Malaki 16:19-20; Tilla Tɔmlɛ 1:9-11)

⁵⁰ Pə waali ké Yesu kpaɣa-wɛ na pá lu ɪcɛtɛ waali na pá wɔsəna Petanii. Tənaɣa ɪ kɔsa ɪ niŋ na ɪsɔ na í kooliyi-wɛɣɛ ɪsɔ kɔpantɔ. ⁵¹ ɪ tɔŋna-wɛɣɛ koolee ke kooluyɔ, ɪlɛna í yele-wɛ na pə kpaasi-ɪ ɪsɔtaa. ⁵² Pɛlɛ pa tɛma-ɪ sɛɛv ɪlɛna pá mɛli Yosalem na lanɣulɔmlɛ kuyi-wɛ. ⁵³ Pa saasaya ɪsɔ tɛsɛɛlɛ ke tam ké na pá san ɪsɔ.

PHIPI LI ISO TOM TAKELAYA
Portions of the Holy Bible in the Lokpa language of
Benin

copyright © 1999 SIM

Language: Lokpa (Lukpa)

Translation by: SIM

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-10-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

ef14191a-91f7-51c1-ac89-7b93dd7c4377